

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
za gradbeništvo
in geodezijo

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Mlakar, M., 2016. Analiza parcelnega vzorca na območju naselij Ihan in Buje. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Zavodnik Lamovšek, A., somentorica Foški, M.): 59 str.

<http://drugg.fgg.uni-lj.si/5786/>

Datum arhiviranja: 14-10-2016

University
of Ljubljana
Faculty of
Civil and Geodetic
Engineering

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Mlakar, M., 2016. Analiza parcelnega vzorca na območju naselij Ihan in Buje. B.Sc. Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Zavodnik Lamovšek, A., co-supervisor Foški, M.): 59 pp.

<http://drugg.fgg.uni-lj.si/5786/>

Archiving Date: 14-10-2016

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI
PROGRAM GEODEZIJA
SMER PROSTORSKA
INFORMATIKA

Kandidatka:

META MLAKAR

**ANALIZA PARCELNEGA VZORCA NA OBMOČJU
NASELIJ IHAN IN BUJE**

Diplomska naloga št.: 992/PI

**ANALYSIS OF LAND PLOT PATTERN IN THE AREA
OF SETTLEMENTS IHAN IN BUJE**

Graduation thesis No.: 992/PI

Mentorica:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Somentorica:

viš. pred. mag. Mojca Foški

Ljubljana, 12. 09. 2016

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVE

Spodaj podpisani/-a študent/-ka Meta Mlakar, vpisna številka 26202820, avtor/-ica pisnega zaključnega dela študija z naslovom: Analiza parcelnega vzorca na območju naselij Ihan in Buje

IZJAVLJAM

1. *Obkrožite eno od variant a) ali b)*

- a) da je pisno zaključno delo študija rezultat mojega samostojnega dela;
- b) da je pisno zaključno delo študija rezultat lastnega dela več kandidatov in izpolnjuje pogoje, ki jih Statut UL določa za skupna zaključna dela študija ter je v zahtevanem deležu rezultat mojega samostojnega dela;

2. da je tiskana oblika pisnega zaključnega dela študija istovetna elektronski obliki pisnega zaključnega dela študija;

3. da sem pridobil/-a vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v pisnem zaključnem delu študija in jih v pisnem zaključnem delu študija jasno označil/-a;

4. da sem pri pripravi pisnega zaključnega dela študija ravnal/-a v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil/-a soglasje etične komisije;

5. soglašam, da se elektronska oblika pisnega zaključnega dela študija uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;

6. da na UL neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja pisnega zaključnega dela študija na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija UL;

7. da dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v pisnem zaključnem delu študija in tej izjavi, skupaj z objavo pisnega zaključnega dela študija.

V/Na: Ljubljana

Datum: 25.8.2016

Podpis študenta/-ke:

BIBLIOGRAFSKO - DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK	528.44(043.2)
Avtor	Meta Mlakar
Mentorica	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Somentorica	viš. pred. mag. Mojca Foški
Naslov	Analiza parcelnega vzorca in njegovo spreminjanje na območju Ihana in Buj
Tip dokumenta	Diplomska naloga – univerzitetni študij
Obseg in oprema	59 str., 24 pregl., 41 sl., 19 pril.
Ključne besede	zemljiški kataster, franciscejski kataster, parcelna struktura, vrsta rabe, Shannonov indeks, lastniška struktura, primerjalna analiza, Ihan, Buje
Izvleček	

V diplomskem delu so predstavljeni parcelni vzorci povzeti po Ilešiču (1950). Osredotočili smo se predvsem na poljsko razdelitev na grude in z njo povezane prehodne oblike. Za celotno območje Slovenije smo pogledali, kje se omenjeni parcelni vzorec pojavlja in izpisali vsa naselja. Izmed vseh smo na podlagi obstoječega opisa v Ilešičevem delu, dostopnosti podatkov franciscejskega katastra, sprememb na območju naselja in različne prostorske razporeditve izbrali naselji Ihan in Buje, ki smo ju podrobneje analizirali. Primerjali smo podatke v dveh časovnih obdobjih. Uporabili smo podatke ob nastanku franciscejskega katastra, zemljiškega katastra in podatke dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in proučevali parcelno in lastniško strukturo ter spremembe rabe zemljišč. Primerjalne analize so pokazale, da se je na obravnavanih območjih parcelna struktura spremenila predvsem zaradi komasacij kmetijskih zemljišč, spremembe rabe pa so bile predvsem zaradi zaraščanja travnikov ter širjenja stavbnih zemljišč na kmetijska. Lastniška struktura je razdrobljena tako v času franciscejskega katastra kot danes.

BIBLIOGRAPHIC - DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDC	528.44(043.2)
Author	Meta Mlakar
Supervisor	Assist. Prof. Alma Zavodnik Lamovšek, Ph. D.
Co-advisor	Sen. Lect. Mojca Foški, M. Sc.
Title	Analysis of land plot pattern and its changing in the area of Ihan and Buje
Document type	Graduation thesis – University study
Notes	59 p., 24 tab., 41 fig., 19 ann.
Keywords	Land cadastre, Franziscean Land Cadastre, Shannon index land plot structure, property structure, land use, comparative analysis, Ihan, Buje
Abstract	

In this diploma thesis land plot patterns according to Ilešič (1950) are presented. The main focus is on field distribution by “grude” and connected transient forms. Whole area of Slovenia was canvassed for a matching land plot pattern and the corresponding settlements were selected. On the basis of existing description in Ilešič’s work, availability of data from Franziscean Land Cadaster, changes on settlement area and different spacial layout two settlements, Ihan and Buje were chosen for closer analysis. Data from two different time periods were compared. We used data upon the occurrence of Franziscean Land cadaster, land cadaster data and data of the actual use of agricultural and forest lands from Ministry of Agriculture, Forestry and Food, and studied the parcel and property structure and land use changes. Comparative analysis show that changes in analyzed areas are due to agricultural land consolidation, overgrowing of meadows and expansion of building land on agricultural land. Property structure is fragmented both within time of Franziscean Land Cadastre and today.

ZAHVALA

Ob zaključku študija bi se rada iskreno zahvalila mentorici doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek in somentorici viš. pred. mag. Mojci Foški, ki sta sprejeli mentorstvo, mi nudili strokovno pomoč ter me usmerjali pri izdelavi diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi Alenki Kačičnik Gabrič za pomoč pri razbiranju arhivskega gradiva.

Za tehnično pomoč pri programu ArcGis hvala tudi Jerneju Tekavcu.

Zahvaljujem se tudi staršema, ki sta mi vsa leta študija nudila pomoč in podporo.

Hvala tudi Igorju ter mali Živi in Neži, ki so me spodbujali pri pisanju diplome.

Hvala tudi vsem sošolcem in prijateljem s katerimi sem preživela nepozabna študentska leta. Še posebej pa Mateji, ki me je spodbujala pri zaključevanju diplomske naloge.

HVALA.

»ta stran je namenoma prazna«

KAZALO VSEBINE

STRAN ZA POPRAVKE	I
IZJAVE	II
BIBLIOGRAFSKO- DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK	III
BIBLIOGRAPHIC- DOKUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT	IV
ZAHVALA	V
1 UVOD	1
1.1 Namen in vsebina naloge	2
2 PROUČEVANJE PARCELNIH VZORCEV PO ILEŠIČU	3
2.1 Tipi poljske razdelitve.....	3
2.2 Razdelitev na grude.....	4
3 FRANCISCEJSKI KATASTER	9
3.1 Grafični del franciscejskega katastra.....	9
3.2 Spisovni del franciscejskega katastra.....	12
4 METODA DELA IN PODATKI	14
4.1 Prostorska razporeditev parcelnega vzorca grude v Sloveniji.....	14
4.2 Primerjava dejanske rabe v dveh časovnih obdobjih	15
4.3 Primerjava lastniške razdrobljenosti in razpršenosti v dveh časovnih obdobjih.....	19
4.4 Podatki.....	22
4.4.1 Georeferenciranje listov franciscejskega katastra	23
4.4.2 Vektorizacija listov franciscejskega katastra	25
5 ANALIZA OBMOČJA NASELJA IHAN	27
5.1 Opis in izbor območja za analizo	27
5.2 Primerjalna analiza parcelne strukture obravnavanega območja Ihana	28
5.3 Analiza sprememb dejanske rabe prostora od 1826 do danes.....	31
5.4. Analiza razdrobljenosti in razpršenosti	33
5.4.1 Lastniška razdrobljenost.....	33
5.4.2 Lastniška razpršenost	38
6 ANALIZA OBMOČJA NASELJA BUJE	41
6.1 Opis in izbor območja za analizo	41
6.2. Primerjalna analiza parcelne strukture območja naselja Buje.....	42
6.3 Analiza sprememb dejanske rabe prostora od 1823 do danes.....	46
6.4. Analiza razdrobljenosti in razpršenosti.....	48
6.4.1 Lastniška razdrobljenost.....	48
6.4.2 Lastniška razpršenost	52
7 ZAKLJUČEK	54

VIRI IN LITERATURA 57

KAZALO SLIK

Slika 1: Zatolmin (Vir: Ilešič, 1950).....	5
Slika 2: Gozd nad Kamnikom (Vir: Ilešič, 1950)	6
Slika 3: Buje pri Vremah (Vir: Ilešič, 1950).....	7
Slika 4: Jugorje pri Novem Mestu (Vir: Ilešič, 1950).....	8
Slika 5: Območje koordinatnih sistemov grafične izmere v Sloveniji (Vir: Mlakar, 1990)	10
Slika 6: Zapisnik zemljiških parcel franciscejskega karta za katastrsko občino Ihan (Vir: Arhiv RS 2016, L089PS)	12
Slika 7: Prostorska razporeditev parcelnega vzorca grude na območju Slovenije na podlagi navedbe naselij po Ilešiču (1950) (Vir: GURS, 2016, Ilešič, 1950)	15
Slika 8: Grafični prikaz izračuna standardne razdalje (Vir: ArcGis Tool Help).....	21
Slika 9: Pojavno okno orodja <i>Standard distance</i> (Vir: ArcGis).....	22
Slika 10: Izsek iz abecednega seznama lastnikov parcel franciscejskega katastra za območje Buj (Vir: Arhiv RS, 2016, SI AS 176, A076PUA)	23
Slika 11: Pojavno okno orodja Image Analysis (Vir: ArcGis).....	24
Slika 12: Legenda katastrskega načrta franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016, list S200A08 in S200A07).....	25
Slika 13: Izsek franciscejskega načrta za območje naselja Buje (Vir: Arhiv RS, 2016).....	26
Slika 14: Kontrola topoloških napak (lasten prikaz).....	26
Slika 15: Prikaz topološke napake - prekrivanje poligonov (lasten prikaz).....	26
Slika 16: Prikaz položaja naselja Ihan (Vir: Geodetska uprava Republike Slovenije, 2016)	27
Slika 17: Območje katastrske občine Ihan po podatkih franciscejskega katastra iz leta 1826 in zemljiško katastrski prikaz (2016), ter območje obravnave (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)..	28
Slika 18: Prikaz izločenega območja poselitve v franciscejskem katastru, 1826 (levo) in zemljiškem katastru, 2016 (desno) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016).....	29
Slika 19: Število parcel v velikostnih razredih površine parcel na območju polja v času franciscejskega katastra in danes.....	30
Slika 20: Prikaz parcel obravnavanega območja Ihan na podlagi vektorizacije franciscejskega katastra leta 1826 (levo), leta 1950 po Ilešiču (sredina) in podatkih zemljiškega katastra, 2016 (desno) (Vir: GURS, Arhiv RS, 2016, Ilešič, 1950)	30
Slika 21: Prikaz sprememb dejanske rabe po podatkih franciscejskega katastra -levo in podatkov evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč – desno (Vir: GURS, MKGP, Arhiv RS, 2016).....	32
Slika 22: Prikaz lastnikov in njihovih parcel po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016).....	35
Slika 23: Prikaz parcel izbranih petih lastnikov parcel po podatkih zemljiškega katastra (Vir: GURS, 2016).....	36
Slika 24: Indeks razdrobljenosti R za parcele z različno in isto rabo na podlagi podatkov evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (Vir: GURS, MKGP, 2016)	37
Slika 25: Indeks razdrobljenosti R za parcele z različno in isto rabo na podlagi franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016).....	37
Slika 26: Prikaz lastnikov parcel po podatkih zemljiškega katastra in razpršenost njihovih parcel (Vir: GURS, 2016)	38
Slika 27: Prikaz lastnikov parcel po podatkih franciscejskega katastra in razpršenost njihovih parcel (Vir: Arhiv RS, 2016).....	40
Slika 28: Prikaz položaja naselja Buje (Vir: GURS, 2016)	41

Slika 29: Območje franciscejskega katastra katastrske občine Buje leta 1823, območje po podatkih zemljiškega katastra 2016 ter območje obravnave (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016).....	42
Slika 30: Prikaz izločenega območja poselitve v franciscejskem katastru, 1823 (levo) in zemljiškem katastru, 2016 (desno) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)	43
Slika 31: Število parcel na območju polja v času franciscejskega katastra in danes.....	44
Slika 32: Prikaz parcelne strukture naselja Buje na podlagi vektorizacije franciscejskega katastra leta 1823 (levo), leta 1950 po Ilešiču (sredina) in podatkih zemljiškega katastra, 2016 (desno) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016, Ilešič, 1950).....	44
Slika 33: Prikaz območja naselja Buje v letu 1823 (levo) in leta 2016 (desno) (Vir: Arhiv RS, 2016, Geopedia, 2016).....	45
Slika 34: Prikaz sprememb od leta 1823 (levo) do 2016 (desno) (lasten prikaz).....	45
Slika 35: Prikaz sprememb dejanske rabe po podatkih franciscejskega katastra -levo (1823) in podatkov evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč – desno (2016) (Vir: Arhiv RS, GURS, MKGP, 2016)	46
Slika 36: Prikaz lastnikov in njihovih parcel po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)	49
Slika 37: Prikaz lastnikov in njihovih parcel po podatkih zemljiškega katastra (Vir: GURS, 2016)....	50
Slika 38: Indeks razdrobljenosti R za parcele z različnimi in istimi rabami (Vir: GURS, 2016).....	51
Slika 39: Indeks razdrobljenosti R za parcele z različnimi in istimi rabami (Vir: Arhiv RS, 2016)	51
Slika 40: Prikaz lastnikov parcel po podatkih zemljiškega katastra in razpršenost njihovih parcel (Vir: GURS, 2016).....	52
Slika 41: Prikaz lastnikov parcel po podatkih franciscejskega katastra in razpršenost njihovih parcel (Vir: Arhiv RS, 2016)	53

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Število naselij s pripadajočim poljem v Sloveniji s parcelnim vzorcem grude, nepravilni ali grudasti delci in prehodne oblike med grudami in delci (Vir: Ilešič, 1950).....	14
Preglednica 2: Primerjava rab med podatki franciscejskega katastra (Arhiv RS, 2016) in dejansko rabo (MKGP, 2016).....	16
Preglednica 3: Površina in število parcel na celotnem območju Ihana (polja in naselja) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)	28
Preglednica 4: Površine parcel na obravnavanem območju Ihana v času franciscejskega katastra in danes (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)	29
Preglednica 5: Prikaz površin in sprememb posameznih rab po podatkih franciscejskega katastra (1826) in podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (2016) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016).....	31
Preglednica 6: Shannon indeks pestrosti po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)	32
Preglednica 7: Indeks pestrosti Shannon (Vir: MKGP, 2016)	33
Preglednica 8: Prikaz izbranih lastnikov parcel po podatkih ob nastanku franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016).....	33
Preglednica 9: Pregled lastnikov, števila parcel, rabe in površin za izbrane lastnike v času nastanka franciscejskega katastra za obravnavano območje Ihana (Vir: Arhiv RS, 2016)	34
Preglednica 10: Prikaz lastnikov, števila in površine parcel po podatkih zemljiškega katastra na območju Ihana (Vir: GURS, 2016).....	35
Preglednica 11: Indeks razdrobljenosti po podatkih franciscejskega katastra in zemljiškega katastra ter evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč za območje naselja Ihan (Vir: Arhiv RS, MKGP, GURS, 2016)	36
Preglednica 12: Standardna razdalja za izbrane lastnike na obravnavanem območju po podatkih ZK (Vir: GURS, 2016)	38
Preglednica 13: Standardna razdalja za izbrane lastnike na obravnavanem območju po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016).....	39
Preglednica 14: Površina in število parcel na celotnem območju Buj (naselja in polja) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)	42
Preglednica 15: Površine parcel na obravnavanem območju Buj v času franciscejskega katastra in danes (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)	43
Preglednica 16: Prikaz površin in sprememb posameznih rab po podatkih franciscejskega katastra (1823) in podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (Vir: MKGP, Arhiv RS, 2016)	46
Preglednica 17: Indeks pestrosti Shannon po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)	47
Preglednica 18: Indeks pestrosti Shannon (Vir: MKGP, 2016)	47
Preglednica 19: Prikaz izbranih lastnikov parcel (Vir: Arhiv RS, 2016)	48
Preglednica 20: Pregled lastnikov, števila parcel, površin in rabe zemljišč (Vir: Arhiv RS, 2016).....	49
Preglednica 21: Prikaz lastnikov, števila in površine parcel po podatkih zemljiškega katastra (Vir: GURS, 2016)	50
Preglednica 22: Januszewski indeks po podatkih franciscejskega katastra in zemljiškega katastra ter evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč za območje naselja Buje (Vir: Arhiv RS, GURS, MKGP, 2016)	51
Preglednica 23: Izračun standardne razdalje na območju naselja Buje za lastnike po podatkih zemljiškega katastra (Vir: GURS, 2016).....	52

Preglednica 24: Izračun standardne razdalje na območju naselja Buje za lastnike po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)	53
--	----

UPORABLJENE KRATICE

FK	Franciscejski kataster
ZKP	Zemljiško katastrski prikaz
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
KO	Katastrska občina
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
FGG	Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo
DOF	Državni ortofoto
RPE	Register prostorskih enot
RS	Republika Slovenija
UL	Univerza v Ljubljani
ZK	Zemljiški kataster

»ta stran je namenoma prazna«

1 UVOD

Pojem poljska razdelitev je v Geografskem terminološkem slovarju (2005) razložen kot »razkosanost zemljišč, zlasti njiv in travnikov, ki je v zgodovinskem razvoju zaradi raznovrstnih naravnih razmer, lastništva, kulturnih rastlin in donosnosti dobila razmeroma ustaljeno obliko, razvrščeno v sistem. Leta 1950 se je Svetozar Ilešič v svojem delu Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem prvi lotil preučevanja različnih parcelnih vzorcev na območju polja. Iz proučevanja je izvzel velike komplekse travnikov, razparcelirane pašnike in gozdove daleč od naselij, saj bi ti pokvarili pravo sliko, ker so rezultat mlajših delitev in niso povezani s starimi agrarnimi sistemi. Opredelitev tipov poljske razdelitve mu je povzročala veliko preglavic, ker je na slovenskem malo čistih tipičnih oblik, veliko pa je prehodov med delci in grudami, delci in sklenjenimi programi ter grudami in celki. Tipi poljske razdelitve si sledijo po hipotetičnem razvojnem redu, čeprav Ilešič ugotavlja, da so istočasno na kratkih razdaljah in v podobnih razmerah nastajali različni tipi (Urbanc, 2002).

Kot ugotavlja že Belec (1989) je posest najmočneje razdrobljena prav v sistemu poljske razdelitve na grude in delce. Proces drobljenja posesti se je začel že po zemljiški odvezi leta 1849, ko so razdeljevali plemiško posest med kmete in se nadaljeval do sredine 20. stoletja (Vrišer, 2005). Večina prebivalstva je bila naseljena na podeželju (agrarna prenaseljenost) kjer so prevladovala kmetijska zemljišča, ki so bila vir preživetja večine prebivalcev na območju Slovenije. Obdelana so bila praktično vsa zemljišča, ki so bila kolikor toliko primerna za kmetovanje (Petek, Ferreira 2005). Po 2. svetovni vojni je sledila agrarna reforma s katero so razlastili tako velike kot male kmete, ki so morali v zadrugo vložiti svojo zemljo, živino, orodje, gospodarska poslopja, obdržali pa so lahko le hektar zemlje in eno žival. Pri tej reformi je šlo v večini primerov za poddržavljanje najbolj kakovostnih kmetijskih zemljišč, s katerimi so zdaj upravljala državna kmetijska podjetja. Leta 1956 so uvedli zemljiški maksimum, ki je določal največjo dopustno površino zemljišč v lasti posamezne kmetije (10 ha). To je vodilo do tega, da se je posest še naprej razdelila in drobila. Začel se je proces zaraščanja kmetijskih zemljišč, prebivalstvo pa se je usmerilo v neagrarne dejavnosti in se selilo v mesta. Ob starih oziroma novo nastalih industrijskih središčih živeči so se dnevno vozili na delo v tovarne. S tem se je postopoma agrarna prenaseljenost manjšala. Medtem ko je nagli razvoj industrije in ostalega neagrarnega gospodarstva naglo nižal število razpoložljive delovne sile v kmetijstvu, pa industrija ni bila sposobna, da bi vzporedno s tem nudila kmetijstvu potrebno mehanizacijo (Medved, 1970). Tako so se postopoma opuščale številne kulture, ki zahtevajo več dela, bolj oddaljena in težje dostopna kmetijska zemljišča pa so prepustili zaraščanju. Po letu 1973 se je začelo intenzivnejše obdobje komasacij, ko je bil sprejet zakon o kmetijskih zemljiščih. Razdrobljenost in majhnost posesti sta največji problem, saj neugodno vplivata na strukturo delovne sile, produktivnost, intenzivnost, in strukturo pridelave. Manj kakovostna obdelovalna zemljišča se opuščajo in zaraščajo z gozdom,

obdelujejo pa se samo zemljišča, ki so v neposredni bližini naselij, saj prebivalci nimajo ustrezne kmetijske mehanizacije za obdelovanje (Kladnik, Ravbar, 2003).

1.1 Namen in vsebina naloge

Namen naloge je za izbrana polja (Ihan in Buje) ugotoviti spremembe števila parcel, lastniške razdrobljenosti in rabe zemljišč. Ilesičeve ugotovitve leta 1950 so nam služile kot izhodišče za proučevanje parcelnega vzorca grude in z njim povezanih prehodnih oblik na območju Slovenije.

Močno razgibano površje, kjer se pojavlja parcelni vzorec grude, že samo po sebi pogojuje bolj drobno razčlenjena kmetijska zemljišča, razpršeno lastniško strukturo in povzroča tudi omejeno rabo zemljišč. Raba zemljišč pa ni odvisna samo od reliefa ampak tudi od načina kmetovanja, razraščanja gozda in opuščanja kmetovanja, širjenja urbanizacije in podobno. Za prikaz razporeditve rab smo uporabili Shannonov indeks, ki je podrobneje predstavljen v poglavju 4. Tudi samo analiziranje lastniške strukture ne zadošča za prikaz sprememb na določenem območju. Poleg velikosti posesti je pomembno tudi iz koliko parcel oziroma kosov je ta sestavljena ter tudi njihova prostorska in velikostna razdrobljenost. Kot je ugotovil že Belec (1989) je posest najmočneje razdrobljena prav pri poljski razdelitvi na grude in delce, stopnja razdrobljenosti pa je odvisna od vrste naravnih in socioekonomskih dejavnikov. Razdrobljenost posesti smo računali z metodo Januszewskega (Januszewski, 1968), ki je podrobneje predstavljena v poglavju 4.

Vsebina naloge je razdeljena na dva dela. V prvem delu (poglavje 2) so predstavljeni tipi poljske razdelitve po Ilesiču (1950) in podrobnejši opis razdelitve na grude, in prehodne oblike med grudami in delci, ki ga tudi proučujemo. Nadalje je opisan franciscejski kataster katerega podatki so bili uporabljeni v analizi izbranih območij. V drugem delu naloge so v četrtem poglavju predstavljene metode dela in uporabljeni podatki, ki smo jih potrebovali za podrobnejšo analizo izbranih območij naselij Ihan in Buje v poglavjih 5 in 6.

2 PROUČEVANJE PARCELNIH VZORCEV PO ILEŠIČU

Ilešič (1950) je bil prvi, ki je za območje Slovenije analiziral različne oblike polj in svoje ugotovitve zapisal v knjigi z naslovom Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem, ki je izšla leta 1950.

Obravnava je predvsem oblike razdelitve polja (njiv in travnikov) v bližini krajev, izvzel pa je velike komplekse travnikov daleč od vasi, razparcelirane pašnike in gozdove, saj so ti rezultat mlajših delitev in niso povezani s starimi agrarnimi sistemi.

Pri opredelitvi tipov je Ilešič upošteval več kriterijev: geneza, agrarni režim in opisni, zunanja podoba parcelacije, ki jo je podal opisno. Najpomembnejši je prav slednji, saj lahko le tega takoj razberemo s karte ali na terenu. Ostala dva kriterija je upošteval samo delno, in še to samo pri opredelitvi tipov, za katere ni več dvoma, da se razlikujejo med seboj po nastanku in po ustroju.

Z upoštevanjem geneze in agrarnega režima je razlikoval med tipi z razkosanim zemljiščem (grude, pravilni delci, nepravilni delci in prehodne oblike med grudami in delci) in tipi z zemljiščem v enem kosu (sklenjene proge, kombinacija sklenjenih prog in pravih delcev ter celki), ostala razčlenitev pa sloni predvsem na zunanjem videzu parcelacije. Opis tipov poljske razdelitve v nadaljevanju smo prevzeli po Ilešiču (1950).

2.1 Tipi poljske razdelitve

Razdelitev na grude

Pri razdelitvi na grude ali bloke gre za razkosano in brez reda pomešano posest, parcele pa so nepravilnih oblik. Znotraj tega tipa ločimo prave ali prvotne grude, drugotne ali razdelitvene grude (razkosani celki) in posebne oblike (vrtne in vinogradniške grude, stare farne vasi, kajžarska naselja).

Razdelitev na prave ali pravilne delce

Za ta tip so značilne različne širine parcel, predvsem pa so parcele pravih (pravokotnih) oblik. Ločimo lahko med ozkimi delci ali jermeni in širokimi delci, v odvisnosti od širine krajše stranice. Pogosto se ozki in široki delci v polju prepletajo. Kmečka posest je enakomerno razmetana po posameznih kompleksih vaškega zemljišča (Ilešič, 1950). Polje je odprto, kar pomeni, da njiva prehaja v njivo, med njimi ni večjih zasaditev.

Razdelitev na nepravilne ali grudaste delce

Podobno kot pri pravih delcih so tudi tu prisotne dolge, podolgovate njive in parcelna razdrobljenost kmetij. Vendar je parcelacija manj sistematična, pa tudi oblika parcel ni tako pravilna kot pri pravih delcih. Ločimo široke nepravilne delce, kjer prevladujejo njive, največ 5 do 10 krat daljše kot široke,

ozke nepravilne delce, kjer so njive več kot 10 krat daljše kot široke in mešane nepravilne delce, kjer so parcele različnih širin, odvisno od razgibanosti reliefa.

Druge prehodne oblike med grudami in delci

Pri tem tipu gre bolj za podobnost grudam kot delcem, saj pri teh poljih prevladujejo parcele nepravilnih oblik, ki so pomešane brez reda. Ločimo grude z delci ali progaste grude (poleg pravih grud so prisotna tudi obsežnejša polja razkosana na dolge njive), dolge njive brez reda, pravokotne grude (značilne za nekatere ravnine in ploske doline) in kratke delce.

Razdelitev na sklenjene proge

To je prvi tip poljske razdelitve, kjer zemljiški deleži posameznih lastnikov niso pomešani med seboj. Od vsake hiše se raztezajo dolge, pravilne zemljiške proge, ki segajo do gozda ali do vaške meje. Vzdolž vsake domačije je ob vsaki progi vodila posebna pot.

Kombinacija sklenjenih prog in pravih delcev

Gre za prehodno obliko, kjer se sklenjene proge in jermeni prepletajo v različnih kombinacijah. Sem spadajo pretrgane proge, istosmerni jermeni in sklenjene proge z raznosmernimi delci.

Celki

Za celke je značilno široko, kratko zemljišče brez omejitev, v enem kosu v lasti ene kmetije. Lahko so pravi, samotni ali zaprti celki, ki jih ločuje gozd, odprti, kjer se stika več kmetij, brez vidnejše meje na odprtem svetu, njive se močno mešajo s travnikom in pašnikom, razloženi, kjer so blizu drug drugega, ter so njihova polja in travniki le rahlo ločeni med seboj (Ilešič, 1950).

2.2 Razdelitev na grude

V diplomskem delu sem se osredotočila predvsem na tip poljske razdelitve grude in z njim povezane prehodne oblike.

Zemljiška posest pri prvotnih grudah je močno pomešana, deleži kmetije so precej enakomerno razmetani po vsem zemljišču, toda o kakem sistemu ni govora, parcele so najrazličnejših oblik in smeri. Le ponekod so zaradi lažjega oranja podolgovatih oblik, bodisi da potekajo vzdolž pobočja v smeri izohips, zlasti po prisojnih straneh, ali pa zavzemajo zložnejše terase in ravnote v hribovitem svetu (Ilešič, 1950).

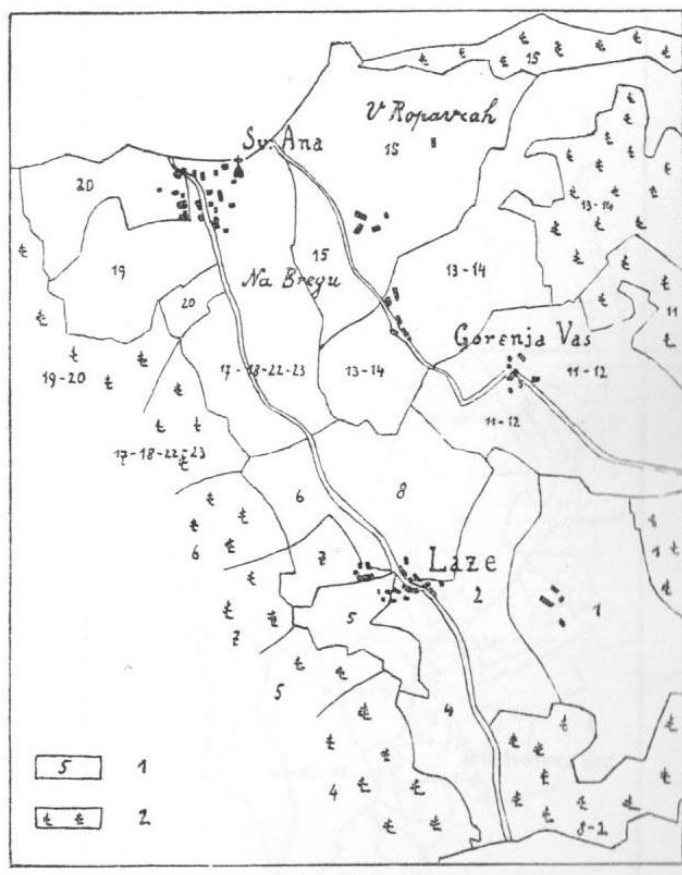
Geografska razširjenost tega tipa je praktično po vsej Sloveniji. Značilna je predvsem za zaselke in gručaste vasi, pojavlja pa se predvsem v hribovitih predelih (slika 1). V dolinah in ravninah je večinoma vedno pravilnejših oblik in se uvršča v prehodne kategorije med grudami in delci. Obstaja pa kljub temu tudi nekaj primerov povsem nepravilne razdelitve na grude, vendar so to le izjeme (Vič, Preska pri Medvodah).

O starosti poljske razdelitve na prvotne grude je govora že od leta 1881 naprej, ko je August Meitzen začel s proučevanjem poljske razdelitve. Po njegovem mnenju spada razdelitev na grude med najstarejše oblike poljske razdelitve v Srednji in Zahodni Evropi, s čimer se strinjajo tudi kasnejši avtorji. Nepravilnost, nesistematičnost in neenakost deležev posameznih kmetij je pri tem mogoče razlagati le z voljo zemljiškega gospoda, ki je razdeljeval zemljišče po svoji volji. Poleg prvotne razdelitve na grude starejšega izvora imamo tudi prvotno razdelitev na grude iz mlajših dob. Za grude mlajšega nastanka v ravninah je značilno, da so zemljiški deleži sicer razmetani in razdrobljeni, toda ne enakomerno po vsem vaškem zemljišču, temveč ima vsaka kmetija mnogo več zemlje v poljskem kompleksu, ki leži v njeni bližini in v katero je bila pri krčenju usmerjena (Ilešič, 1950).

Slika 1: Zatoľmin (Vir: Ilešič, 1950)

Drugotne grude lahko zelo hitro zamenjamo za prvotne, vendar ob podrobnejšem proučevanju opazimo bistvene razlike. Drugotne grude so nastale iz razkosanja parcel ene same kmetije. Tako lahko še danes vidimo majhne zaselke dveh ali treh kmetij. Če seštejemo lastniške deleže lastnikov, ki se pojavljajo eden poleg drugega, lahko rekonstruiramo sliko prvotnih celkov (Primer: Vrhovnica pri Bizeljskem). Velikokrat je med takimi razkosanimi celki ohranjenih tudi še več ali manj nerazkosanih (Gozd nad Kamnikom, Ihan in Črni vrh nad Idrijo) (Ilešič, 1950).

Slika 2: Gozd nad Kamnikom (Vir: Ilešič, 1950)

Prvotne grude so nastale ob naselitvi in so kot take dokaz prvotne naselitve s samotnimi kmetijami, medtem ko so drugotne grude nastale z razkosanjem samotnih kmetij. Stopnja razdrobljenosti celkov pa je lahko zelo različna. Po Sloveniji je veliko primerov, ko so med dvema ali tremi razkosanimi celki prisotne samotne kmetije. To nam nakazuje mlajšo naselitveno plast med starejšimi prvotnimi zaselki in vasi.

Med posebne oblike grud štejemo vrtno, vinogradniško in sadovnjaško grude, stare farne vasi in kajžarska naselja. Vrtno grude imajo tipično, drobno razkosano posest na majhne zelenjavne grede, ki je značilna predvsem za predmestja in industrijske kraje (okolica Gorice, Jesenice, ljubljansko Krakovo). Vinogradniške grude so značilne za vinorodna področja (Slovenske gorice, Haloze), kjer so vinogradi parcelirani na velike bloke z bolj ali manj pravilnimi oblikami. Močno razdrobljene in manjše vinogradniške grude pa so prisotne v Šavrinskih gorah, Goriških Brdih in na Vipavskem. Pri starih farnih vaseh je zemljišča v sorazmerju z velikostjo naselja navadno zelo malo (Ilešič, 1950). Malo je prvotnih, velikih kmetij, prevladujejo kajžarji, obrtniki, trgovci in krčmarji, ki niso imeli veliko zemlje. Kmetije so imele polje v velikih blokih, ki so med seboj pomešani brez reda. Za kajžarska naselja je značilno skromno zemljišče razdeljeno na majhne kose nepravilnih oblik.

Polja v nepravilnih ali grudastih delcih so na Slovenskem zelo pogost pojav. Podobna so polju s pravimi delci, kjer prevladujejo podolgovate njive, ki potekajo večinoma vzporedno in v istih smereh in kjer je tipična parcelna razdrobljenost kmetij. Razlika s pravimi delci je, da so poljske skupine manjše in meje med njimi niso izrazite. Vsak vaški del ima svojo posest samo v določenem predelu vaškega zemljišča (Ilešič, 1950). Nepravilni delci so tako značilni za srednji del Gorenjske ravnine, pa tudi Soško dolino, Brkine, za nižji in odprti svet na Dolenjskem ter za Belo krajino. Najlepši primeri so Predoslje pri Kranju, Butoraj v Beli krajini, Buje pri Vremah in Morsko pri Kanalu.

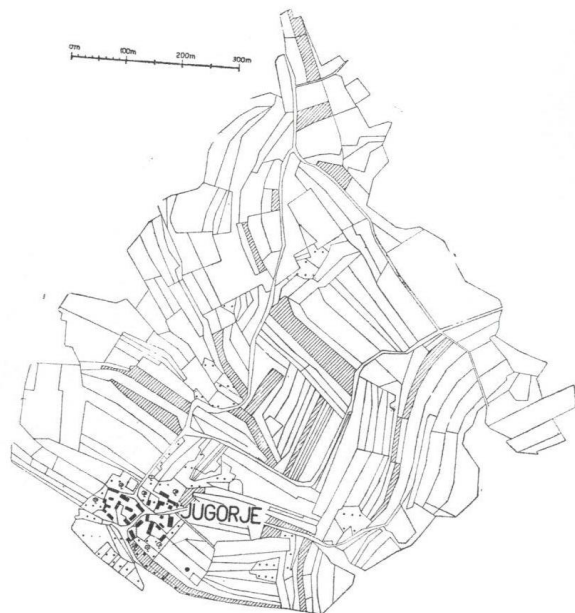

Slika 3: Buje pri Vremah (Vir: Ilešič, 1950)

Med prehodne oblike med grudami in delci spadajo grude z delci, dolge njive brez reda in kratki delci. Za grude z delci je značilno, da so na polju poleg pravih grud prisotne še dolge njive. Od pravih delcev se razlikuje po tem, da so dolge ravne njive ločene druga od druge z ozkimi pasovi travnika (omejki). V hribovitem svetu se pojavljajo na večjih terasah in ravninah, na zložnih prisojnih pobočjih, kjer njive potekajo v smeri izohips. Na strmejšem in bolj razgibanem svetu se začnejo grude. Glede na razgibanost reliefa v Sloveniji najdemo takšno poljsko razdelitev v vseh predelih, razen v velikih ravninah in v hribovju, kjer prevladujejo samotne kmetije (Ilešič, 1950).

Kot tipične primere take razdelitve polja Ilešič navaja naselja Dolga poljana pri Ajdovščini, Šebaščan v Pečarovcih, Široka set in Bukovje nad Litijo ter Lanišče. Za dolge njive brez reda je značilno polje, kjer prevladujejo njive širine okrog 30 m, različnih dolžin. Razmerje med dolžino in širino je ponavadi manjše od 1:10. Smer in oblika njiv se močno spreminjata, zemljiška posest pa je pomešana brez reda. Takšna oblika se pri nas večinoma pojavlja pri večjih vaseh v gričevnatem svetu na Dolenjskem. Tipični primer je naselje Jugorje pri Novem mestu (slika 4). Za pravokotne grude so značilne pravokotne, pravilne in podolgovate oblike njiv. Od delcev se razlikujejo po tem, da so njive širše in krajše (povprečno 5-7 krat daljše kot širše), večinoma vzporedne med seboj, okrog in okrog obdane z

omejki, zemljiška posest pa je pomešana. Tipičen primer so Hlebce in Zapuže pri Radovljici. Rutarske vasi nad Baško grapo imajo razdelitev, ki spominja na nepravilne delce, vendar pa so tu njive še krajše in širše kot pri pravokotnih grudah. Kljub temu, da teren ni raven, ima vas lepo, sklenjeno odprto polje, njive pa so razporejene po dolgem ob pobočju. Ponazoritev se najlepše vidi pri naselju Stržišče v Baški grapi.

Slika 4: Jugorje pri Novem Mestu (Vir: Ilešič, 1950)

3 FRANCISCEJSKI KATASTER

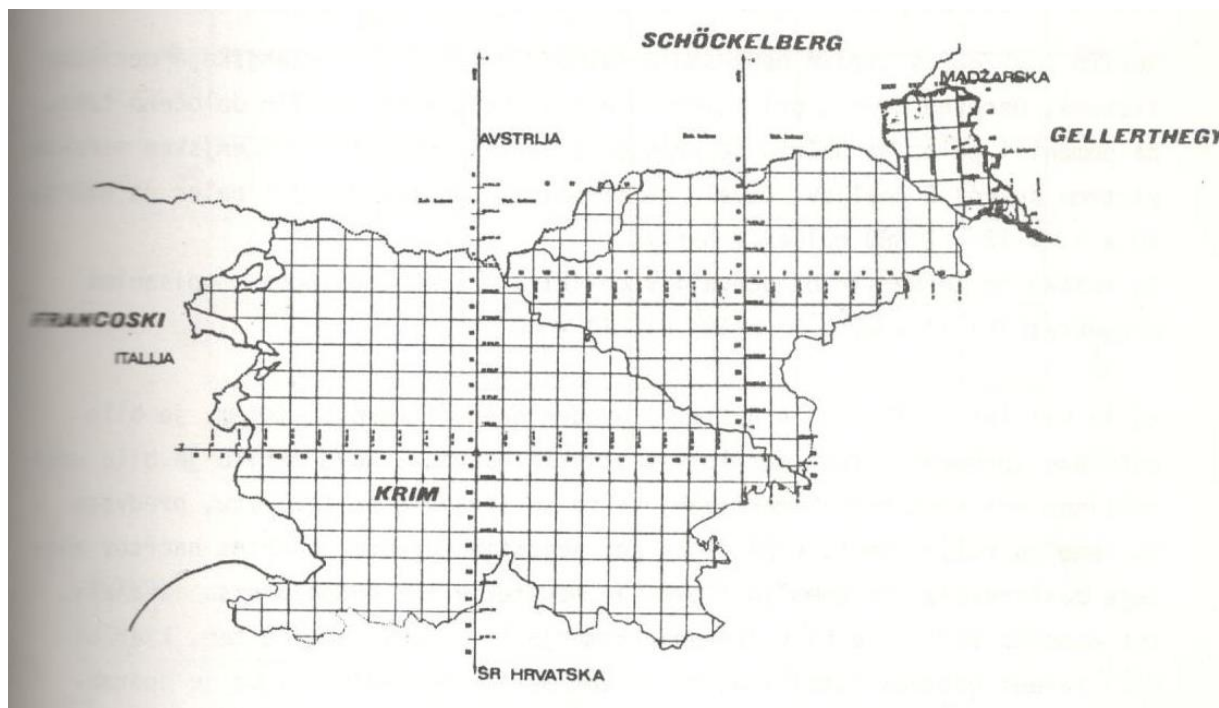
Zemljiški kataster je nastal iz potrebe po čim bolj pravični odmeri davkov. Tako je leta 1806 cesar Franc I predpisal davčno reformo, ki je slonela na kartiranih podatkih izmere zemljišč. Zaradi vojne z Napoleonom so začetno delo na izmeri prekinili. To pa je bilo izmeri samo v korist, saj so v tem času izpopolnili metode merjenj in uvedli obvezno navezavo meritev na matematično in grafično določene točke trigonometrične mreže. Leta 1817 je bil sprejet zakon o zemljiškem davku (Grundsteuerpatent), ki je podal osnovo za davčni kataster na podlagi katastrske izmere. Tako je bilo določeno obdavčenje zemljišč glede na velikost zemljišča, vrsto rabe, predpisan je bil tudi način izmere, kartiranja, ocene davka, način reklamacij in izjeme glede zemljišč, ki so bila oproščena davka. Meritve in ocenitve zemljišč so se izvajale v okviru katastrske občine (v nadaljevanju KO), izvajali pa so jih geometri. Ročni sistem izmere je nadomestilo merjenje z merilnimi inštrumenti zato je bila izmera izredno natančna. Uporabljali so namreč mersko mizo z diopтром s katero so že na terenu izdelali načrte v zelenem merilu. Od tod tudi ime grafična metoda izmere. Operat franciscejskega katastra bi glede na vsebino lahko razdelili na grafični in opisni del. Grafični del sestavljajo originalna katastrska mapa, indikacijska skica, mapna kopija in rektifikacijska mapa, opisni del pa obrazce, po katerih so zajeti vsi podatki o izmeri, posameznem lastniku in zemljišču. Arhivsko gradivo franciscejskega operata za slovensko ozemlje je nastalo v letih 1818 – 1828, rektifikacijske mape (popravki) so nastajale kasneje (Arhiv RS, 2016).

3.1 Grafični del franciscejskega katastra

Pred začetkom meritev so najprej določili geodetsko osnovo za merjenje. Osnova izmere našega ozemlja so bili trije koordinatni sistemi:

- Za Štajersko je bilo izhodišče sistema na hribu Schockel
- Za Kranjsko, Koroško in Primorsko na Krimu
- Za Prekmurje pa na hribu Gellert v Budimpešti

V okviru teh koordinatnih sistemov se je izvajala triangulacija (numerična in grafična), določena pa sta bila tudi lega in format detajlnih listov (slika 5) (Mlakar, 1990).

Slika 5: Območje koordinatnih sistemov grafične izmere v Sloveniji (Vir: Mlakar, 1990)

Vsak koordinatni sistem je bil določen z dvema osema:

- X os v smeri sever - jug (pozitivna proti jugu)
- Y os smeri vzhod – zahod (pozitivna proti zahodu)

Območje koordinatnega sistema je razdeljeno na vzhodne (z rimskimi številkami od osi x proti vzhodu) in zahodne (z rimskimi številkami od osi x proti zahodu) kolone ter na vrste, od severa proti jugu z arabskimi številkami. S takšno razdelitvijo so dobili mrežo kvadratov s stranico 1 pošne milje (400 sežnjev). Vsak kvadrat se je nato delil na 4 kolone v smeri osi Y (označene z malimi črkami a, b, c, d) in 5 vrstic v smeri osi X (označene s črkami e, f, g, h, i). Tako dobljeni detajlni list izmere je predstavljal merilo 1:2880. Poleg tega osnovnega merila se je za območja večjih mest uporabljalo merilo 1: 1440, za bolj zgoščena območja pozidave pa tudi večje, 1:720. Za hribovita in redkeje poseljena območja so uporabljali merilo 1:5760 (Mlakar, 1990).

Koordinatni sistemi so bili osnova za izdelavo trigonometričnih mrež. Mreža trigonometričnih točk je morala prekrivati celotno območje obravnave, tako da so bile na vsakem detajlnem listu vsaj tri trigonometrične točke za navezavo izmere na trigonometrično mrežo (Ferlan, 2005). Po grafični triangulaciji je sledil popis občinske meje, pri kateri so sodelovali geometer, en uradnik okrožnega ali okrajnega urada, predstojnik občine ter po dva izvoljena predstavnika občine, ki sta dobro poznala občinske meje, pa tudi predstavnik sosednje mejne občine (Ribnikar, 1982). Opisu meje katastrske občine in njenemu zamejničenju so namenili veliko pozornost. Kot katastrske občine so bile v

glavnem prevzete nekdanje davčne občine, ki so bile določene za časa Marije Terezije, kot evidenčne enote pa so bile uporabljene tudi za jožefinski kataster. V glavnem so se nespremenjene ohranile do danes (Mlakar, 1990).

Detajlna izmera se je izvajala v okviru katastrske občine po posameznih listih in ledinah¹. Po končani izmeri in obdelavi podatkov je moral geometer operat, ki je vseboval grafični in spisovni del, predati inšpektorju.

Grafični del operata je vseboval:

- originalno katastrsko mapo

Ta vsebuje številko zemljiške parcele, stavbne parcele, naris stavbe oz. gradbenega objekta, ime naselja, ime ledine, zapis topografskega znaka za določene katastrske kulture. Izdelana je bila v merilu 1:2880 in je prikazovala naris stanja vseh zemljišč v katastrski občini. Vsak list je bil oštevilčen s tekočo rimsko številko in vsi mapni listi ene KO so bili vloženi v poseben ovoj, na katerem je bila nalepka s pripadajočimi podatki KO in mapna skica. Zemljišča so bila obarvana in označena glede na vrsto katastrske kulture (več v poglavju 4.3).

- indikacijsko skico

Vsebuje podatke o številki parcele, izmero parcele, ime in priimek lastnika parcele, hišno številko lastnika, oznako za vrsto lastništva parcele, imena krajev in ledin, naris stavb in gradbenih objektov, vpis topografskih znakov za katastrske kulture po predpisanem ključu. Služile so za komisijski ogled po končani izmeri.

- mapno kopijo

Izdelane so bile za upravne in druge potrebe. Služile so kot varnostne kopije originalnih map ter za vnašanje popravkov stanja na terenu.

- rektifikacijsko mapo

Ta je bila izdelana približno 20 let po nastanku originalne mape. Služile so za vnos dopolnitev ali sprememb nastalih na zemljiščih. Vse spremembe so bile nanešene z rdečim tušem.

Ledina¹ je območje v naravi, omejeno z naravnimi objekti (potoki, reke, poti, ceste ...), ki ima lastno ime. V kolikor je bila ledina še brez imena, ga ji je lahko dodelil geometer.

3.2 Spisovni del franciscejskega katastra

Spisovni del je vseboval:

- zapisnik zemljiških parcel

Ta je v obliki broširane knjige v kateri so zajete vse zemljiške parcele v KO (brez stavbnih). Rubrike zapisnika od leve proti desni: številka mapnega lista, v katerem je narisana parcela, ime ledine, tekoča številka parcele, vrsta lastništva parcele, podatki o lastniku parcele, vrsta zemljišča po katastrski kulturi, površina v oralih in klaftrah, kakovostni razred, čisti letni donos v kovanem denarju, vrednost zemljišča, pripombe.

Nro. des Blattes	Nro. der Karte	Geleztliche Eigenthümlichkeit des Grundstück		Des Eigenthümers			Des Grundstückes				Anmerkung			
		Dominical	Rustical	Haus Nro.	Vor und Zuname	Stand.	Wohnort.	Kulturs. Gattung.	Flächen Inhalt N: O Joche Klafter	Reiner jährl. Ertrag in Metall Münze		Capital Werth nach pft		
I	1	-	1	5	Kobaloff	Margaretha	Leinwand	Ordnung						
	2	-	1	5	J. J.	J. J.	J. J.							
	3	-	1	5	J. J.	J. J.	J. J.							
	4	-	1	5	J. J.	J. J.	J. J.							
	5	-	1	5	J. J.	J. J.	J. J.							
	6	-	1	5	J. J.	J. J.	J. J.							
	7	-	1	5	J. J.	J. J.	J. J.							
	8	-	1	5	J. J.	J. J.	J. J.							
	9	-	1	5	J. J.	J. J.	J. J.							

Slika 6: Zapisnik zemljiških parcel franciscejskega katastra za katastrsko občino Ihan (Vir: Arhiv RS 2016, L089PS)

- zapisnik stavbnih parcel

Ta je tudi v obliki broširane knjige z naslednjimi rubrikami: številka lista v mapi, podatek o lastniku zgradbe, podatek o hiši in zgradbi po namenu, letni donos hiše v kovanem denarju, pripombe.

- izkaz površine zemljišč po katastrskih kulturah

Sestavljen je na enem listu in vsebuje seštevek površin vseh vrst katastrskih kultur v občini, vključno s stavbnimi parcelami.

- abecedni seznam zemljiških lastnikov

Vsebuje seznam parcel, ki jih vsebuje posamezen lastnik in je v obliki broširane knjige. Rubrike v obrazcu: tekoča številka, ime sekcije, v kateri ležijo posamezne parcele, podatek o lastniku, pripombe.

- popis mej KO

Zapisnik, ki je vezan in v broširani obliki sestavljata predhodni popis, ki je bil narejen pred izvedbo podrobne izmere in katastrsko skico z opisom meje ter mejnikov in končni popis meje, s podatki o položaju in velikosti občine v okviru okrajne gosposke ter opis meje s postavljenimi mejniki.

- seznam neznanih lastnikov zemljišč
- zapisnik o izračunavanju površine zemljišč
- pismena dokazila o imenovanju

Spisovni del za Kranjsko ni vseboval seznama neznanih lastnikov zemljišč, zapisnika o izračunavanju površine zemljišč in pisмениh dokazil o imenovanju (Ribnikar, 1982).

4 METODA DELA IN PODATKI

- Najprej smo prostorsko proučili parcelni vzorec in pregledali vsa naselja, ki jih je Ilešič v svoji knjigi uvrstil v vzorec grude ali prehodne oblike med grudami in delci. Tako smo dobili pregled nad prostorsko razporeditvijo tega vzorca po Sloveniji. Pregled in grafični prikaz teh naselij je opisan v poglavju 4.1, priloga G.
- Izmed vseh izpisanih krajev smo nato izbrali dve naselji na podlagi naslednjih kriterijev:
 - o Naselje je bilo grafično predstavljeno in opisano v Ilešičevem delu
 - o Obstajajo podatki franciscejskega katastra za izbrano območje
 - o Na izbranem območju so opazne spremembe na podlagi vizualne primerjave podatkov DOF in FK

Za podrobnejšo obravnavo smo izbrali dve naselji iz dveh podtipov parcelnega vzorca grude in sicer Ihan (razdelitvene grude) ter Buje (nepravilni delci).

- Stanje v dveh časovnih obdobjih smo primerjali glede na spremembe:
 - o Parcelne strukture (spremembe števila in velikosti parcel)
 - o Spremembe dejanske rabe (opisano v poglavju 4.2)
 - o Lastniške razdrobljenosti in razpršenosti (opisano v poglavju 4.3)

4.1 Prostorska razporeditev parcelnega vzorca grude v Sloveniji

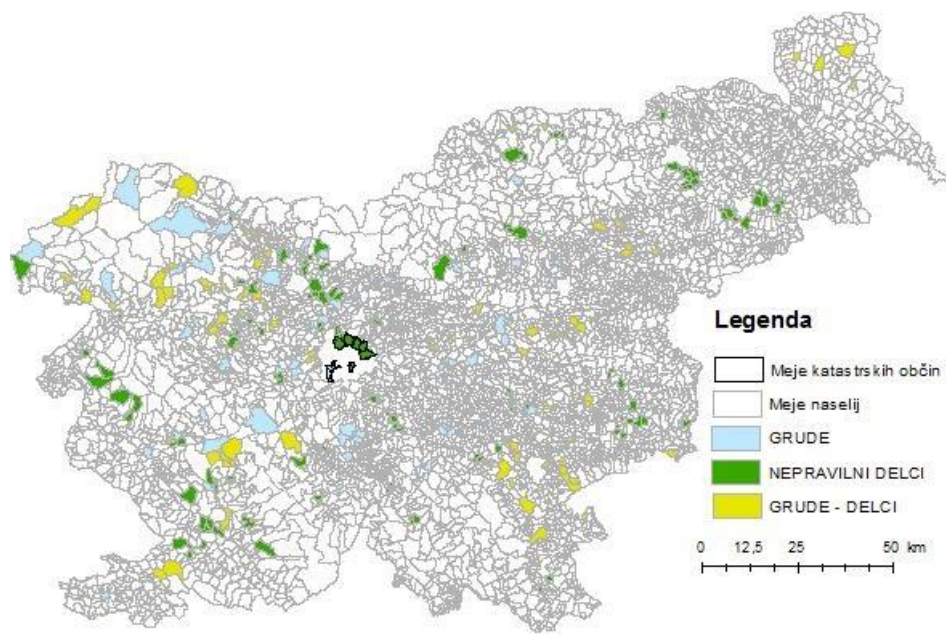
Za prikaz prostorske razporeditve parcelnega vzorca grude, smo iz Ilešičeve knjige (1950) izpisali vse kraje, kjer se le ta pojavi (priloga A). Razporedili smo jih v tri kategorije: grude (bloke), nepravilni ali grudasti delci in prehodne oblike med grudami in delci. Pri tem pa smo naleteli na nekaj težav, in sicer:

- 34 krajev se je od leta 1950 do danes spremenilo ime (priloga B)
- 21 krajev je danes del večjega naselja (priloga C). Območje Ljubljane smo razdelili na katastrske občine, saj je prostorsko preobsežno za prikaz različnih podtipov parcelnega vzorca grude
- 32 krajev nismo našli (priloga D)
- 30 krajev pa je na Avstrijskem koroškem, ki jih nismo prikazali (priloga E)

Preglednica 1: Število naselij s pripadajočim poljem v Sloveniji s parcelnim vzorcem grude, nepravilni ali grudasti delci in prehodne oblike med grudami in delci (Vir: Ilešič, 1950)

Tip parcelnega vzorca grude	Število naselij v Sloveniji	Število KO v Ljubljani
Grude	166	2
Nepravilni ali grudasti delci	155	6
Prehodne oblike med grudami in delci	99	0
SKUPAJ	420	8

V program ArcGis smo uvozili vektorski sloj naselij iz registra prostorskih enot (v nadaljevanju RPE) in vsakemu izmed omenjenih naselij v podatkovni tabeli dodelili še tip poljske razdelitve. Tako urejene podatke smo nato prikazali na karti (priloga A). Kot lahko vidimo na sliki 7, priloga G, se parcelni vzorec grude s podtipi pojavlja praktično po vsej Sloveniji.

Slika 7: Prostorska razporeditev parcelnega vzorca grude na območju Slovenije na podlagi navedbe naselij po Ilešiču (1950) (Vir: GURS, 2016, Ilešič, 1950)

Izmed vseh izpisanih krajev smo za podrobnejšo analizo izbrali dva in sicer Ihan, ki spada med razdelitvene grude in Buje, ki spadajo med nepravilne delce. Obseg območja obravnave parcelnega vzorca smo določili na podlagi grafične predstavitve v Ilešičevi knjigi. Preverili smo, da za obe naselji obstajajo podatki franciscejskega katastra, namreč pri prvem izboru za naselje Zatolmin le ti niso bili dostopni. V arhivu Republike Slovenije ne hranijo spisovnih evidenc starih katastrov za Primorsko, zato tudi skenogramov ni bilo mogoče pridobiti.

4.2 Primerjava dejanske rabe v dveh časovnih obdobjih

Za primerjavo dejanske rabe prostora v različnih časovnih obdobjih je bilo potrebno narediti novo klasifikacijo rabe. To smo povzeli po Flander (2013) in Ivančič (2013) ter jo dopolnili (preglednica 2, priloga F). Na območju Ihana se po podatkih FK namreč pojavi tudi raba rastlinjak, ki smo jo uvrstili v kategorijo ekstenzivni sadovnjaki. Nova klasifikacija vsebuje 11 različnih kategorij, v katere so razvrščeni opisi rab franciscejskega katastra ter dejanske rabe MKGP. Po 1.1.2014 se podatek o dejanski rabi v zemljiškem katastru ne vodi več (GURS, 2016), tako da smo na izbranih območjih uporabili podatke iz evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (MKGP, 2016). Legenda franciscejskega katastra na listih S200A08 in S200A07 vsebuje 95 različnih opisov vrst rabe, legenda evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč pa 25.

Do sedaj se je že kar nekaj avtorjev ukvarjalo s preučevanjem spreminjanja rab. Tako je Petek (2005) preučeval spreminjanje rabe v alpskem prostoru in za katastrsko občino Koštabona (Petek, Urbanc, 2007). Na to temo je nastalo tudi že nekaj podobnih diplomskih in zaključnih nalog. Tako je Verderber (2013) analiziral spreminjanje rabe in lastniške strukture za celotno katastrsko občino Rajndol, Flander (2013) in Ivančič (2013) pa sta analizirali delce in sklenjene proge na izbranih območjih v Sloveniji.

Preglednica 2: Primerjava rab med podatki franciscejskega katastra (Arhiv RS, 2016) in dejansko rabo (MKGP, 2016)

	DEJANSKA RABA (MKGP, 2016)	FRANCISCEJSKI KATASTER S200A08, S200A07 (Arhiv RS, 2016)
NJIVA		25 njiva
		26 žafran
	1100 njiva	27, 28 tobak, broč, brošč
INTENZIVNI SADOVNJAK	1221 intenzivni sadovnjak	
	1230 oljčnik	
	1240 ostali trajni nasadi	oljčnik, kostanjev nasad
EKSTENZIVNI SADOVNJAK		50,51 zelenjavni vrt
		52 sadni vrt (sadoxnjak)
	1222 ekstenzivni sadovnjak	53 idealna sestav-razvrstitev
VINOGRAD	1212 matičnjak	30 vinograd
		31 njiva z vinsko trto
	1211 vinograd	32 njiva z drevjem, posajena z vinsko trto
HMELJIŠČE	1160 hmeljišče	
TRAVNIK	1300 trajni travnik	70 suhi travnik
	1800 kmet.zem. poraslo z gozdnim drevjem	71, 71 (GW) pašnik, skupni pašnik
	1320 barjanski travnik	68, 69 šotišče, mokri travnik
GOZD	1420 plantaža gozdnega drevja	23 nasad (mlado drevje)
	2000 gozd	
	1410 kmet.zem. v zaraščanju	20, 21 ,22, 24 listnat, iglast, mešan gozd,
	1500 drevesa in grmičevje	
POZIDANA IN SORODNA ZEMLJIŠČA	3000 pozidana in sorodna zemljišča	37, 38 zidana poslopja
		40, 41 cerkev ali samostan, velika poslopja
		39, 40 lesena poslopja
		46, 47, 48, 49 vodomet, vodnjak, lesen
		45 pogorelo ali porušeno poslopje
		12, 13, 14, 15 vozna vzdrževana, zgrajena,
		8, 9, 10, 11 pešpot ali steza, pot za ježo,
	92, 93, 94, 95 glinokop, peskokop,	
	43, 44 krščansko pokopališče, druga	
	89, 90 francoski park, angleški park	

»Se nadaljuje...«

»...nadaljevanje Preglednice 2.«

VODA		
	7000 voda	20-63 vodotoki, jezera, ribniki, mrtvi rokavi,
	4100 barje	65 barje z jarki za odvodnjavanje
MOČVIRJA IN BARJA	4220 ostala zamočvirjena zemljišča	64 močvirja
	4210 trstičje	
DRUGO	5000 suho, odprto zemljišče s posebnim	
	6000 odprto zemljišče z nepomembnim	
	1600 neobdelana kmetijska zemljišča	

Pestrost rabe v dveh časovnih obdobjih bomo primerjali s Shannonovim indeksom (Lee, 2016). Med drugo svetovno vojno je ameriški matematik Claude Elwood Shannon iznašel in uvedel indeks, imenovan tudi Shannonov indeks. Utrl je pot veji matematike, imenovani informacijska teorija. Sodeloval je z matematikom Alanom M. Turingom, da bi skupaj dekodirala šifrirana nemška sporočila. Ideja je bila, da bi na podlagi jezikovnih vzorcev ugotovila verjetnost posameznih črk, ki bi se pojavile v nizu. To zavedanje je Shanonna privedlo do spoznanja, da bi to lahko uporabili tudi za stiskanje podatkov, kolikor je to mogoče. Informacije so lahko opredeljene z negotovostjo, ta pa je merjena s številom možnih sporočil. Če je negotovost nizka to pomeni, da manj kot je možnih sporočil, manj je informacij. Sporočilo je tako lahko rezultat procesa, ki generira dogodke z verjetnostmi p_1, p_2, \dots (merilo negotovosti). Ta opredelitev informacij je potrebna za predstavitev dejstva, da določene dogodke lahko razčlenimo na podskupine dogodkov s svojimi verjetnostmi.

Na primer, verjetnost posameznega diagrama bi morala biti utežena vsota verjetnosti posameznih simbolov, in če so te verjetnosti enake, je količina informacij izražena z vsakim simbolom kot logaritem števila možnih simbolov, ki ustvarjajo formulo:

$$H = n \log s \quad (1)$$

Na podlagi tega pravila je Shannon ustvaril enačbo, ki meri informacijo kot funkcijo možnosti, kjer je p_i možnost vsakega sporočila:

$$H = - \sum_{i=1}^n (p_i \times \ln p_i) \quad (2)$$

Shannonova spoznanja so s pridom uporabili najprej ekologi, kjer p_i predstavlja delež posameznikov v i -ti vrsti, in kaže na raznolikost oziroma biološko pestrost. Če je vsaka vrsta v ekosistemu predstavljena kot koda, lahko uporabimo kratke kode za obilnejšo vrsto in dolge kode za redkejšo vrsto. V ekologiji je Shannonov indeks izražen kot:

$$H = - \sum_{i=1}^S (p_i \times \ln p_i) = - \sum_{i=1}^S \left(\frac{n_i}{N} \times \ln \frac{n_i}{N} \right), \quad (3)$$

kjer je

S ...število posameznih vrst

N ...število posameznikov v vrsti

n_i ...število posameznikov znotraj vrste i

$\frac{n_i}{N}$...je delež znotraj vrste i

Večja vrednost količine H kaže na večjo vrstno pestrost. Vodilo Shannonovega indeksa je, da večja je pestrost, nižja je verjetnost, da dva naključno izbrana posameznika pripadata isti vrsti. Vendar pa vrstno raznolikost lahko merimo na dva različna načina. En od njih je velikost vrste, ki je število vrst v izbranem ekosistemu. Drugi pa je enakomernost vrste, ki je porazdelitev posameznikov znotraj vrste, znano tudi kot relativno obilje. Obe meri sta pomembni; v zelo različni skupnosti bi nekateri pričakovali veliko različnih tipov organizmov. Po drugi strani pa, če ena vrsta v skupini prevladuje, ta sistem ni raznolik. Shannonov indeks je uporaben, ker upošteva tako velikost vrste kot tudi enakomernost.

Shannonov indeks v ekosistemih ima običajno vrednost med 1,5 in 3,5. Vrednost redko preseže 4, prirastek pa je majhen zaradi logaritma v funkciji. Ker gre za majhen razpon indeksa, pove malo o diverziteti vrste dveh ekosistemov (težko je komentirati podobnost ali različnost ekosistemov z indeksom $H1= 2,56$ in indeksom $H2= 2,68$).

Tudi zato, ker na indeks vplivata tako velikost vrste kot enakomernost, je težko določiti, kateri izmed njiju je imel večji vpliv na indeks. Indeks je uporaben, ko primerjamo dva podobna ekosistema, ki pa imata zelo različno velikost oziroma enakomernost.

Shannonov indeks poda podatek o velikosti vrste in enakomernosti v določenem ekosistemu. Indeks pove, da če število vrste raste, ali pa so vrste enakomerne, večja je pestrost. Majhen razpon vrednosti otežuje učinkovitejšo določanje vrstne pestrosti, vendar je še vedno dovolj učinkovit pokazatelj, če na podobne ekosisteme vplivata velikost vrst ali pa enakomernost.

Uporabnost Shannonovega indeksa se je pokazala tudi na drugih področjih raziskovanja. Za spremljanje spreminjanja vrste rabe se uporablja v krajinski metriki, uporabila sta ga tudi McGarigal in Marks (1995). Shannonov indeks je matematična mera pestrosti v neki skupini. Izračuna se delež vrst rabe i glede na skupno število vrst rabe (p_i) in nato pomnoži z naravnim logaritmom tega deleža ($\ln p_i$). Produkt vseh posameznih vrst rabe se sešteje in pomnoži z -1:

$$H = - \sum_{i=1}^S p_i * \ln(p_i) \quad (4)$$

H ...diverzitetni indeks

S ...število vseh vrst rabe

p_i ...delež posamezne vrste rabe

Večja kot je pestrost rabe, višja je vrednost indeksa. Vrednost H bo nič, kadar bo v vzorcu le ena vrsta rabe. Raznolikost vrste se lahko izrazi z indeksom enotnosti E_H . Indeks nam pove, ali znotraj skupine obstaja majhno število vrst z veliko parcelami in veliko število vrst, ki imajo majhno število parcel, ali pa gre za vrste rabe, ki imajo enotno število parcel. Izračunamo ga z enačbo:

$$E_H = \frac{H}{H_{max}} = \frac{H}{\ln S} \quad (5)$$

Razpon tega indeksa se giblje med 0 in 1, kjer 1 pomeni absolutno enotnost.

4.3 Primerjava lastniške razdrobljenosti in razpršenosti v dveh časovnih obdobjih

S posestnimi mejami je označen kos zemljišča, ki ima enoten pravni status, kar običajno pomeni, da pripada istemu lastniku ali skupini solastnikov. Poenostavljeno povedano: posestna meja loči zemljišče enega lastnika od zemljišča drugega lastnika. Izraz posestna meja je tradicionalen, vendar ne najbolj ustrezen, saj se v zemljiškem katastru evidentira lastništvo zemljišč tako, kot se vodi v zemljiški knjigi. Ne gre torej za posest, temveč za lastnino in zato bi bil ustrežnejši izraz lastniška meja. Tudi, če problem poenostavimo in domnevamo, da je v večini primerov lastnik tudi posestnik, taka meja največkrat ne omejuje v celoti posesti enega lastnika ali več solastnikov, saj vemo, da je ta velikokrat razdrobljena v več med seboj ločenih kosov. V geodetskih strokovnih krogih se za zemljišče, ki je omejeno s posestno mejo, vedno bolj uveljavlja izraz lastniški kos (Mlakar, 1996).

Zaznavanje posestnih mej v naravi je odvisno od vrste zemljišča, značilnosti pokrajine, krajevnih običajev ter od intenzivnosti in načina rabe zemljišč. Najlažje jih razločimo na ravninskih predelih, med njivami, vinogradi, hmeljišči, težje pa med travniki, pašniki, gozdovi ter v hribovitem in zaraščenem svetu (Mlakar, 1996).

Meje določene po grafični metodi največkrat v naravi niso bile vidno označene. Namreč osnovni namen izdelave katastra je bilo evidentiranje zemljišč zaradi davka. Površine parcel niso bile toliko pomembne, kot je bila pomembna vrsta katastrske kulture.

Razdrobljenost posesti in parcel močno vpliva na koriščenje kmetijskih zemljišč (Mlakar, 1996). Na razdrobljenost je najbolj vplival relief.

Z raziskovanjem razdrobljenosti posesti se je ukvarjalo že nekaj geografov (Gosar, 1978). Med slovenskimi je bil to Cene Malovrh, ki je razlikoval produktivno delo (delo potrebno za obdelovanje zemljišč) in neproduktivno delo (poraba časa za pot med domom in pripadajočimi parcelami), kjer je čas produktivnega dela na enoto časa intenziteta dela. Po njegovem mnenju so na kakovost gospodarsko-prostorske strukture posestev vplivali odnosi med oddaljenostjo parcel od sedeža obrata, način dostopa do parcele (odvisen od terenskih pogojev in učinkovitosti prometnega sredstva),

velikost parcel in način obdelave (vključno s stopnjo mehanizacije dela). Na podlagi teh odnosov je računal tri količnike, in sicer:

- Količnik izkoristka realiziranega časa, ki kaže do kakšne stopnje je obdelovanje parcele ali posestva obremenjeno z neproduktivno izgubo časa
- Količnik ekonomskega izkoristka parcele, ki kaže zahtevnost izkoriščanja parcele ali posestva
- Količnik ekonomskega izkoristka razdalje, ki pove, ali je porabljeni čas za premagovanje poti premo sorazmeren oddaljenosti parcele od sedeža obrata. Večja oddaljenost od obrata pomeni večjo porabo časa in obratno.

Vrednosti od 1 navzgor kažejo pozitivno, manjše od 1 pa negativno stanje.

Asbjorn Nordgard je proučeval vzroke za nastanek regionalnih razlik med kmetijami. Iskal je odnos med deležem ornih površin zasajenih s travo, velikostjo kmetij, indeksom nagnjenosti terena in starostjo kmeta (Gosar, 1978). Pri izpopolnjevanju te metodologije se je s pomočjo zračnih posnetkov posvetil predvsem številu kosov posesti, razlogom za prostorsko razdrobljenost, razdaljam med kosi posesti in domom ter težavnostjo obdelave posameznih kosov. Vzroke za prostorsko razdrobljenost kosov je razdelil v tri kategorije: zaradi vmes ležeče posesti drugega lastnika, zaradi cest in zgradb ter zaradi naravnih razmer (Gosar, 1978).

Kosicki (v Gosar, 1978) je idealno obliko posesti, ki bi bil krog s stavbami v središču, izrazil s spodnjo formulo:

$$U_i = \frac{L_r}{L_i} \quad (6)$$

Kjer je L_r dejanska razdalja med poljem in domom, L_i idealna povprečna razdalja, izračunana za posestvo iste velikosti, ki ima idealno obliko kroga. V idealnem primeru je povprečna razdalja enaka polovici polmera kroga (Gosar, 1978).

Mozcanskijeva (v Gosar, 1978) enačba določevanja oblike posesti je količnik med dolžino meje posesti pomnoženo s povprečno oddaljenostjo od gospodarskega središča in površino posesti.

4.3.1 Indeks razdrobljenosti

Januszewski (1968) je preučeval stopnjo strnjjenosti K oziroma razdrobljenosti R posestva s pomočjo enačbe:

$$K = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^n a_i}}{\sum_{i=1}^n \sqrt{a_i}} \quad (7)$$

Kjer je:

K ...indeks strnjjenosti

a_i ...površina kosa posesti v hektarjih

Indeks K ima vrednosti med 0 in 1, kjer manjši indeks pomeni večjo strnjenost. Odvisen je od števila kosov posesti in njihove površine, ne pa tudi od velikosti kmetije.

Indeks razdrobljenosti R izrazimo z (Gosar, 1978):

$$R=1-K \quad (8)$$

Pri naši analizi preučevanja razdrobljenosti posesti smo uporabili indeks razdrobljenosti R in ga računali dvakrat tako, da smo:

- združili smo soležne parcele z različnimi rabami istega lastnika
- združili smo soležne parcele z istimi rabami v lasti enega lastnika

4.3.2 Indeks razpršenosti

Indeks razpršenosti smo izračunali s pomočjo prostorskih analiz v programu ArcGis. Uporabili smo orodje *standard distance*, s katerim merimo kompaktnost porazdelitve razpršenosti objektov okrog središča. S tem orodjem ustvarimo nov *feature class*, ki ga ponazarja krog s središčem, katerega polmer je enak standardni vrednosti razdalje. Indeksa razpršenosti nismo utežili.

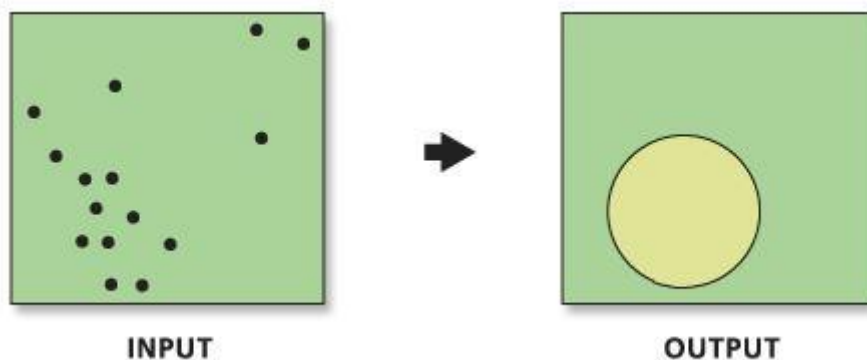
$$SD = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{X})^2}{n} + \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{Y})^2}{n}} \quad (9)$$

Kjer so:

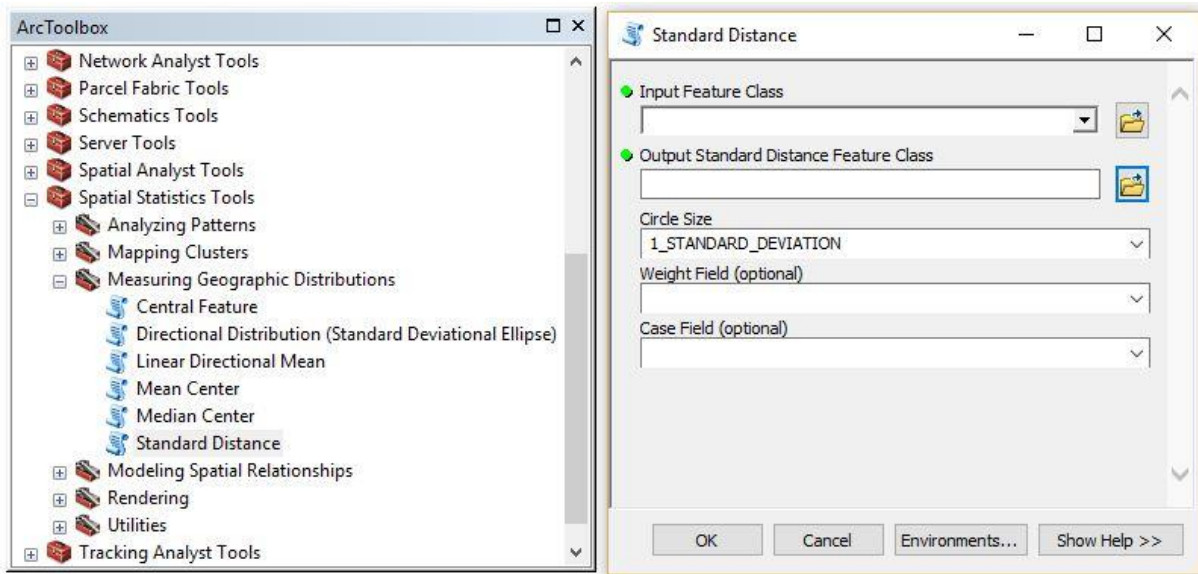
x_i, y_i ...koordinate centroidov posamezne parcele

\bar{X}, \bar{Y} ...koordinate aritmetičnega središča vseh parcel i

n ...število parcel

Slika 8: Grafični prikaz izračuna standardne razdalje (Vir: ArcGis Tool Help)

Slika 9: Pojavno okno orodja *Standard distance* (Vir: ArcGis)

4.4 Podatki

Za izvedbo analiz na izbranih obravnavanih območjih smo potrebovali skenograme franciscejskega katastra, ki so dostopni na spletni strani Arhiva RS (Arhiv RS, 2016). Ti so nam služili za določitev nomenklature listov. Za izbrani območji naselij Ihan in Buje smo pridobili visokoločljivostne skenograme (ločljivost 300 dpi) katastrskih načrtov in pripadajoče spisovne podatke, ki obsegajo skico KO, opis meje in zapisnik zemljiških parcel katastrske občine, zapisnik stavbnih parcel, abecedni seznam lastnikov zemljišč katastrske občine, izkaz skupnih lastnikov katastrske občine, izkaz rabe zemljišč za katastrsko občino in katastrski cenilni operat katastrske občine. Abecedni seznam lastnikov zemljišč vsebuje poleg imena in priimka lastnika parcele tudi zaporedno številko, številko katastrskega načrta, na kateri so parcele, podatke o lastniku, ki vključujejo hišno številko, poklic in kraj ter opombe. V rubriki podatki o lastniku so navedene vse parcele lastnika, vključno s stavbnimi parcelami (Verderber, 2013).

Land Kreis	Bezirk Gemeinde	Alphabetisches Verzeichniß Der Grund Eigenthümer und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.			
Postlaufende Nummer	Benennung der Section.	Des Eigenthümers		Anmerkng.	
		Haus Nro.	Name Stand und Wohnort.		
100		6	Machy, Jak. / 1810 / Andre. Wigo		
	XIII		2191, 2195, 2210, 2237, 2260, 2262, 2273, 2287, 2298, 2318, 2320, 2329, 2330, 2374, 2397, 2398, 2399, 2399, 2399, 2399, 2416, 2474, 2494, 2515, 2521, 2560, 2568, 2578, 2606, 2620, 2627, 2628		
	X		2475, 2494, 2697, 2707, 2715, 2707, 2740, 2770, 2816 2843, 2846, 2900, 2900, 2944, 2949, 2967, 2976, 2977		
			Ann. Zgl. 128, 100.		

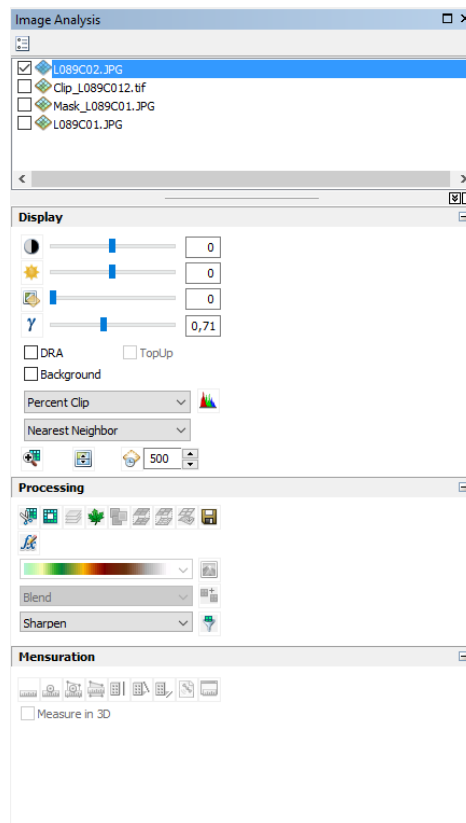
Slika 10: Izsek iz abecednega seznama lastnikov parcel franciscejskega katastra za območje Buj (Vir: Arhiv RS, 2016, SI AS 176, A076PUA)

Najnovejše podatke zemljiškega katastra smo pridobili na Geodetski upravi Republike Slovenije (GURS), podatke dejanske rabe pa na spletnih straneh Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (april 2016). Poleg grafičnih podatkov zemljiškega katastra (v nadaljevanju ZK) smo za potrebe analiz potrebovali še opisne podatke, ki so zajeti v datotekah VK5 (datoteka posestnih listov), VK6 (datoteka parcel oz parcelnih delov) in VK9 (register prostorskih enot).

4.4.1 Georeferenciranje listov franciscejskega katastra

Podatke franciscejskega katastra je bilo za potrebe analiz potrebno najprej pripraviti. Vsako naselje je prikazano na več listih franciscejskega katastra (v nadaljevanju FK), zato jih je bilo potrebno najprej obrezati. To smo storili v programu ArcGis 10.2.1. na sledeči način:

- v prazen ArcMap smo uvozili rastrsko sliko franciscejskega načrta in okrog želenega območja narisali nov poligon.
- S klikom na *Windows – Image Analysis* nam odpre naslednje okno, kjer z ukazom *Clip* in nato *Export Data* dobimo obrezano rastrsko sliko, primerno za georeferenciranje.

Slika 11: Pojavno okno orodja Image Analysis (Vir: ArcGis)

-V program ArcMap uvozimo tako pripravljene rastrske slike, ki jih georeferenciramo v državni koordinatni sistem. To smo storili z orodjem *Georeferencing* in ukazom *Add control points*. Za referenčno podlago smo uporabili zemljiško katastrski prikaz (v nadaljevanju ZKP), ki smo ga dobili na Geodetski upravi Republike Slovenije (v nadaljevanju GURS). Da bi bile karte kar najbolj georeferencirane, smo kontrolne točke izbrali tako, da so bile čim bolj enakomerno porazdeljene po listu, kjer pa so bila odstopanja največja, smo jih še zgostili. Izbrali smo točke, ki so se v daljšem časovnem obdobju najmanj spreminjale. To so bile večinoma meje KO, točke na dvo-, tro- ali več mejah med parcelami, vogali cerkva in starih zidanih stavb (rdeče na FK). Malo manj primerne, kljub temu pa za kontrolne točke še vedno uporabne, so tudi poti oz križišča, saj se potek marsikaterih do danes ni spremenil. Spreminjala se je predvsem njihova širina, na kar smo bili še posebej pozorni (Petek, Fridl, 2004).

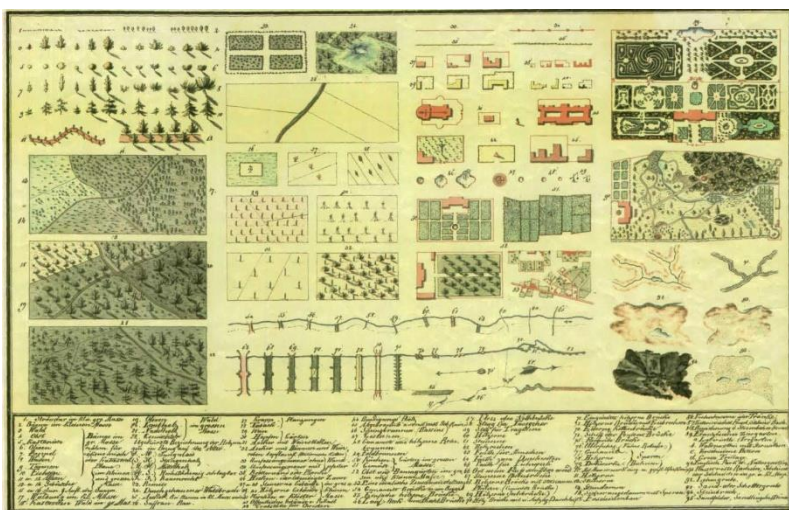
Kljub skrbno izbranim točkam, pa so bila prisotna odstopanja predvsem na stikih listov, saj so le ti stari preko 200 let in je zaradi zvijanja, krčenja in gubanja papirja nemogoče pričakovati popolno ujemanje. Omeniti pa je treba tudi to, da je natančnost takratne izmere bila slabša – dovoljeno odstopanje 1m na 200 m. Najbolj natančno so narisani ravninski, kmetijski predeli, saj je bila za te predele zahtevana najvišja natančnost. V naseljih je slabša kakovost meritev, saj so stanovanjske

stavbe izmerili z verigo, pomožne stavbe (hlev, skedenj, zidanice, ...) pa odmerili s koraki (Lisec, 2012).

4.4.2 Vektorizacija listov franciscejskega katastra

Za nadaljnje analize smo potrebovali vektorizirano karto franciscejskega načrta. To smo naredili v programu ArcMap tako, da smo ustvarili geopodatkovno bazo z gradnikom poligon. Vektorizirali smo območje polja, ki obsega travnike, gozdove, njive, intenzivne in ekstenzivne sadovnjake ter vinograde. Na območju naselja nismo vektorizirali posameznih stavb in parcel, ampak smo s poligonom zamejili rob naselja. Sledile so še ceste in vodotoki. V podatkovni tabeli smo vsakemu poligonu pripisali številko parcele, njeno rabo in lastništvo.

Rabo smo iz skenogramov FK razbrali na podlage barve in konvencionalnih znakov posameznih katastrskih kultur. Za njive so uporabljali rumenkasto rjavo ali tobačno rjavo barvo, vrt sočno zelena barva, gozd temno siva ali blede črna barva, potoki in vode svetlomodra, ribniki in jezera močna modra, travniki svetlozelena, pašniki blede zelena barva ali črka W, vinogradi z rdečkasto barvo in z znakom, vozna pot je bila označena s svetlo rjavo barvo, lesena hiša z rumeno barvo in zidana z rdečo. Pomagali smo si z legendo (slika 12).

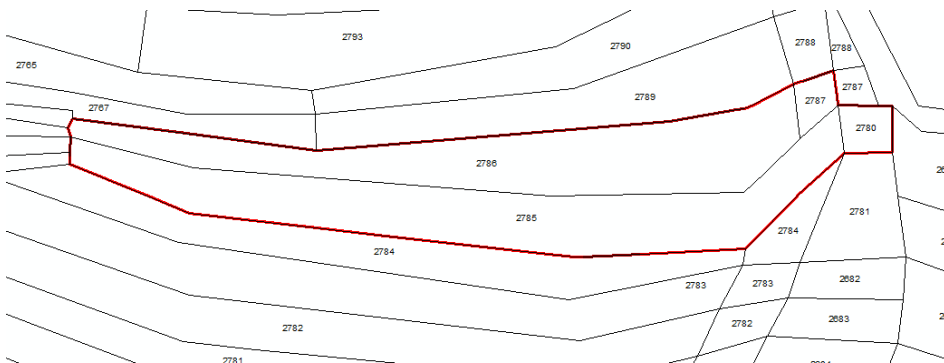
Slika 12: Legenda katastrskega načrta franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016, list S200A08 in S200A07)

Največ težav je bilo na stikih listov zaradi neujemanja mej parcel, na posameznih območjih pa je bila kakovost arhivskega gradiva slabša, zato so bile tudi parcelne meje slabše vidne. Tudi določanje vrste rabe je povzročalo kar nekaj težav, saj so zapisi v zapisniku zemljiških parcel ponekod težko berljivi in nerazumljivi. Zapisi vrste rabe so namreč napisani v nemškem jeziku s črkopisom gotice. Parcelne številke je bilo ponekod težko razbrati ali pa jih ni bilo, tako da smo jih določili po lastni presoji (slika 13).

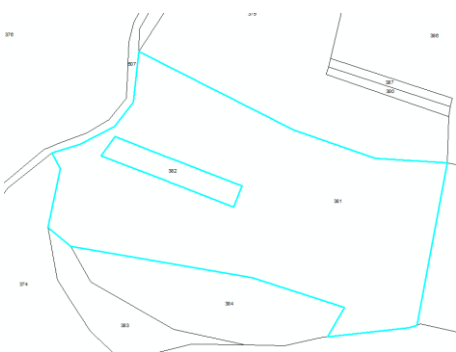
Slika 13: Izsek franciscejskega načrta za območje naselja Buje (Vir: Arhiv RS, 2016)

Po opravljeni vektorizaciji smo z orodjem *Topology* preverjali še topološke nepravilnosti, kot so prekrivanje poligonov in prazne vrzeli med dvema poligonoma. Nastale napake smo odpravili.

Slika 14: Kontrola topoloških napak (lasten prikaz)

Ker so za parcelni vzorec grude značilne oblike prikazane na sliki 15, smo topološko napako prekrivanja poligonov odpravili tako, da smo manjšo parcelo znotraj večje izrezali, in tako dobili pravilno obliko in površino obeh parcel.

Slika 15: Prikaz topološke napake - prekrivanje poligonov (lasten prikaz)

5 ANALIZA OBMOČJA NASELJA IHAN

5.1 Opis in izbor območja za analizo

Slika 16: Prikaz položaja naselja Ihan (Vir: Geodetska uprava Republike Slovenije, 2016)

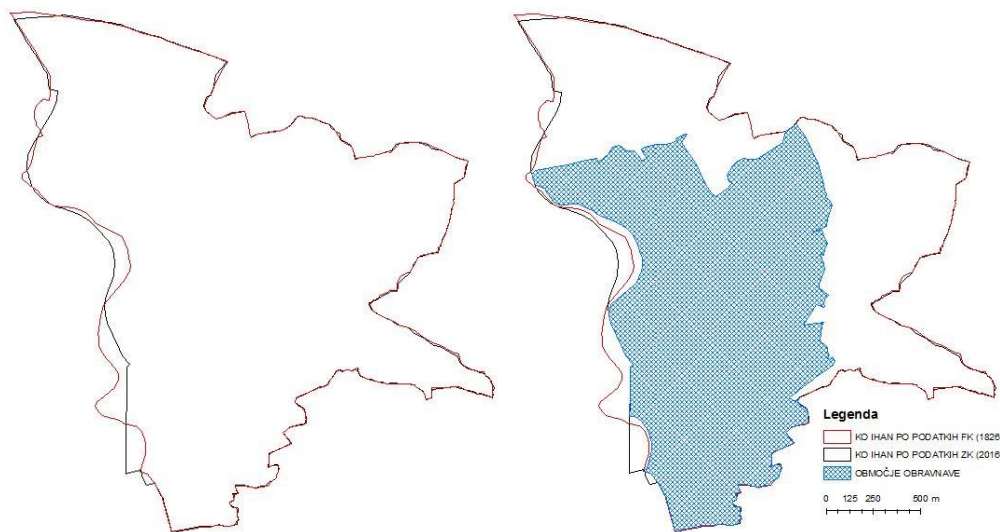
Ihan (nadm.viš. 287 m) je strnjeno obcestno naselje, ki leži na levem bregu spodnjega toka Kamniške Bistrice v občini Domžale. Skozi kraj pelje cesta Domžale-Dol pri Ljubljani, v neposredni bližini pa je tudi priključek Domžale z avtoceste Ljubljana-Maribor.

Podnebje je zmerno celinsko in ima znake prehoda iz Gorenjske ravnine v Celjsko kotlino. V primerjavi z Ljubljano je kontinentalnost večja. Vpliv morja je malenkosten. Megla je le v okolici Domžal. Bistriška ravnina ima v povprečju letno 1300 – 1500 mm padavin. Ihansko ravan je ustvarila Kamniška Bistrica v pliocenu in ji dala današnjo podobo v dobi kvartarnega nasipavanja. Pod Ihanom si je reka vrezala svojo strugo v malo odporne karbonske skrilavce in peščenjake. V času pleistocenske poledenitve je nanosila veliko proda in z njim na debelo prekrila dolino (Savnik, 1971). Tu so obrečne in oglejene prsti na produ in pesku na katerih kulturne rastline slabo uspevajo. Porašča jih obrečno grmovje in drevje, predvsem topoli, vrbe in jelše (Perko, et al, 1998).

Podrobnejšo analizo naselja Ihan smo opravili na podlagi naslednjih kazalcev:

- Število, oblika in velikost parcel na obravnavanem območju
- Spremembe dejanske rabe prostora na območju obravnave
- Lastniška razdrobljenost in razpršenost

Obseg katastrske občine Ihan se po podatkih franciscejskega katastra iz leta 1826 razlikuje od obsega KO leta 2016 (Slika 17). Površina celotne KO Ihan po podatkih ZK 2016 je 342,02 ha, po podatkih FK 1826 pa 343,10 ha.

Slika 17: Območje katastrske občine Ihan po podatkih franciscejskega katastra iz leta 1826 in zemljiško katastrski prikaz (2016), ter območje obravnave (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

Ker pa Ilešič v svojem delu ni obravnaval celotne KO Ihan, ampak se je omejil le na naselje in polje, smo enako storili tudi mi ter območje obdelave skrčili na 186,49 ha (slika 17, priloga H.1 in H.2). V programu ArcMap smo z orodjem *Clip* in vstavljenimi vektoriziranimi podatki FK ter podatki ZK dobili presek območja za nadaljnjo obravnavo. Pri tem smo parcele, ki so bile zaradi grafičnega preseka nepopolne, izločili iz obravnave.

Preglednica 3: Površina in število parcel na celotnem območju Ihana (polja in naselja) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

Obdobje	Število parcel	Najmanjša parcela [ha]	Največja parcela [ha]	Povprečna površina parcel [ha]	Skupna površina [ha]	Presek območij [ha]
Franciscejski kataster (1826)	380	0,0134	8,31	0,50	190,65	186,49
Zemljiški kataster (2016)	2199	0,0001	3,80	0,09	195,98	

Površina 339 parcel na območju polja v letu 1826 je bila 179,12 ha. Največja parcela meri 8,31ha, najmanjša pa 0,0134 ha. Po podatkih zemljiškega katastra je na območju polja 575 parcel s skupno površino 126,90 ha. Največja parcela meri 3,80 ha, najmanjša pa 0,0001ha.

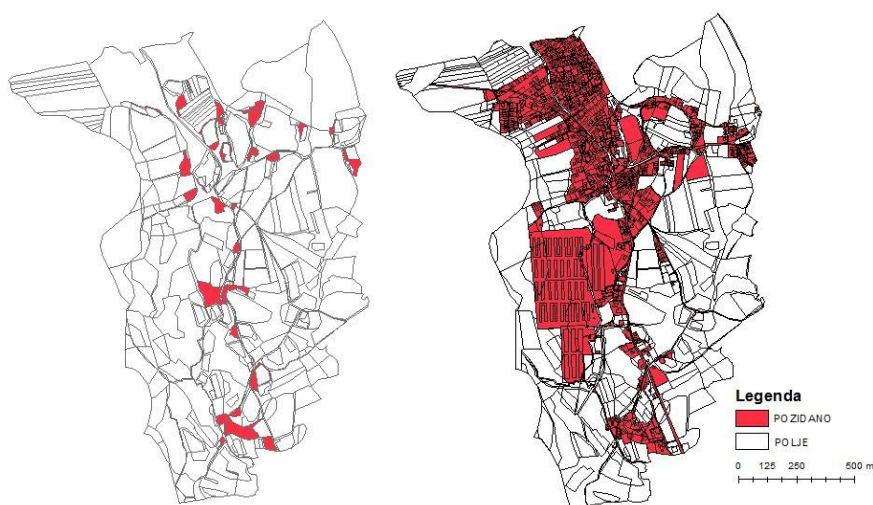
5.2 Primerjalna analiza parcelne strukture obravnavanega območja Ihana

Drugotne grude so nastale z delitvijo celkov². Celki so lahko medsebojno izolirani (ločeni z gozdom) ali se dotikajo z obdelovalnimi površinami in tvorijo obširno obdelovano območje (Ilešič, 1933).

Celek² imenujemo kmetijo z zemljiščem v enem kosu okrog doma. Zemljišče je široko in kratko, njive so grudaste, le redko bolj pravilne in podolgovate (Urbanc, 2004).

Rekonstrukcijo celkov lahko opravimo s seštevanjem deležev lastnikov, ki se stalno ponavljajo eden poleg drugega. Velikokrat je med takimi razkosanimi celki ohranjenih tudi še več ali manj nerazkosanih celkov (Ilešič, 1950).

Če pogledamo preglednico 3 najprej opazimo veliko razliko v številu parcel. Takšna razlika je tudi posledica tega, da stavbnih parcel nismo posebej vektorizirali, ampak smo parcelo, na kateri je bilo več stavb celotno označili kot pozidano. Na obravnavanem območju je bilo v času nastanka franciscejskega katastra tudi manj poseljenega območja kot v letu 2016, kar prikazuje slika 18.

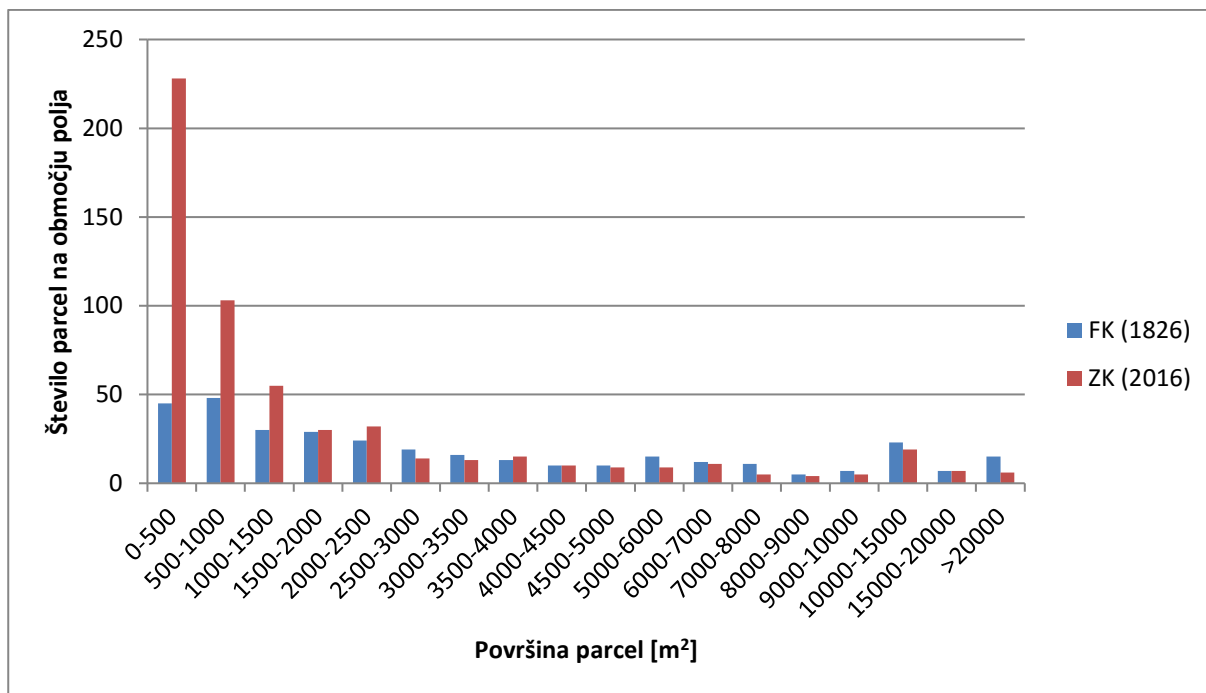

Slika 18: Prikaz izločenega območja poselitve v franciscejskem katastru, 1826 (levo) in zemljiškem katastru, 2016 (desno)
(Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

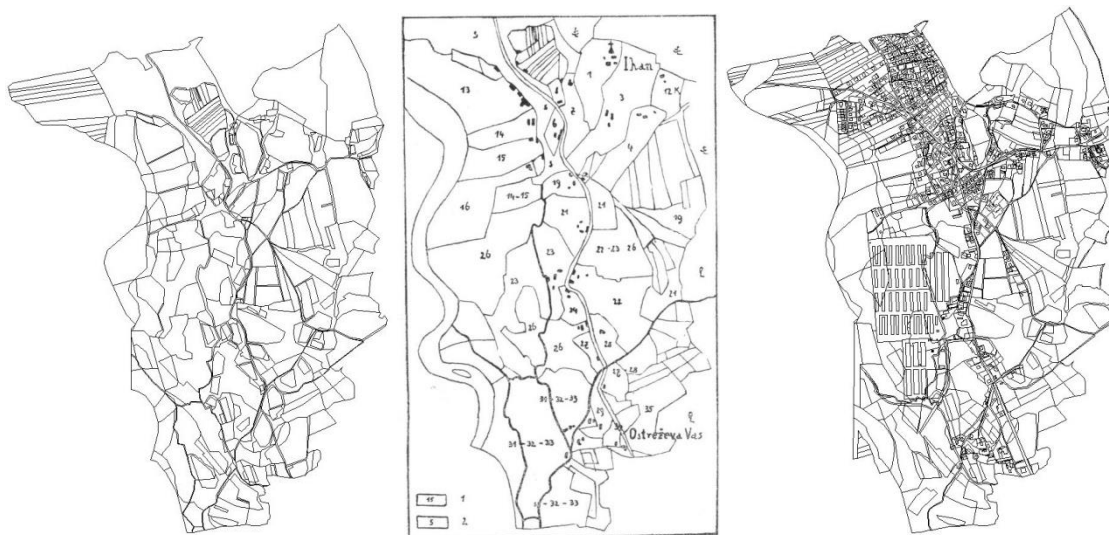
Preglednica 4: Površine parcel na obravnavanem območju Ihana v času franciscejskega katastra in danes (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

	Površina parcel na območju polja [ha]	Površina parcel na območju naselja [ha]
Franciscejski kataster (1826)	176,20	10,29
Zemljiški kataster (2016)	126,90	59,59

Kot lahko razberemo iz preglednice 4, leta 2016 v primerjavi z letom 1826, območje poselitve obsega približno tretjino obravnavanega območja. V času nastanka franciscejskega katastra je bilo na območju Ihana le 10,29 ha poseljenega.

Slika 19: Število parcel v velikostnih razredih površine parcel na območju polja v času franciscejskega katastra in danes
Glede na obseg poseljenega območja po podatkih ZK, kjer je od 2193 parcel kar 1618 stavbnih, je podatek da je največ površin do 500 m², lahko razložljiv.

Slika 20: Prikaz parcel obravnavanega območja Ihan na podlagi vektorizacije franciscejskega katastra leta 1826 (levo), leta 1950 po Ilesiču (sredina) in podatkih zemljiškega katastra, 2016 (desno) (Vir: GURS, Arhiv RS, 2016, Ilesič, 1950)

Če primerjamo sliki leta 1826 in 1950 ni opaziti večjih sprememb v obliki, številu parcel in poselitvi. Ilesič je namreč prikazal drugotne grude, ki so nastale z razkosanjem celkov. Ob vaški cesti skozi Ihan so hiše raztresene ob cesti in njeni bližini povsem brez reda in daleč narazen; vsakega doma se drži velik zaključen blok zemljišča v najrazličnejših oblikah, kar kaže na prisotnost celkov (Ilesič, 1950). Po letu 1950 se je Ihan začel razvijati, kar kažejo tudi podatki o rasti prebivalstva. Leta 1869 je bilo v Ihanu 254 prebivalcev, leta 1948 pa 281, leta 1953 343 prebivalcev, leta 2015 pa 772 (SURS, 2016).

Ob cesti skozi Ihan se je na severnem delu spremenila oblika pa tudi raba zemljiških parcel, ki so sedaj stavbne. Parcele so razdeljene na trakove pravokotno na cesto. Na zahodnem delu območja so leta 1959 ustanovili prašičjo farmo, leta 1966 pa še perutninsko. Parcele na tem območju so popolnoma spremenile svojo obliko in velikost, kar je razvidno tudi iz slike 20 desno.

5.3 Analiza sprememb dejanske rabe prostora od 1826 do danes

Primerjali smo podatke franciscejskega katastra in podatke evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (MKGP, 2016).

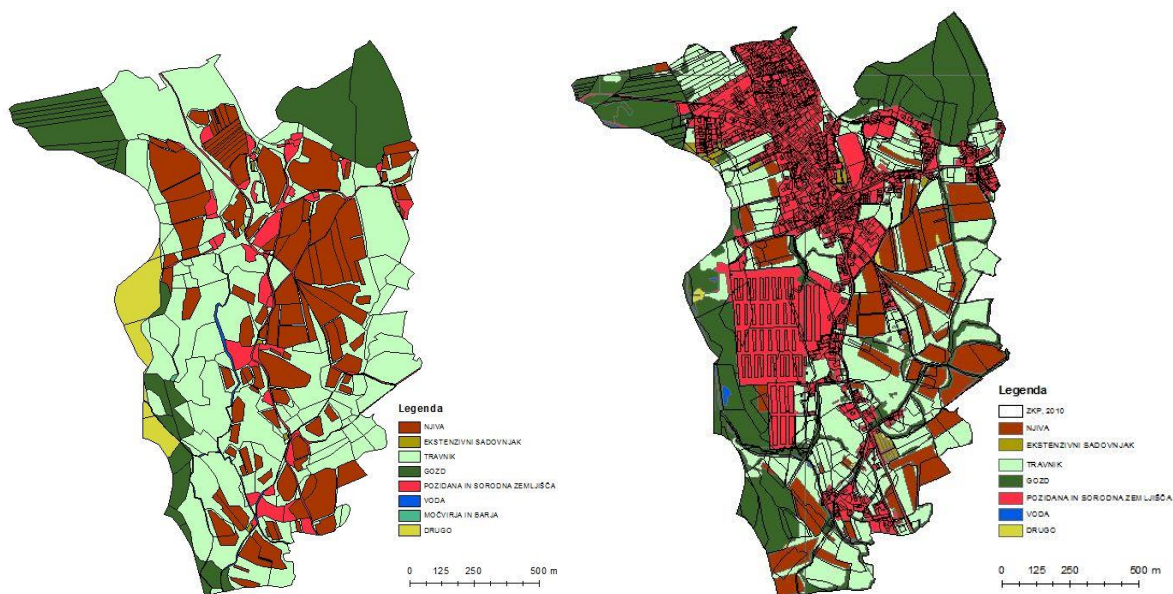
Analizo sprememb dejanske rabe prostora smo opravili na podlagi poenotenih kategorij v preglednici 2, priloga F. Rabe parcel so bile razvrščene v 8 poenotenih kategorij za FK in 7 kategorij za ZK.

Preglednica 5: Prikaz površin in sprememb posameznih rab po podatkih franciscejskega katastra (1826) in podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (2016) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

KATEGORIJA RAB	Franciscejski kataster (1826)			Dejanska raba (MKGP, 2016)		Povečanje (+) / zmanjšanje (-) površin	
	Število parcel	Površina [ha]	Delež [%]	Površina [ha]	Delež [%]	Površina [ha]	Delež [%]
Njiva	115	50,59	27,13	26,77	14,35	-23,82	-12,78
Ekstenzivni sadovnjak	8	0,28	0,15	1,36	0,73	1,08	0,58
Travnik	164	90,05	48,29	55,41	29,71	-34,64	-18,58
Gozd	25	27,96	14,99	42,38	22,73	14,42	7,74
Pozidana in sorodna zemljišča	54	10,29	5,52	58,91	31,59	48,62	26,07
Voda	5	1,34	0,72	0,99	0,53	-0,35	-0,19
Močvirja in barja	1	0,1	0,05	0	0	0	-0,05
Drugo	7	5,88	3,15	0,67	0,36	-5,21	-2,79
SKUPAJ	379	186,49	100,00	186,49	100		

Leta 1826 je bilo na območju Ihana največ travnikov, in sicer 90,05 ha. Skupaj z njivami na 115 parcelah so zavzemali kar 75 % obravnavanega območja. Pozidanih je bilo dobrih 10 ha površin. Večinoma je šlo za lesene hiše, okrog katerih so bile njive oziroma travniki. Gozdovi so bili na obrobju obravnavanega območja, zavzemali pa so približno 15 % površin. Pod kategorijo drugo so uvrščene tako imenovane pustote oziroma neplodna zemljišča. Rezultati so grafično prikazani na sliki 21 levo in v prilogi H.4.

Po podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (MKGP, 2016) zavzema poselitev skoraj tretjino obravnavanega območja. Poselitev se je širila ob glavni cesti skozi Ihan, kjer so bili leta 1826 travniki in njive, pa tudi med posameznimi kmetijami, ki so jih obdajali travniki in njive. Delež pozidanih in sorodnih zemljišč se je v primerjavi z letom 1826 povečal za dobrih 26 %. Ob Kamniški Bistrici, kjer so bila leta 1826 neplodna zemljišča, so v letu 2016 gozdovi. Grafični prikaz je na sliki 21 desno ter v prilogi H.3.

Slika 21: Prikaz sprememb dejanske rabe po podatkih franciscejskega katastra -levo in podatkov evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč – desno (Vir: GURS, MKGP, Arhiv RS, 2016)

Na podlagi podatkov FK smo izračunali še Shannonov indeks pestrosti s pomočjo enačbe (4) iz poglavja 4.2. Rezultati so podani v preglednici 6.

Preglednica 6: Shannon indeks pestrosti po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)

KATEGORIJA	Število parcel	p_i	$\ln p_i$	$p_i \cdot \ln p_i$
Njiva	115	0,30343	-1,1926	-0,36187
Ekstenzivni sadovnjak	8	0,021108	-3,85809	-0,08144
Travnik	164	0,432718	-0,83767	-0,36247
Gozd	25	0,065963	-2,71866	-0,17933
Pozidana in sorodna zemljišča	54	0,14248	-1,94855	-0,27763
Voda	5	0,013193	-4,3281	-0,0571
Močvirja in barja	1	0,002639	-5,93754	-0,01567
Drugo	7	0,01847	-3,99163	-0,07372
SKUPAJ	379	1		-1,40923
H				1,41
H_{max}				2,08
E_H				0,68

Po podatkih FK je na obravnavanem območju Ihana 8 različnih kategorij vrste rabe*, v katere je razvrščenih 379 parcel. Shannonov indeks H znaša 1,41, indeks enakomernosti pa 0,68. Indeks pestrosti H nam pove relativno številčnost zastopanosti posamezne kategorije vrste rabe.

Shannonov indeks pestrosti smo izračunali tudi po podatkih iz evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (MKGP, 2016). Na obravnavanem območju je 10 različnih vrst rabe. Indeks smo izračunali glede na število in raznovrstnost zaplat (zaključeno območje ene vrste rabe). Indeks pestrosti H znaša 1,94, indeks enakomernosti pa 0,84.

*: Če bi Shannonov indeks računali iz izvornih rab, bi rezultat lahko bil drugačen. Rabo smo parcelam namreč določali glede na poenotene kategorije iz preglednice 2, priloga F, saj smo želeli narediti tudi vizualno primerjavo rab in deležev rab.

Preglednica 7: Indeks pestrosti Shannon (Vir: MKGP, 2016)

VRSTA RABE	Število zaplat	p_i	$\ln p_i$	$p_i \cdot \ln p_i$
1100 njiva	54	0,198529	-1,61682	-0,32099
1222 ekstenzivni sadovnjak	4	0,014706	-4,21951	-0,06205
1190 rastlinjak	8	0,029412	-3,52636	-0,10372
1300 trajni travnik	82	0,301471	-1,19908	-0,36149
1410 kmet.zem. v zaraščanju	26	0,095588	-2,34771	-0,22441
1500 drevesa in grmičevje	47	0,172794	-1,75565	-0,30337
2000 gozd	12	0,044118	-3,1209	-0,13769
3000 pozidana in sorodna zem.	15	0,055147	-2,89775	-0,1598
7000 voda	8	0,029412	-3,52636	-0,10372
1600 neobdelana kmet.zem.	16	0,058824	-2,83321	-0,16666
SKUPAJ	272	1		-1,94389
H				1,94
H max				2,30
E_H				0,84

Shannonov indeks pestrosti H izračunan iz podatkov o vrstah rab po podatkih franciscejskega katastra je manjši od indeksa izračunanega iz podatkov evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, kar nam pove, da je večja pestrost rab danes.

Glede na vrednost indeksa enakomernosti E_H pa lahko rečemo, da je prav tako večja enakomernost danes kot v času nastanka franciscejskega katastra. Danes so kategorije rabe bolj enakomerno razporejene, medtem ko je v času nastanka franciscejskega katastra prevladovalo število parcel z rabo njiva in rabo travnik (v odnosu do drugih rab).

5.4. Analiza razdrobljenosti in razpršenosti

5.4.1 Lastniška razdrobljenost

Analizo lastniške strukture smo tako kot predhodno analizo parcelne strukture in dejanske rabe opravili na 186,49 ha velikem območju. Izvzeli smo parcele na območju naselja, saj smo le te pri vektoriziranju FK označili kot en poligon in primerjava ni bila mogoča. Iz abecednega seznama lastnikov zemljišč franciscejskega katastra (L089PUA, Arhiv RS 2016) smo izpisali 5 lastnikov, ki so imeli v lasti največ parcel. Enako smo storili tudi s podatki zemljiškega katastra iz leta 2016. Podatki o lastnikih so predstavljeni s šifro - številko in ne z imenom in priimkom lastnika.

Preglednica 8: Prikaz izbranih lastnikov parcel po podatkih ob nastanku franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)

Ime in priimek lastnika	Hišna številka	Število parcel	Skupna površina [ha]	Obravnavano območje [ha]	Delež [%]
WODNIGG L.	33	26	11,83	186,49	6,34
TERDINA (HRIBAR) J.	3	12	12,08		6,48
KAVKA G.	23	22	11,35		6,09
KAVKA A.	22	22	7,75		4,16
PETRIČ	9	12	12,72		6,82
Skupaj		94	55,73	186,49	29,89

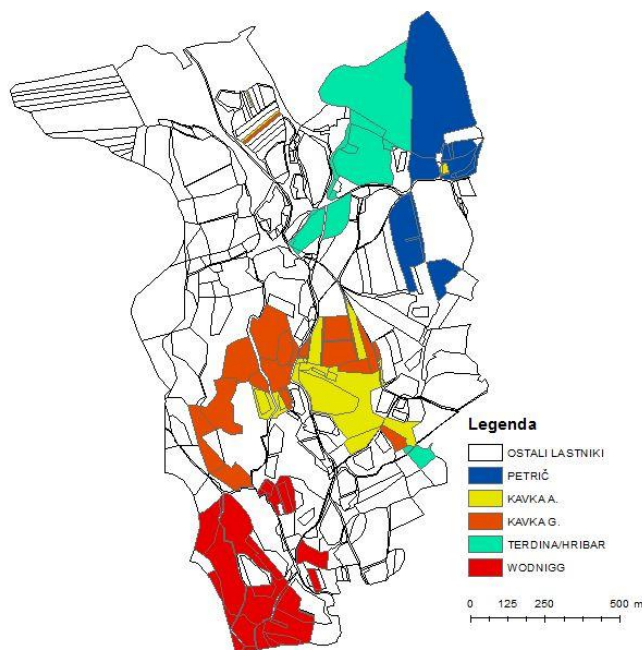
Na obravnavanem območju naselja Ihan je po podatkih franciscejskega katastra 88 lastnikov parcel. Največji delež parcel je v lasti lastnika Petrič in sicer 6,82 % oziroma 12,72 ha. Trije lastniki

posedujejo približno enako površino parcel, ki se giblje od 6,09 ha do 6,48 ha, en lastnik pa ima v lasti dobre 4 odstotke površin parcel na obravnavanem območju. Skupaj ima teh 5 lastnikov v lasti 94 parcel s skupno površino 55,73 ha, ki zavzema 29,89 % površine obravnavanega območja.

Preglednica 9: Pregled lastnikov, števila parcel, rabe in površin za izbrane lastnike v času nastanka franciscejskega katastra za obravnavano območje Ihana (Vir: Arhiv RS, 2016)

Lastnik	Raba	Število parcel	Površina [ha]
WODNIGG L.	NJIVA	8	2,23
	TRAVNIK	12	6,68
	GOZD	4	2,29
	POZIDANA IN SORODNA ZEMLJIŠČA	1	0,61
	DRUGO	1	0,02
SKUPAJ		26	11,83
PETRIČ	NJIVA	7	2,71
	TRAVNIK	4	2,63
	GOZD	1	7,38
SKUPAJ		12	12,72
KAVKA A.	NJIVA	10	3,30
	EKSTENZIVNI SADOVNJAK	1	0,04
	TRAVNIK	9	4,05
	POZIDANO	2	0,36
SKUPAJ		22	7,75
KAVKA G.	NJIVA	7	2,55
	EKSTENZIVNI SADOVNJAK	1	0,02
	TRAVNIK	12	7,04
	GOZD	1	0,99
	POZIDANO	1	0,76
SKUPAJ		22	11,36
TERDINA (HRIBAR) J.	NJIVA	3	3,74
	TRAVNIK	6	1,50
	GOZD	1	5,99
	POZIDANO	2	0,84
SKUPAJ		12	12,07

Kot smo lahko videli že v preglednici 5 je največ površin na območju obravnave v kategoriji travniki. Razen lastnika Terdina (Hribar) J. in Petrič, ki imata največ površin s kategorijo gozd, je tudi pri izbranih lastnikih na tem območju največ parcel z rabo travnik. Prikaz vseh lastnikov na obravnavanem območju je na sliki 22 in v prilogi H.5.

Slika 22: Prikaz lastnikov in njihovih parcel po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)

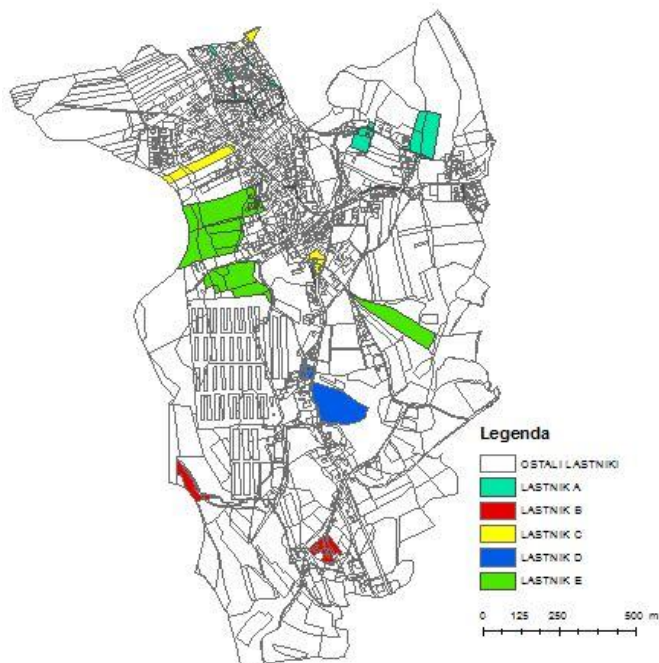
Na podlagi tabele VK6 in stolpca »PL« (posestni list) iz baze zemljiškega katastra, smo izpisali 5 lastnikov, ki imajo na obravnavanem območju v lasti največje število parcel (preglednica 10). Skupaj je sicer na območju obravnave 542 lastnikov.

Preglednica 10: Prikaz lastnikov, števila in površine parcel po podatkih zemljiškega katastra na območju Ihana (Vir: GURS, 2016)

Lastnik	Število parcel	Skupna površina [ha]	Obravnavano območje [ha]	Delež [%]
A	64	2,24	189,49	1,18
B	21	1,02		0,54
C	27	2,18		1,15
D	23	2,82		1,49
E	30	9,43		4,98
Skupaj	165	17,69	189,49	9,34

Lastnike smo zaradi varovanja osebnih podatkov podali s šifro. Izbranih 5 lastnikov ima v lasti skupaj 17,69 ha površin celotnega območja obravnave, kar predstavlja 9,34 % delež območja. 9,43 ha površin parcel na območju pripada lastniku E, kar predstavlja 4,98 % delež celotnega območja obravnave, lastnik D ima v lasti 1,49 % delež površin območja, lastnik A 1,18 odstotkov površin, lastnik C 1,15 odstotkov površin in lastnik B 0,54 % delež površin območja obravnave (slika 23, priloga H.6).

Podatkov o dejanski rabi v bazi ZK ni bilo, ker se ti podatki ne posodablajo več, zato smo prevzeli podatke iz evidence o dejanski rabi kmetijskih in gozdnih zemljišč (MKGP, 2016).

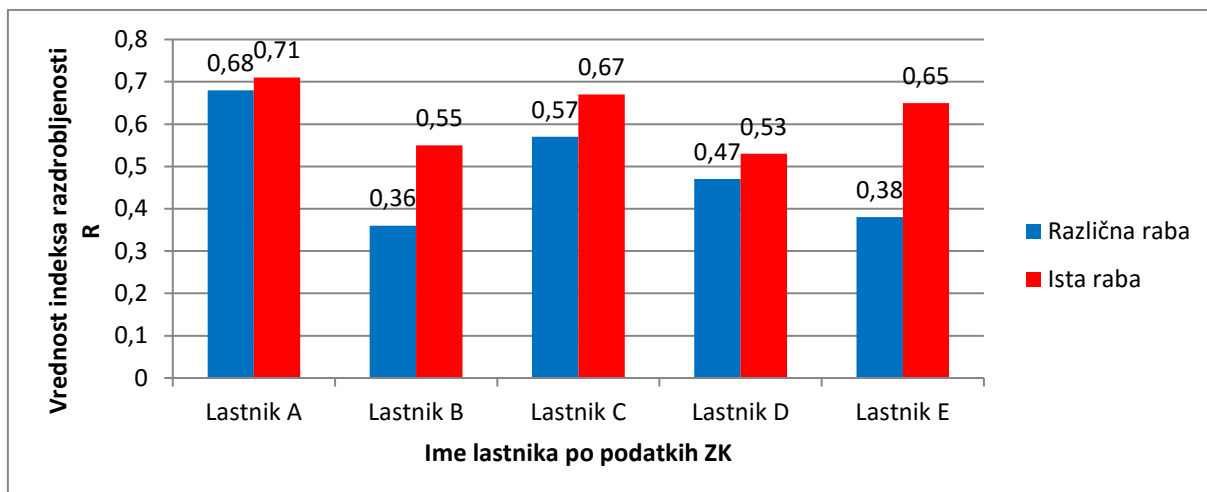

Slika 23: Prikaz parcel izbranih petih lastnikov parcel po podatkih zemljiškega katastra (Vir: GURS, 2016)

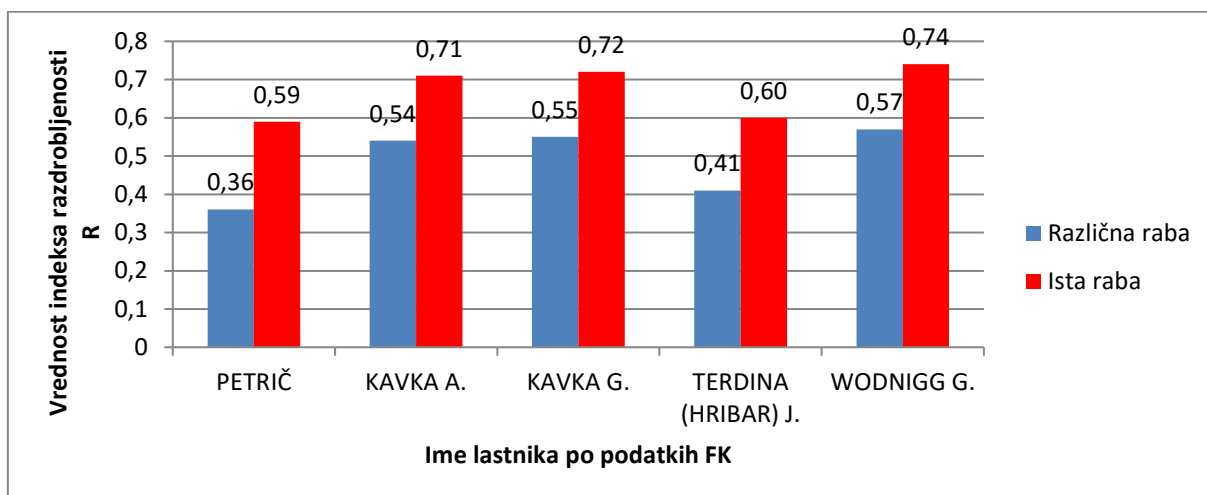
Na podlagi zbranih podatkov zemljiškega in franciscejskega katastra za posameznega lastnika, smo izračunali indekse razdrobljenosti po metodi Januszewskega, enačba (8) iz poglavja 4.3.1. Stične parcele istega lastnika smo združili in nam predstavljajo zemljiški kos. Indeks smo računali dvakrat in sicer tako, da smo kot zemljiški kos upoštevali stične parcele z različno rabo, nato pa še stične parcele z isto rabo. Za primerjavo z današnjim stanjem smo uporabili podatke ZK in podatke rabe MKGP. Rezultati so predstavljeni v preglednici 11 in na slikah 24 in 25.

Preglednica 11: Indeks razdrobljenosti po podatkih franciscejskega katastra in zemljiškega katastra ter evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč za območje naselja Ihan (Vir: Arhiv RS, MKGP, GURS, 2016)

	Različne rabe	Iste rabe		Različne rabe	Iste rabe
Lastnik A			PETRIČ		
Število kosov	19	22	Število kosov	3	9
Indeks R	0,68	0,71	Indeks R	0,36	0,59
Lastnik B			KAVKA A.		
Število kosov	3	7	Število kosov	9	19
Indeks R	0,36	0,55	Indeks R	0,54	0,71
Lastnik C			KAVKA G.		
Število kosov	10	15	Število kosov	8	17
Indeks R	0,57	0,67	Indeks R	0,55	0,72
Lastnik D			TERDINA (HRIBAR) J.		
Število kosov	4	7	Število kosov	5	10
Indeks R	0,47	0,53	Indeks R	0,41	0,60
Lastnik E			WODNIGG G.		
Število kosov	3	10	Število kosov	7	21
Indeks R	0,38	0,65	Indeks R	0,57	0,74

Slika 24: Indeks razdrobljenosti R za parcele z različno in isto rabo na podlagi podatkov evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (Vir: GURS, MKGP, 2016)

Slika 25: Indeks razdrobljenosti R za parcele z različno in isto rabo na podlagi franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)

Praviloma indeks razdrobljenosti R narašča z velikostjo celega posestva, ker imajo večja posestva običajno več lastniških kosov. Iz grafikona na sliki 24, kjer so zbrani podatki o lastnikih po podatkih ZK vidimo, da je razpon indeksa pri različnih rabah od 0,36 do 0,68, pri istih rabah pa od 0,53 do 0,71. Največja razlika indeksa pri različnih oziroma istih rabah se pojavi pri lastniku E. Večja razdrobljenost posesti se pokaže pri združevanju stičnih parcel z isto rabo, kjer indeks znaša 0,65. Najmanjši indeks pri združevanju parcel različnih rab je pri lastniku B in znaša 0,36, največji pa pri lastniku A, kjer znaša 0,68. Pri združevanju parcel istih rab je najmanjši indeks pri lastniku D (0,36), največji pa pri lastniku A (0,71). Največja razdrobljenost posesti se kaže pri združevanju parcel z isto rabo.

Na sliki 25 je prikazan indeks razdrobljenosti za lastnike po podatkih FK. Indeks se pri združevanju stičnih parcel z isto rabo giblje od 0,59 do 0,74, pri združevanju stičnih parcel različnih rab pa od 0,36 do 0,57. Razdrobljenost pri združevanju parcel različnih rab je največja pri lastniku Wodnigg G, najmanjša pa pri parcelah v lasti lastnika Petrič, kjer je indeks 0,36. Razdrobljenost je največja pri združevanju stičnih parcel z istimi rabami lastnika Wodnigg G. (0,74), najmanjša pa pri parcelah

lastnika Petrič (0,59). Tako kot po podatkih ZK in MKGP je tudi pri podatkih FK večja razdrobljenost posesti pri združevanju parcel z istimi rabami.

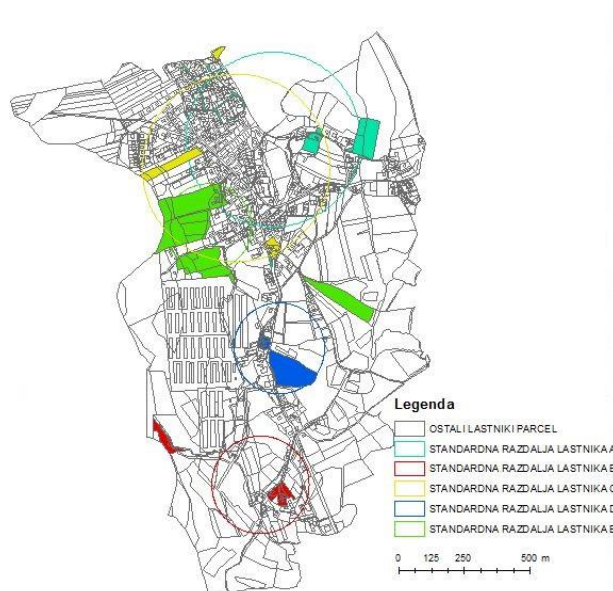
5.4.2 Lastniška razpršenost

Razpršenost parcel posameznih lastnikov smo prikazali v programu ArcGis z orodjem *standard distance*, ki nam pokaže razpršenost parcel okrog njihovega aritmetičnega središča. Soležnih parcel istega lastnika nismo združevali.

Za primer naselja Ihan smo prikazali razpršenost parcel petih lastnikov po podatkih ZK (preglednica 12, slika 26).

Preglednica 12: Standardna razdalja za izbrane lastnike na obravnavanem območju po podatkih ZK (Vir: GURS, 2016)

LASTNIK	X [m]	Y [m]	SD [m]
A	470901,34	108822,59	332,49
B	470851,89	107508,87	185,47
C	470758,74	108714,50	357,23
D	470923,01	108028,24	173,36
E	470652,65	108489,54	164,92

Slika 26: Prikaz lastnikov parcel po podatkih zemljiškega katastra in razpršenost njihovih parcel (Vir: GURS, 2016)

Največja razpršenost parcel je pri lastniku C, standardna razdalja od aritmetičnega centra razpršenosti znaša 357,23 m, najmanjša pa pri lastniku E, kjer je ta razdalja slabih 165 m.

Če upoštevamo površino posesti posameznega lastnika, indeks razpršenosti R in standardno razdaljo lahko vidimo, da je posest najbolj razpršena pri lastniku C. Ta ima v lasti skupno 2,18 ha na 27 parcelah, standardna razdalja pa znaša 357,23 m. Pri združevanju parcel z različno rabo je bilo skupaj

10 kosov, indeks razdrobljenosti pa znaša 0,57. Z združevanjem parcel z isto rabo pa smo dobili 15 kosov in indeks razdrobljenosti 0,67.

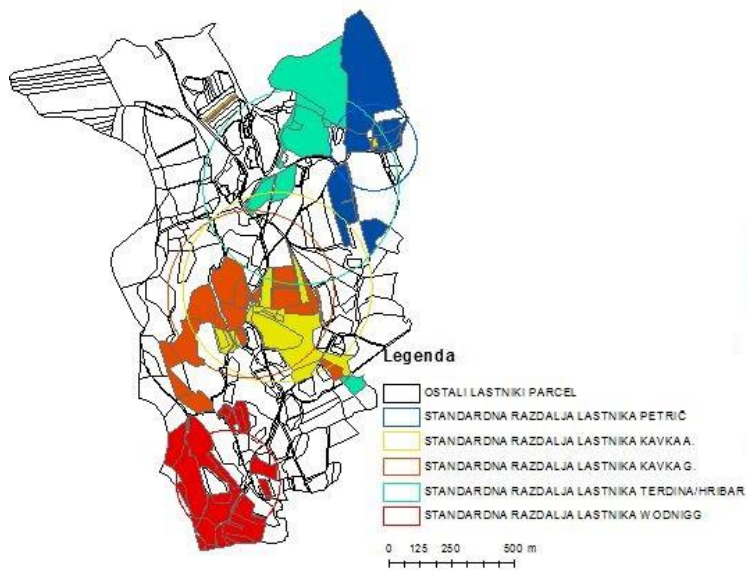
Velika razpršenost posesti se kaže tudi pri lastniku A, ki ima v lasti 2,24 ha zemljišč na kar 64 parcelah, standardna distanca pa je 332,49 m. Z združevanjem parcel z različno rabo smo dobili 19 kosov in indeks razdrobljenosti 0,68, z združevanjem parcel z isto rabo pa 22 kosov in indeks 0,71.

Razpršenost posesti ostalih treh lastnikov je manjša v primerjavi z lastnikoma A in C. Lastnik B ima tako na 1,02 ha površin 21 parcel, oddaljenost kosov pa je 185,47 m. Pri združevanju parcel z različno rabo so bili 3 kosi in indeks razdrobljenosti 0,36, pri združevanju parcel z isto rabo pa je bilo 7 kosov in indeks razdrobljenosti 0,55. Lastnik D ima 2,82 ha površin razdeljenih na 23 parcel, standardna distanca pa je 173,36 m. Pri združevanju parcel z različno rabo so bili 4 kosi in indeks razdrobljenosti 0,47, pri združevanju parcel z isto rabo pa je bilo 7 kosov in indeks R 0,53. Pri lastniku E je posest največja in sicer 9,43 ha razdeljena med 30 parcel. Standardna distanca je 164,92 m. Pri združevanju parcel z različno rabo so bili 3 kosi in indeks R 0,38, pri združevanju parcel z isto rabo pa 10 kosov in indeks razdrobljenosti 0,65.

Izračunali smo še standardno razdaljo parcel za izbranih pet lastnikov po podatkih FK. Rezultati so prikazani v preglednici 13, slika 27.

Preglednica 13: Standardna razdalja za izbrane lastnike na obravnavanem območju po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)

LASTNIK	X [m]	Y [m]	SD [m]
PETRIČ	471347,79	108684,29	171,25
KAVKA A.	470964,27	108129,50	375,97
KAVKA G.	470859,08	108102,50	331,44
TERDINA/HRIBAR	471057,20	108528,96	388,21
WODNIGG	470768,87	107356,45	206,44

Slika 27: Prikaz lastnikov parcel po podatkih franciscejskega katastra in razpršenost njihovih parcel (Vir: Arhiv RS, 2016)

Tudi po podatkih FK je standardna razdalja na območju Ihana velika. Giblje se od 171,25 m do 388,21 m. Najbolj razpršene so parcele lastnika Terdina, najmanj pa parcele lastnika Petrič. V osrednjem delu obravnavanega območja, kjer ležijo parcele lastnikov Kavka A in Kavka G, lahko z združevanjem parcel obeh lastnikov rekonstruiramo sliko prvotnih celkov. Med temi razkosanimi celki pa je ohranjenih še nekaj nerazkosanih, kar je značilno za drugotne grude.

6 ANALIZA OBMOČJA NASELJA BUJE

6.1 Opis in izbor območja za analizo

Slika 28: Prikaz položaja naselja Buje (Vir: GURS, 2016)

Gručasto naselje na nadmorski višini 452,2 m v dolini Reke leži na Studenski rebri, med grapama potokov Rimače in Žermejnice. Nad naseljem poteka železniška proga Pivka-Divača. Dostopno je po cesti iz doline Reke. Na robu vaškega jedra stoji cerkev SV. Florijana (Priročni krajevni leksikon, 1996).

Pokrajina Brkini v katero spadajo Buje ima zmerno celinsko podnebje zahodne in južne Slovenije, za katerega je značilna dokaj velika namočenost s submediteranskim padavinskim režimom. Povprečna letna količina padavin je med 1300 in 2800 mm.

Tri četrtine površja Brkinov sestavlja fliš eocenske starosti, med katerim so tudi kremenovi prodniki. Na nižanih robovih flišne gmote so najprej paleocenski skladoviti apnenci, ki sestavljajo del SZ Brkinov in podnožje Vremske doline. Na levem bregu Reke je ponekod lapor kredne starosti, kjer je nastala prst »rendzina«. Na flišu so se razvile kisle prsti s tankim organskim humusnim slojem, ki leži neposredno na slabo preperelem flišu. Take prsti imenujemo rankerje. Najrodovitnejša prst je na temenih slemen, kjer se je razvila do pol metra debela plast peščene prsti – prhlica (Fridl, et al., 1998).

Podrobnejšo analizo območja naselja Buje smo opravili na podlagi enakih kazalcev kot analizo Ihana, in sicer:

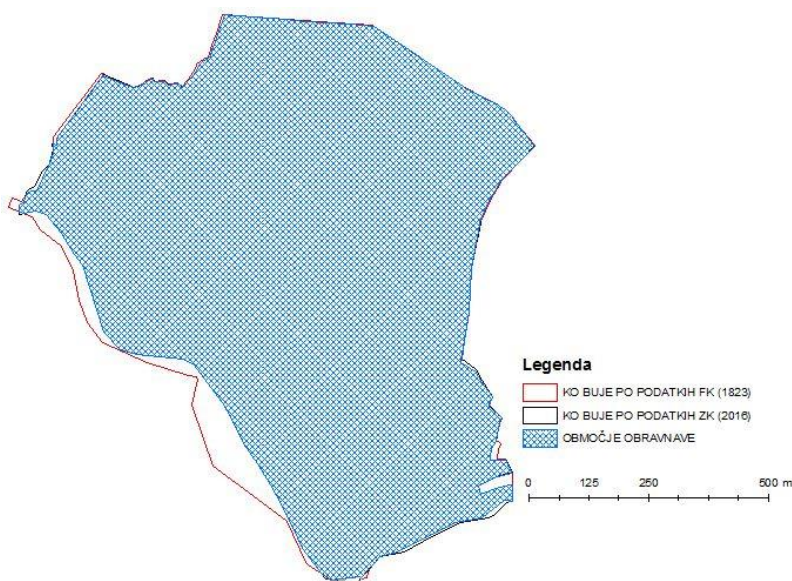
- Število, oblika in velikost parcel na obravnavanem območju
- Spremembe dejanske rabe prostora na območju obravnave
- Lastniška struktura

Glede na to, da je bil obseg katastrske občine leta 1823 večji kot je današnji (slika 29, priloga I.1 in I.2) smo analizo omejili na presečno območje, določeno v programu ArcGis z orodjem *Clip*. Z upoštevanjem podatkov franciscejskega katastra je takratno območje obsegalo 78,84 ha, po podatkih ZK iz leta 2016 pa 75,78 ha. Končno območje, na katerem smo opravljali analize obsega 75,6 ha.

Preglednica 14: Površina in število parcel na celotnem območju Buj (naselja in polja) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

Obdobje	Število parcel	Najmanjša parcela [ha]	Največja parcela [ha]	Povprečna površina parcel [ha]	Skupna površina [ha]	Presek območij [ha]
Franciscejski kataster (1823)	868	0,0024	4,93	0,09	78,84	75,6
Zemljiški kataster (2016)	746	0,0003	2,53	0,11	75,78	

Meje so se spremenile predvsem na zahodnem in jugozahodnem delu območja (slika 29), kjer teče reka Reka.

Slika 29: Območje franciscejskega katastra katastrske občine Buje leta 1823, območje po podatkih zemljiškega katastra 2016 ter območje obravnave (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

6.2. Primerjalna analiza parcelne strukture območja naselja Buje

Polja v nepravilnih grudastih delcih so značilna predvsem za gručaste vasi in so v Sloveniji zelo pogost pojav. Posebno značilna so za Soško dolino, Brkine, srednji del Gorenjske ravnine, Dolenjsko in Belo krajino (Ilešič, 1950). Posest vsake kmetije je razmetana v več deležih. Večjih neobdelanih kompleksov ni, polje je odprto, vse njive, ki so povečini podolgovate in potekajo do neke mere

vzporedno v istih smereh, niso dostopne po svoji poljski poti. Ohranili so se ostanki nekdanje vaške skupnosti. Poljske skupine so manjše in se močno prepletajo med seboj, prav tako meje med njimi niso izrazite. Velikost in oblika njiv se na kratke razdalje spreminja (Urbanc, 2002).

Obseg območja polja po franciscejskem katastru je 74,10 ha. Vseh parcel je 861, največja parcela meri 3,22 ha, najmanjša pa 0,0023 ha. Na tem mestu je potrebno spomniti, da smo pri vektorizaciji franciscejskega katastra območje poselitve označili kot en poligon oziroma parcelo. Pri podatkih zemljiškega katastra smo prav tako izločili območje poselitve, ki obsega 106 parcel.

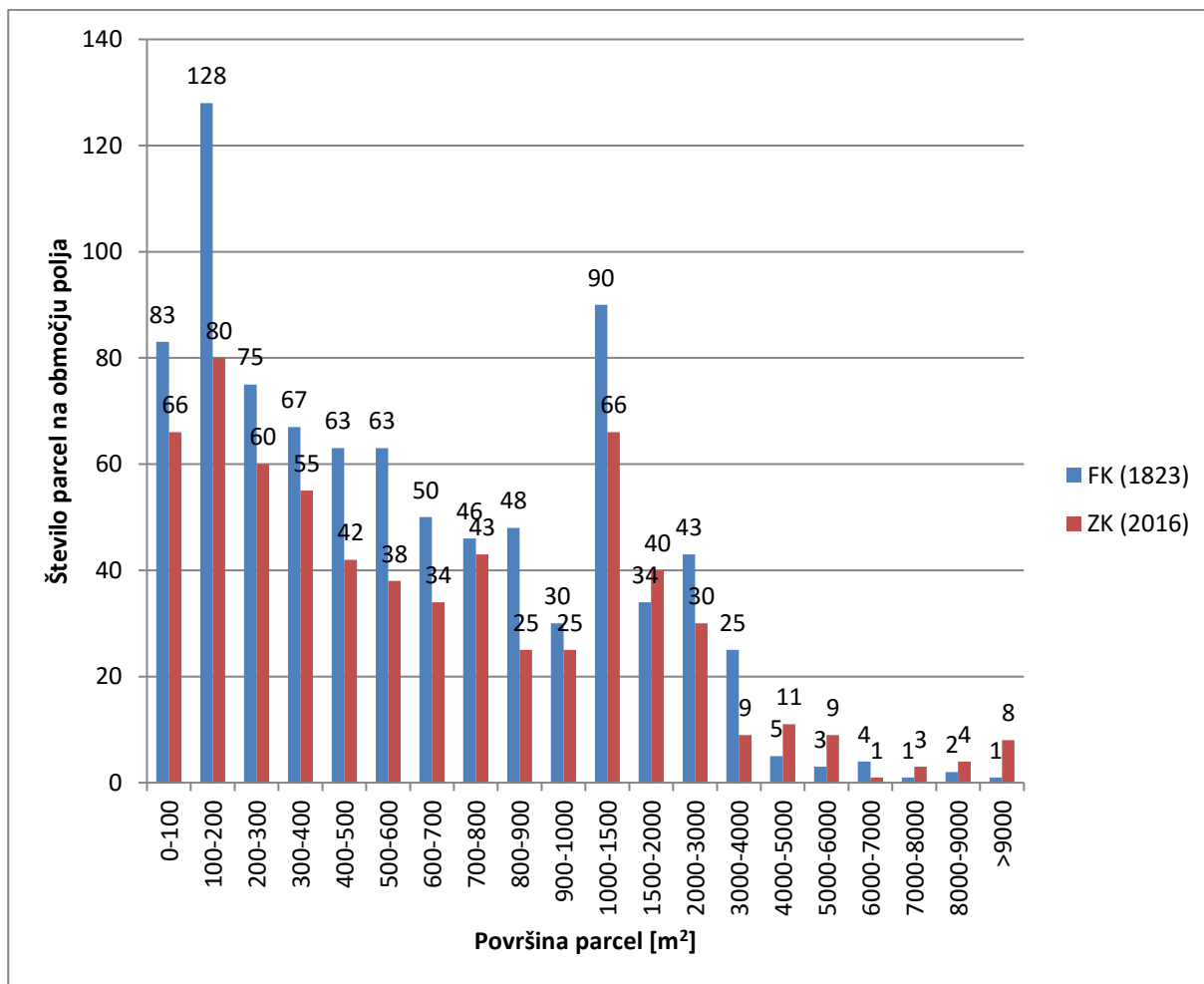

Slika 30: Prikaz izločenega območja poselitve v franciscejskem katastru, 1823 (levo) in zemljiškem katastru, 2016 (desno) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

Preglednica 15: Površine parcel na obravnavanem območju Buj v času franciscejskega katastra in danes (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016)

	Površina parcel na območju polja [ha]	Površina parcel na območju naselja [ha]
Franciscejski kataster (1823)	74,10	1,50
Zemljiški kataster (2016)	72,17	3,43

Kot lahko razberemo že iz preglednice 15, se je območje polja danes na račun poselitve zmanjšalo. Število parcel na območju polja leta 1823 je bilo 861, leta 2016 pa jih je 649. Povprečna površina parcel v času FK je bila 0,09 ha, 608 parcel je imelo manjšo površino od povprečne, 253 parcel pa večjo. Leta 2016 je bila povprečna površina parcel 0,11 ha, 491 parcel ima površino manjšo od povprečne, 158 parcel pa površino večjo od povprečne. Večje število parcel je med drugim tudi posledica različne kategorije rabe ene parcele v času FK, saj so takrat parcele razmejili tudi zaradi različnih rab in ne samo lastništva.

Slika 31: Število parcel na območju polja v času franciscejskega katastra in danes

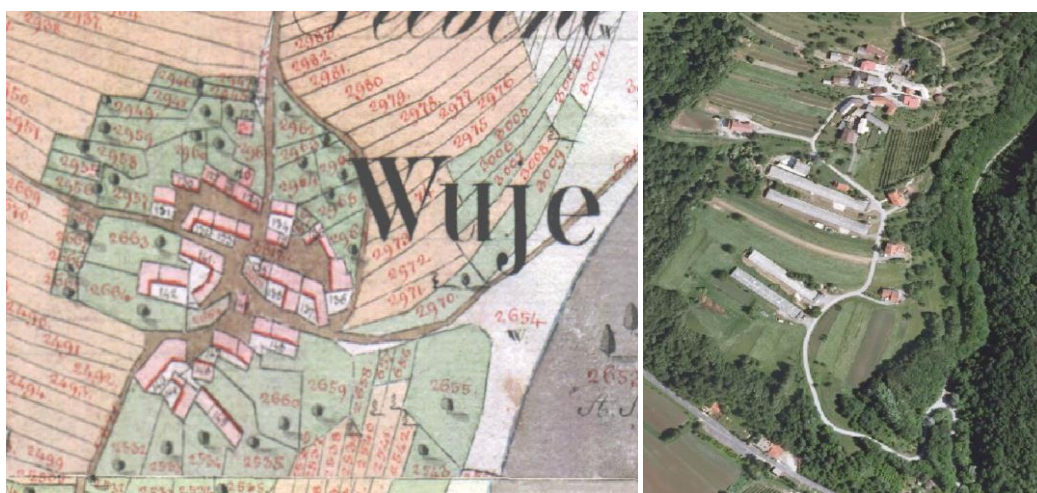

Slika 32: Prikaz parcelne strukture naselja Buje na podlagi vektorizacije franciscejskega katastra leta 1823 (levo), leta 1950 po Ilešiču (sredina) in podatkih zemljiškega katastra, 2016 (desno) (Vir: Arhiv RS, GURS, 2016, Ilešič, 1950)

Na podlagi slik (slika 32) lahko primerjamo spreminjanje parcelne strukture leta 1823, 1950 in 2016. Kot lahko vidimo, se parcelna struktura od leta 1823 do 1950 ni bistveno spremenila. Spremembe je opaziti na severnem delu in manjša parcela na zahodnem delu, kjer so leta 1950 parcele združene. To gre pripisati različni kategoriji rabe v času FK, saj je leva parcela v kategoriji njiv, desna pa je

kategorizirana kot travnik. Pašnike je Ilešič označil s črko P in parcele niso prikazane posebej ampak kot eno samo območje. Pri sami obliki naselja, cestnem in vodnem omrežju ni opaziti sprememb. S primerjavo parcelne strukture leta 2016, pa je slika popolnoma drugačna. Kot lahko opazimo že na prvi pogled, se je spremenil potek struge reke Reke na jugu območja. Prav tako lahko opazimo spremembe pri cestnem omrežju. Leta 2016 cesta obsega precej večje območje, spremenil pa se je tudi njen potek.

Če primerjamo parcelno strukturo leta 1950 in 2016, v okolici naselja ni opaziti bistvenih sprememb, kot je v svoji nalogi ugotavljala že Madotto (2010). Spremenil se je potek vaške ceste, naselje samo pa je skoraj v celoti ohranilo svojo obliko. Spremembe je opaziti na južnem delu, ob glavni vaški cesti, kjer je nastalo nekaj novih stanovanjskih in industrijskih objektov.

Slika 33: Prikaz območja naselja Buje v letu 1823 (levo) in leta 2016 (desno) (Vir: Arhiv RS, 2016, Geopedia, 2016)

Na južnem delu obravnavanega območja poteka sedaj regionalna cesta ob kateri so se parcele delile na manjše nepravilne grudaste delce. Med regionalno cesto in reko Reko, so parcele povsem spremenile svojo obliko, smer in dimenzije, kar je posledica komasacije na tem območju.

Slika 34: Prikaz sprememb od leta 1823 (levo) do 2016 (desno) (lasten prikaz)

6.3 Analiza sprememb dejanske rabe prostora od 1823 do danes

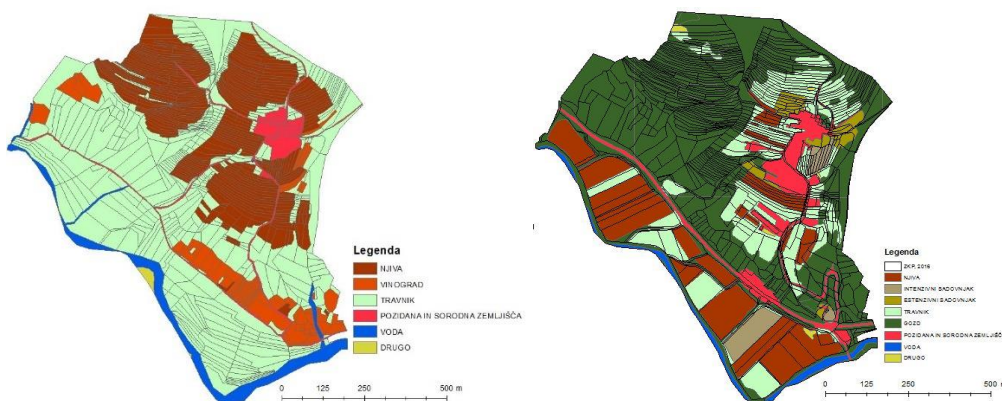
Analizo sprememb dejanske rabe prostora smo opravili na podlagi poenotenih kategorij v preglednici 2, priloga F. Na obravnavanem območju se v času franciscejskega katastra pojavi 6 različnih kategorij, po podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (MKGP, 2016) pa 8 različnih kategorij.

Preglednica 16: Prikaz površin in sprememb posameznih rab po podatkih franciscejskega katastra (1823) in podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (Vir: MKGP, Arhiv RS, 2016)

KATEGORIJA RAB	Franciscejski kataster (1823)			Dejanska raba (MKGP, 2016)		Povečanje (+) / zmanjšanje (-) površin	
	Število parcel	Površina [ha]	Delež [%]	Površina [ha]	Delež [%]	Površina [ha]	Delež [%]
Njiva	294	20,57	27,20	13,05	17,26	-7,52	-9,94
Intenzivni sadovnjak	0	0	0,00	1,77	2,35	1,77	2,35
Ekstenzivni sadovnjak	0	0	0,00	1,61	2,13	1,61	2,13
Vinograd	69	5,70	7,54	0	0,00	-5,70	-7,54
Travnik	484	42,73	56,53	12,91	17,08	-29,82	-39,44
Gozd	0	0	0,00	39,03	51,62	39,03	51,62
Pozidana in sorodna zemljišča	14	2,79	3,68	5,55	7,34	2,76	3,66
Voda	6	3,63	4,81	1,41	1,86	-2,23	-2,95
Drugo	1	0,18	0,23	0,27	0,36	0,10	0,13
SKUPAJ	868	75,60	100	75,60	100,00		

Kot lahko vidimo iz preglednice 16, največ površine v času franciscejskega katastra zajemajo travniki, ki obsegajo 42,73 ha, kar predstavlja dobrih 56 % obravnavanega območja. Po površini so na drugem mestu njive, ki obsegajo 20,57 ha, vinogradi 5,70 ha, vode 3,63 ha, pozidana in sorodna zemljišča 2,79 ha in druga zemljišča, ki v tem primeru pomenijo peščeno sipino ob reki Reki 0,18 ha. Grafični prikaz je na sliki 35 ter v prilogi I.4.

Po analizi podatkov iz evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč iz leta 2016 pa največje območje predstavljajo gozdovi z 39,03 ha, nato njive 13,05 ha, travniki 12,91 ha, pozidana in sorodna zemljišča 5,55 ha, intenzivni sadovnjaki 1,77 ha, ekstenzivni sadovnjaki 1,61 ha, voda 1,41 ha in drugo 0,27 ha (slika 35, priloga I.3).

Slika 35: Prikaz sprememb dejanske rabe po podatkih franciscejskega katastra -levo (1823) in podatkov evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč – desno (2016) (Vir: Arhiv RS, GURS, MKGP, 2016)

V tretjem stolpcu preglednice 16 smo izračunali še razliko dejanske rabe med podatki MKGP in podatki franciscejskega katastra. V 190 letih se je najbolj povečala kategorija rabe gozd in sicer za dobrih 51 %, na račun zaraščanja travnikov in njiv (slika 35). Njive v okolici naselja so se spremenile v travnike in ekstenzivne sadovnjake, vinograde je zarastel gozd. Na tem območju so v preteklosti gojili štiri različne vinske trte, in sicer portugalko, modro frankinjo, dolgo repko in kastanjico (Buje, 2016). Predvsem slednji dve sta bili posebnost, saj ju niso gojili daleč naokoli. Po drugi svetovni vojni so to dejavnost čedalje bolj opuščali zaradi trsne uši. Spremembe je opaziti tudi v poselitvi, saj se je prvotno območje naselja na jugu ob vaški cesti razširilo. Tam so nastali novi, predvsem industrijsko gospodarski objekti. Prebivalci tega območja so usmerjeni predvsem v sadjarstvo in rejo perutnine. Obsežno območje travnikov med regionalno cesto in reko Reko je sedaj nadomestil pas gozda tik ob cesti, ki od nje ločuje njive in intenzivne sadovnjake.

Izračunali smo Shannonov indeks pestrosti (preglednica 17) za pestrost rab po podatkih franciscejskega katastra ter indeks pestrosti na podlagi podatkov evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (preglednica 18).

Preglednica 17: Indeks pestrosti Shannon po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)

KATEGORIJA RAB	Št.parcel	pi	ln pi	pi*ln pi
Njiva	294	0,33871	-1,08261	-0,36669
Vinograd	69	0,079493	-2,53209	-0,20128
Travnik	484	0,557604	-0,58411	-0,3257
Pozidana in sorodna zemljišča	14	0,016129	-4,12713	-0,06657
Voda	6	0,006912	-4,97443	-0,03439
Drugo	1	0,001152	-6,76619	-0,0078
SKUPAJ	868			-1,00242
H				1,00
H max				1,79
E_H				0,56

Na obravnavanem območju Buj je po podatkih FK 6 različnih kategorij vrst rabe in 868 parcel. Shannonov indeks H znaša 1,00, indeks enakomernosti pa 0,56.

Shannonov indeks pestrosti smo izračunali še po podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč. Na obravnavanem območju je 12 različnih vrst rabe. Indeks smo izračunali tako kot pri Ihanu, glede na število in raznovrstnost zaplat (homogeno območje ene rabe). Indeks pestrosti H znaša 2,21, indeks enakomernosti pa 0,89.

Preglednica 18: Indeks pestrosti Shannon (Vir: MKGP, 2016)

KATEGORIJA RAB	Št.zaplat	pi	ln pi	pi*ln pi
1100 njiva	17	0,193182	-1,64412	-0,31761
1180 trajne ras. na njiv. pov.	2	0,022727	-3,78419	-0,086
1221 intenzivni sadovnjak	3	0,034091	-3,37872	-0,11518
1222 ekstenzivni sadovnjak	4	0,045455	-3,09104	-0,1405
1300 trajni travnik	20	0,227273	-1,4816	-0,33673
1410 kmet.zem. v zaraščanju	9	0,102273	-2,28011	-0,23319
1500 drevesa in grmičevje	11	0,125000	-2,07944	-0,25993

»Se nadaljuje...«

»...nadaljevanje preglednice 17.«

1600 neobdelana kmet.zem.	6	0,068182	-2,68558	-0,18
1800 kmet.zem. poraslo z goz.drev	1	0,011364	-4,47734	-0,05
2000 gozd	7	0,079545	-2,53143	-0,20
3000 pozidana in sorodna zem.	4	0,045455	-3,09104	-0,1405
7000 voda	4	0,045455	-3,09104	-0,1405
SKUPAJ	88			-2,20551
H				2,21
Hmax				2,48
E_H				0,89

Glede na primerjavo preglednic 17 in 18 lahko opazimo, da je po podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč izračunan Shannon indeks večji, kot pri podatkih FK. To pomeni, da je večja pestrost rab pri podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki je posledica dvakrat večjega števila vrst rabe kot pri podatkih FK.

Indeks enakomernosti E_H je prav tako večji po podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, kar pomeni, da je tudi enotnost vrst večja.

6.4. Analiza razdrobljenosti in razpršenosti

6.4.1 Lastniška razdrobljenost

Analizo lastniške strukture smo opravili na enakem območju kot analizo parcelne strukture in dejanske rabe, torej na 75,60 ha velikem preseku območja. Analizirali smo le parcele na območju polja. Iz abecednega seznama lastnikov zemljišč franciscejskega katastra (A076PUA, Arhiv RS 2016) smo izpisali 5 lastnikov, ki so imeli v lasti največ parcel. Enako smo storili tudi s podatki zemljiškega katastra iz leta 2016. Podatki o lastnikih so predstavljeni s šifro - številko in ne z imenom in priimkom lastnika.

Preglednica 19: Prikaz izbranih lastnikov parcel (Vir: Arhiv RS, 2016)

Ime in priimek lastnika	Hišna številka	Število parcel	Skupna površina [ha]	Obravnavano območje [ha]	Delež [%]
PRELZ MICHAEL	10	93	7,95	75,6	10,52
VOUK (KORNIAL) GREGOR	16	49	3,51		4,64
WISCHZIAK (SCHINKOUZ) GREGOR	3	53	3,05		4,03
PRELZ LUCAS	7	54	4,36		5,77
WISCHZIAK (RAKA) LUCAS	8	53	4,24		5,61
Skupaj		302	23,11	75,6	30,57

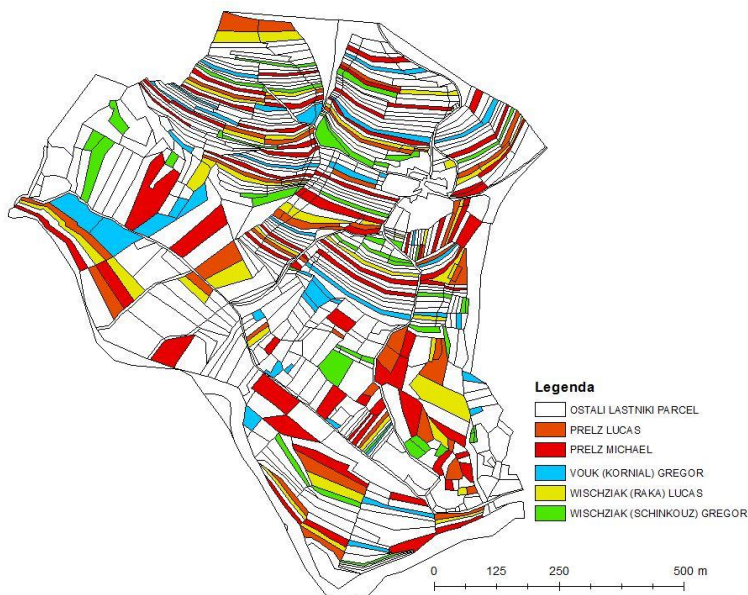
Po podatkih franciscejskega katastra so na obravnavanem območju 104 lastniki parcel. Največji delež zemljišč na obravnavanem območju ima Prelz Michael. Skupna površina 93 parcel je 7,95 ha. Takoj za njim je po številu parcel in površini Prelz Lucas, ki ima v lasti 54 parcel s skupno površino 4,36 ha, sledi mu Wischziak (Raka) Lucas, ki ima v lasti 53 parcel s površino 4,24 ha, nato Vouk (Kornial) Gregor z 49 parcelami in površino 3,51 ha ter Wischziak (Schinkowitz) Gregor, ki ima v lasti 53 parcel s skupno površino 3,05 ha. Skupaj ima teh pet lastnikov 302 parceli s skupno površino 23,11

ha, kar predstavlja 30,57 % delež obravnavanega območja. Rezultate smo grafično predstavili na sliki 36 in v prilogi I.5.

Preglednica 20: Pregled lastnikov, števila parcel, površin in rabe zemljišč (Vir: Arhiv RS, 2016)

Lastnik	Raba	Število parcel	Površina [ha]
PRELZ LUCAS	TRAVNIK	33	2,81
	NJIVA	16	1,27
	VINOGRAD	5	0,28
SKUPAJ		54	4,36
PRELZ MICHAEL	TRAVNIK	54	5,63
	NJIVA	31	1,81
	VINOGRAD	8	0,52
SKUPAJ		93	7,95
VOUK (KORNIAL) GREGOR	TRAVNIK	28	1,38
	NJIVA	19	1,88
	VINOGRAD	2	0,25
SKUPAJ		49	3,51
WISCHZIAK (RAKA) LUCAS	TRAVNIK	31	2,83
	NJIVA	18	1,25
	VINOGRAD	4	0,16
SKUPAJ		53	4,24
WISCHZIAK (SCHINKOUZ) GREGOR	TRAVNIK	26	1,30
	NJIVA	21	1,26
	VINOGRAD	6	0,48
SKUPAJ		53	3,05

Največje število in površina parcel posameznih lastnikov spada v kategorijo travnikov, razen pri Vouk (Kornial) Gregorju, kjer njive obsegajo večjo površino. Kot smo ugotovili že v poglavju 6.3. je na obravnavanem območju najbolj zastopana kategorija travnik, ki obsega več kot polovico površine celotnega območja.

Slika 36: Prikaz lastnikov in njihovih parcel po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)

Iz baze zemljiškega katastra (2016) smo na podlagi tabele VK6 in stolpca »PL« izpisali 5 lastnikov od skupno 65, ki na obravnavanem območju posedujejo največje število oz površino parcel (prelednica

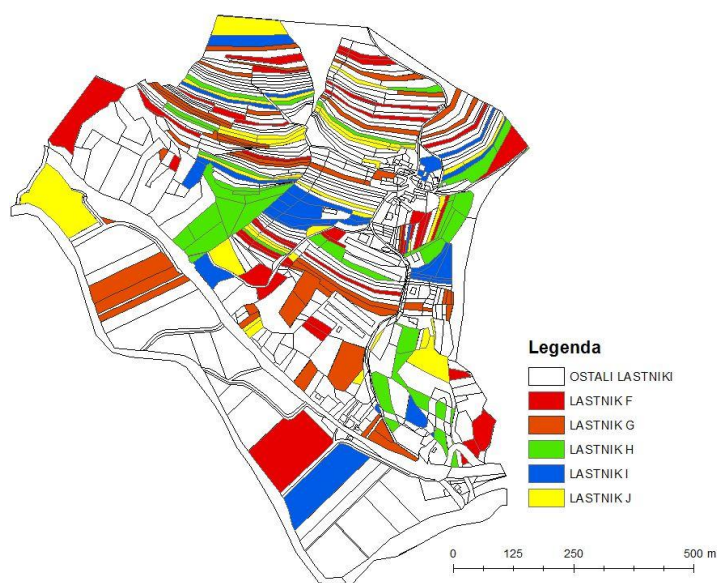
21). Na podlagi izpisanih podatkov smo nato preračunali kolikšen delež predstavlja skupna površina njihovih parcel za obravnavano območje.

Preglednica 21: Prikaz lastnikov, števila in površine parcel po podatkih zemljiškega katastra (Vir: GURS, 2016)

Lastnik	Število parcel	Skupna površina [ha]	Obravnavano območje [ha]	Delež [%]
F	54	6,02	75,60	7,96
G	50	5,98		7,91
H	45	5,09		6,73
I	36	4,41		5,83
J	45	4,31		5,70
SKUPAJ	230	25,81	75,60	34,14

Zaradi varovanja osebnih podatkov smo lastnike parcel podali le s šifro.

Največjo površino parcel, ki obsega 6,02 ha in predstavlja skoraj 8 % površine obravnavanega območja, ima lastnik F. 5,98 ha površin ima v lasti lastnik G, kar predstavlja približno 7,91 % površine obravnavanega območja, lastnik H ima v lasti skupno 45 parcel s skupno površino 5,09 ha, lastnik I ima 36 parcel s skupno površino 4,41 ha in lastnik J ima skupaj 45 parcel s površino 4,31 ha. Ker pa se podatki o dejanski rabi v zemljiškem katastru ne posodablajo več, imamo podatke o dejanski rabi le za 68 parcel, tako da primerjava po vrsti rabe ni bila mogoča. Lastnike parcel smo prikazali na sliki 37 in v prilogi I.6.

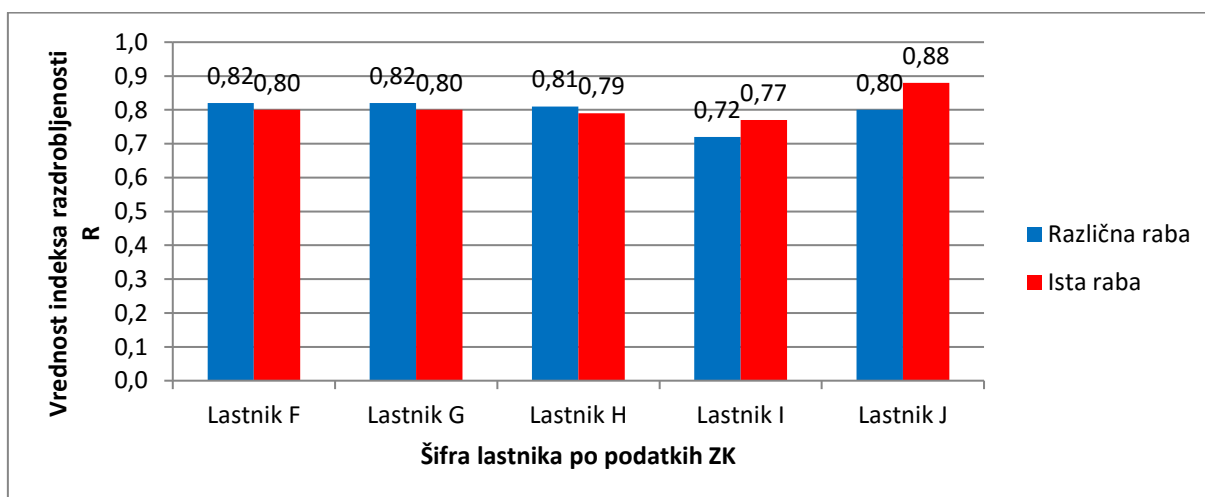

Slika 37: Prikaz lastnikov in njihovih parcel po podatkih zemljiškega katastra (Vir: GURS, 2016)

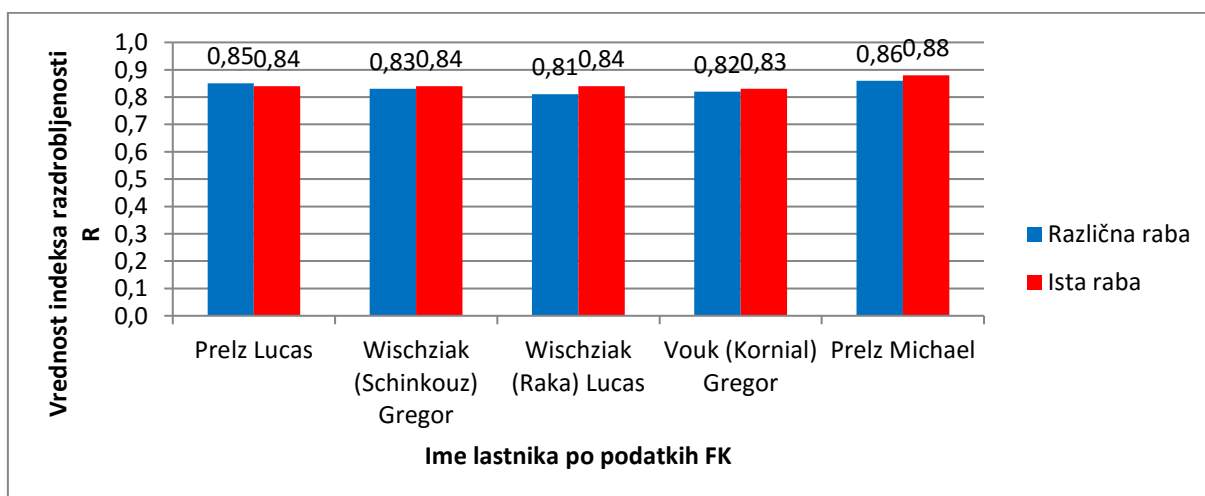
Izračunali smo indeks razdrobljenosti R . Za posamezne lastnike smo poiskali stične parcele, ki v enačbi predstavljajo en zemljiški kos. Indeks smo računali dvakrat in sicer tako, da smo kot zemljiški kos upoštevali stične parcele z različno rabo, nato pa še stične parcele z isto rabo. Za primerjavo današnjega stanja smo uporabili podatke ZK in podatke evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (MKGP, 2016). Rezultati so predstavljeni v preglednici 22 in na slikah 38 in 39.

Preglednica 22: Januszewski indeks po podatkih franciscejskega katastra in zemljiškega katastra ter evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč za območje naselja Buje (Vir: Arhiv RS, GURS, MKGP, 2016)

	Različne rabe	Iste rabe		Različne rabe	Iste rabe	
LASTNIK F				PRELZ LUCAS		
Število kosov	46	35		Število kosov	37	51
Indeks R	0,82	0,80		Indeks R	0,85	0,84
LASTNIK G				WISCHZIAK (SCHINKOUZ) GREGOR		
Število kosov	41	39		Število kosov	39	48
Indeks R	0,82	0,80		Indeks R	0,83	0,84
LASTNIK H				WISCHZIAK (RAKA) LUCAS		
Število kosov	32	31		Število kosov	34	48
Indeks R	0,81	0,79		Indeks R	0,81	0,84
LASTNIK I				VOUK (KORNIAL) GREGOR		
Število kosov	17	25	Število kosov	40	45	
Indeks R	0,72	0,77	Indeks R	0,82	0,83	
LASTNIK J			PRELZ MICHAEL			
Število kosov	39	34	Število kosov	62	87	
Indeks R	0,80	0,88	Indeks R	0,86	0,88	

Slika 38: Indeks razdrobljenosti R za parcele z različnimi in istimi rabami (Vir: GURS, 2016)

Slika 39: Indeks razdrobljenosti R za parcele z različnimi in istimi rabami (Vir: Arhiv RS, 2016)

Iz grafikona na sliki 38, kjer so zbrani podatki o lastnikih po podatkih ZK vidimo, da je razpon indeksa pri različnih rabah od 0,72 do 0,82, pri istih rabah pa od 0,77 do 0,88. Največja razlika indeksa pri različnih oziroma istih rabah se pojavi pri lastniku J. Večja razdrobljenost posesti se pokaže pri združevanju stičnih parcel z istimi rabami, kjer indeks znaša 0,88. Najmanjši indeks pri enakem združevanju parcel pa je pri lastniku I in znaša 0,77. Združevanje parcel z različnimi rabami je pri lastniku I prineslo najmanjši indeks 0,72, največjega pa pri lastnikih F in G, kjer znaša 0,82.

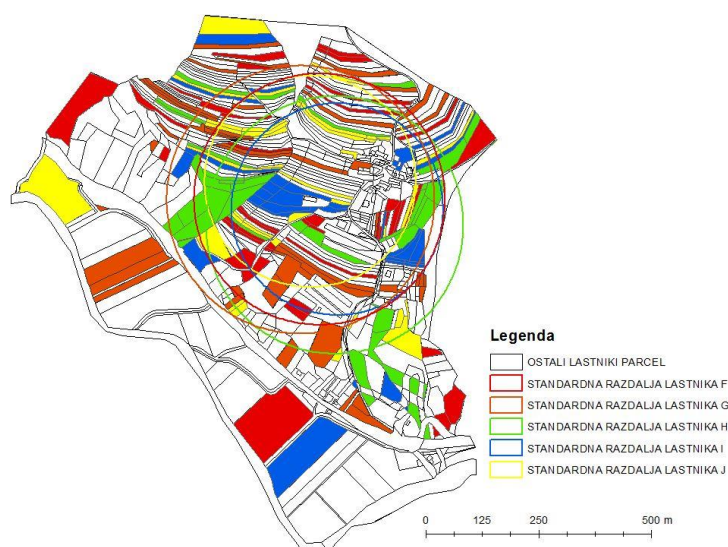
Glede na podatke franciscejskega katastra je razpon vrednosti indeksa razdrobljenosti pri združevanju stičnih parcel z istimi rabami od 0,83 do 0,88, pri združevanju stičnih parcel različnih rab pa se giblje od 0,81 do 0,86. Indeks razdrobljenosti je največji pri združevanju stičnih parcel z istimi rabami pri lastniku Prelz Michaelu in znaša 0,88, najmanjša vrednost indeksa pa je pri lastniku Wischziak (Raka) Lucasu, kjer smo združevali stične parcele različnih rab (slika 39).

6.4.2 Lastniška razpršenost

Za primer naselja Buje smo prikazali razpršenost parcel petih lastnikov po podatkih ZK. Rezultati so v preglednici 23 in prikazani na spodnji sliki.

Preglednica 23: Izračun standardne razdalje na območju naselja Buje za lastnike po podatkih zemljiškega katastra (Vir: GURS, 2016)

LASTNIK	X [m]	Y [m]	SD [m]
F	429135,84	57152,36	278,38
G	429093,63	57151,23	296,83
H	429169,29	57095,16	285,13
I	429174,90	57130,38	234,60
J	429115,10	57191,75	234,20

Slika 40: Prikaz lastnikov parcel po podatkih zemljiškega katastra in razpršenost njihovih parcel (Vir: GURS, 2016)

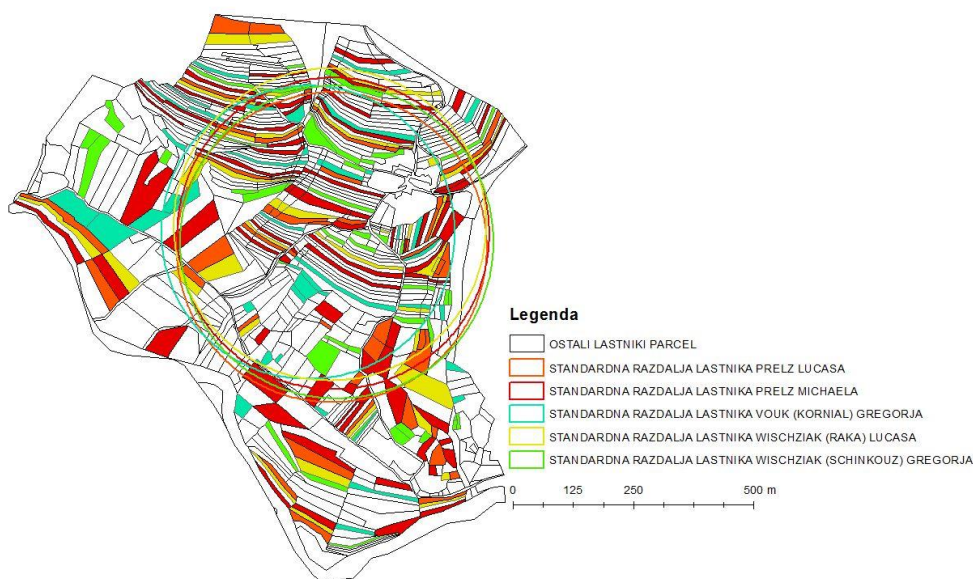
Največja razpršenost parcel je pri lastniku G in znaša 296,83 m, najmanjša pa pri lastniku J, kjer je ta razdalja 234,20 m.

Indeks razdrobljenosti je visok tako pri združevanju parcel z različnimi rabami kot tudi pri združevanju parcel z istimi rabami po podatkih ZK. Tudi standardna razdalja pri izbranih lastnikih je velika, kar kaže na veliko razpršenost posesti.

Razpršenost parcel petih lastnikov po podatkih FK je prikazana v preglednici 24, slika 41.

Preglednica 24: Izračun standardne razdalje na območju naselja Buje za lastnike po podatkih franciscejskega katastra (Vir: Arhiv RS, 2016)

LASTNIK	X [m]	Y [m]	SD [m]
PRELZ LUCAS	429123,33	57074,02	322,34
PRELZ MICHAEL	429126,66	57102,59	324,09
VOUK (KORNIAL) GREGOR	429074,33	57105,11	304,82
WISCHZIAK (RAKA) LUCAS	429119,79	57121,37	324,52
WISCHZIAK (SCHINKOWITZ) GREGOR	429133,86	57084,94	325,43

Slika 41: Prikaz lastnikov parcel po podatkih franciscejskega katastra in razpršenost njihovih parcel (Vir: Arhiv RS, 2016)

Kot lahko vidimo v preglednici 24 je standardna razdalja pri vseh lastnikih podobna, in sicer od 304,82 m do 325,43 m, kar kaže na veliko razpršenost parcel vseh lastnikov. Takšna razpršenost lastništva je značilna za razdelitev na nepravilne delce.

7 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi smo proučevali območji naselij Ihan in Buje. Za obe območji smo uporabili podatke franciscejskega katastra pridobljene na Arhivu Republike Slovenije (Arhiv RS, 2016), podatke zemljiškega katastra, pridobljene na Geodetski upravi Republike Slovenije (GURS, 2016) in podatke o dejanski rabi kmetijskih in gozdnih zemljišč pridobljene na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP, 2016). Podatke smo ustrezno pripravili in obdelali. Na podlagi zbranih podatkov smo naredili primerjalno analizo med podatki franciscejskega katastra, zemljiškega katastra in podatki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter podrobneje analizirali število in velikost parcel, dejansko rabo ter lastniško strukturo na obeh obravnavanih območjih.

Pri analizi obravnavanega območja Ihan smo ugotovili, da se je zelo povečalo število parcel. Od leta 1826, ko je bilo na enakem območju 380 parcel, je ta številka do leta 2016 narasla kar na 2199. Povečanje je predvsem posledica poselitve, saj se je ob nenehnem povečevanju števila prebivalstva delež pozidave s 5,52 % povečal na 31,95 %. Večje število malih parcel (do 500 m²) je opazno na severnem delu (širitev pozidave) ter na zahodnem delu območja, kjer sta sedaj perutninska in prašičja farma. Na območju polja so na skrajno zahodnem in južnem delu Ihana parcele ohranile svojo obliko, velikost in smer, drugod pa so se parcele drobile.

V času franciscejskega katastra je bilo na obravnavanem območju Ihana največ travnikov in njiv, ki so skupaj predstavljali 75% obravnavanega območja. V letu 2016 pa je največji delež površin zavzemala poselitev, ki se je širila prav na račun travnikov in njiv. Delež teh dveh kategorij rabe se je zmanjšal skupno skoraj 30 %. Ob Kamniški Bistrici, kjer so bila včasih neplodna zemljišča je danes gozd. Ta kategorija rabe se je od FK do danes povečala za dobrih 7 odstotkov. Z izračunom Shannonovega indeksa pestrosti rabe smo ugotovili, da je pestrost rab večja po podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (MKGP, 2016) kot po podatkih FK, saj je tudi število različnih vrst rabe večje. Namreč po podatkih FK imamo rabe razvrščene v 8 kategorij, po podatkih evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč pa v 10 kategorij. Tudi indeks enakomernosti razporeditve rab E_H je večji pri izračunu po podatkih MKGP in znaša 0,84, po podatkih FK pa 0,68.

Analiza lastniške strukture je pokazala, da je bilo na obravnavanem območju v času FK 88 lastnikov, po podatkih ZK pa kar 542 različnih lastnikov zemljišč. Za izbranih 5 lastnikov iz obeh časovnih obdobij smo izračunali indeks Januszewskega, ki je pokazatelj razdrobljenosti posesti. Pri združevanju stičnih parcel različnih rab smo po podatkih FK dobili razpon indeksa razdrobljenosti od 0,36 do 0,57. Vrednost 0,36 smo dobili na podlagi 3 lastniških kosov, vrednost 0,57 pa na podlagi 7 kosov posesti. Pri združevanju stičnih parcel različnih rab po podatkih ZK pa se je vrednost indeksa razdrobljenosti gibala od 0,36, kjer je bila posest združena v 3 kose, pa do 0,68, kjer smo posest združili v 19 kosov posesti. Pri združevanju stičnih parcel z isto rabo smo po podatkih FK dobili razpon indeksa razdrobljenosti od 0,59, na podlagi 9 kosov posesti, pa do 0,74, ko smo združili 21 kosov posesti. Po

podatkih ZK smo izračunali indeks razdrobljenosti za stične parcele iste rabe združene v 7 zemljiških kosov z indeksom 0,53, ter združenih 22 zemljiških kosov in vrednost indeksa 0,71. Večja razdrobljenost posesti se pokaže pri združevanju stičnih parcel z isto rabo.

Razpršenost lastniških kosov obravnavanih lastnikov smo določili s standardno razdaljo lastniških kosov od aritmetične sredine parcel. Ugotovili smo, da je radij razpršenosti za izbranih 5 lastnikov po podatkih ZK velik, in sicer od 165 do 600 m.

Pri analizi območja naselja Buje pa je nasprotno kot pri Ihanu – število parcel je po podatkih FK večje in sicer, leta 1823 je na območju 868 parcel, leta 2016 pa 746. Taka razlika je med drugim tudi na račun tega, da so v času FK parcele razmejevali ne samo glede na različno lastništvo, ampak tudi glede na različne rabe. Parcele so se preoblikovale predvsem na južnem delu območja, kjer se je povečala poselitev, zgrajena pa je bila tudi regionalna cesta, ob kateri so parcele povsem spremenile svojo velikost, smer in obliko, kar je posledica komasacije tega območja.

V času FK na tem območju ni bilo gozda, leta 2016 pa se je po podatkih MKGP ta delež povečal kar za 54 %. Ta podatek kaže na zaraščanje območja, saj se je delež gozda povečal na račun travnikov in njiv, ki so za časa FK skupaj obsegala več kot 80 % obravnavanega območja. Njive so bile leta 1823 razporejene okrog naselja, leta 2016 pa je večina njiv locirana na komasiranem območju med reko Reko in regionalno cesto. V času FK je bilo na tem območju tudi veliko vinogradov (7,54 % obravnavanega območja), ki pa so jih po 2. svetovni vojni začeli opuščati zaradi pojava trsne uši in jih sedaj zarašča gozd. Izračun indeksa pestrosti rab je pokazal, da je večja pestrost rab po podatkih MKGP ($H=2,21$), kar je posledica dvakrat večjega števila vrst v primerjavi s podatki FK ($H=1,00$). Indeks enakomernosti E_H je prav tako večji z upoštevanjem podatkov MKGP in znaša 0,89, po podatkih FK pa 0,56.

V času FK so bili na obravnavanem območju po podatkih FK 104 lastniki parcel, po podatkih ZK iz leta 2016 pa je na enakem območju le 65 različnih lastnikov. Tako kot pri analizi Ihana smo tudi za Buje izbrali 5 lastnikov po podatkih FK in ZK ter izračunali indeks razdrobljenosti. Ta se po podatkih FK pri združevanju stičnih parcel različnih rab giblje od 0,81 (34 zemljiških kosov) pa do 0,86 (62 zemljiških kosov). Po podatkih ZK pa se indeks giblje od 0,72 (17 zemljiških kosov), do 0,82 (41 oziroma 46 zemljiških kosov). Vidimo, da je indeks visok tako po podatkih FK kot tudi ZK, kar kaže na veliko razdrobljenost parcel. Indeks razdrobljenosti je visok tudi pri združevanju stičnih parcel z isto rabo, saj se po podatkih FK giblje od 0,83 (45 kosov) pa do 0,88 (87 kosov) ter po podatkih ZK od 0,77 (25 kosov) do 0,88 (34 kosov).

Standardna razdalja izbranih 5 lastnikov se po podatkih ZK giblje od 234 pa do 297 m, po podatkih FK pa od 304,82 m do 325,43 m. Na podlagi zgornjih ugotovitev lahko rečemo, da se je parcelna struktura obeh obravnavanih naselij v zadnjih 200 letih precej spremenila. Tako po podatkih ZK kot

FK se pokaže velika razdrobljenost in razpršenost parcel vseh lastnikov na obeh obravnavanih območjih.

VIRI IN LITERATURA

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), novomeška kresija, k.o. Ihan (L089PG).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), novomeška kresija, k.o. Ihan (L089PR).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), novomeška kresija, k.o. Ihan (L089PS).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), novomeška kresija, k.o. Ihan (L089PT).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), novomeška kresija, k.o. Ihan (L089PUA).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), postojnska kresija, k.o. Košana (A076PG).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), postojnska kresija, k.o. Košana (A076PR).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), postojnska kresija, k.o. Košana (A076PS).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), postojnska kresija, k.o. Košana (A076PT).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), postojnska kresija, k.o. Košana (A076PUA).

Arhiv Republike Slovenije. SI AS 176 Franciscejski kataster za Kranjsko (1823 – 1869), postojnska kresija, k.o. Košana (A076PUB).

Arhiv. 2016. <http://www.arhiv.gov.si/> (Pridobljeno 15.3.2016)

Belec, B. 1989. Ugotavljanje stopnje razdrobljenosti kmetijskih zemljišč v različnih sistemih poljske razdelitve v Sloveniji. Dela - Oddelek za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani, številka 6, str. 64-71

Buje. 2016. <http://www.buje.net/> (Pridobljeno 1.6.2016)

Ferlan, M. 2005. Geodetske evidence. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: 262 str.

Flander, Ž. 2013. Analiza parcelnega vzorca »na delce« in njegovo spreminjanje na izbranih območjih v Sloveniji. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba Ž. Flander): 71 str.

Geodetska uprava Republika Slovenije. 2016. Podatki zemljiškega katastra. Izpis iz podatkovne baze. Ljubljana, GURS.

Geopedia. 2016.: http://www.geopedia.si/#T105_x499072_y112072_s9_b4 (Pridobljeno 15.6.2016)

Gosar, L. 1978. Prispevek k proučevanju razdrobljenosti posesti. Geografski vestnik. Ljubljana: 95-112

GURS. 2016.: <http://www.e-prostor.gov.si/> (Pridobljeno 15.4.2016)

Ilešič, S. 1933. Kmetiska naselja na vzhodnem Gorenjskem. Geografski vestnik. Ljubljana: 4-94

Ilešič, S. 1950. Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem. Ljubljana, Triglavsko tiskarna: 119 str.

Ivančič, U. 2013. Analiza parcelnega vzorca »sklenjenih prog« in njegovo spreminjanje na izbranih območjih v Sloveniji. Diplomsko naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba U. Ivančič): 50 str.

Januszewski, J. 1968. Index of land consolidation as a criterion of the degree of concentration. Warszawa, PWN: 291-296

Kladnik, D., Momirski Ažman, L. 2009. Preobrazba podeželske kulturne pokrajine v Sloveniji. Ljubljana, Založba ZRC: 162 str.

Kladnik, D., Lovrenčak, F., Orožen, M., Orožen Adamič, M., Humar, M. in Košmrlj-Levačič, B. 2005. Geografski terminološki slovar. Ljubljana, Založba ZRC: 451 str.

Konicilija, F. 2011. Agrarna reforma. Časnik
<http://www.casnik.si/index.php/2011/08/22/agrarna-reforma/> (Pridobljeno 13.6.2016)

Lazarevič, Ž. 2011. Dvestoletne poti slovenskega kmetijstva.
http://www.tms.si/fck_files/image/Dogodki11/TE/kmetijstvo.pdf (Pridobljeno 15.6.2016)

Lisec, A. 2012. Evidence in katastru nepremičnin 2012/2013, prosojnice s predavanj. Ljubljana, Univerza v Ljubljani. Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.

Madotto, M. 2010. Vloga in pomen načrta parcelacije pri razvoju podeželskih naselij. Diplomsko naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba M. Madotto): 107 str.

Lee, J. 2016. <https://math.dartmouth.edu/> (Pridobljeno 13.6.2016)

Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano. 2016.
<http://rkg.gov.si/GERK/> (Pridobljeno 15. 04. 2016.)

Medved, J. 1970. Spremembe v izrabi zemljišča in preslajanje kmečkega prebivalstva v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih. Geografski vestnik. Ljubljana

Mlakar, G. 1990. Kataster 1. Zemljiški kataster in zemljiška knjiga. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije: 141 str.

Mlakar, G. 1996. Meje, posestne in državne. Ljubljana, Epsi: 159 str.

Natek, M. 1987. Osnovni tipi zemljiško-posestne strukture v SR Sloveniji leta 1981. Geografski vestnik. Ljubljana: 51-66

Osvald, U. 2009. Evidentiranje zemljišč na podlagi zemljiškega katastra skozi zgodovino. Diplomsko naloga. Maribor, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta (samozaložba Osvald U.): 57 str.

Perko, D., Adamič Orožen, M., et al. 1998. Slovenija – pokrajine in ljudje. Ljubljana, založba Mladinska knjiga: 735 str.

Petek, F., Urbanc, M. 2004. Franciscejski kataster kot ključ za razumevanje kulturne pokrajine v Sloveniji v 19. stoletju. *Acta geographica Slovenica* 44, 1: 89–113.

Petek, F. 2005. Spremembe rabe tal v slovenskem alpskem svetu. Ljubljana, Založba ZRC: 216 str.

Petek, F. in Ferreira, A. 2005. Spremembe rabe tal in socialno-ekonomske sestave prebivalstva na zgornjem Gorenjskem. *Zbornik gozdarstva in lesarstva* 77, s. 159 – 178.

Petek, F. in Fridl, J. 2004. Pretvarjanje listov zemljiško-katastrskega načrta v Gauss-Kruegerjev koordinatni sistem. *Geografski vestnik*. 76, 2: 75-87.

Prosen, A. 2003. Stanje in perspektive izvajanja komasacij kmetijskih zemljišč v Sloveniji. *Geodetski vestnik*. Ljubljana: 64-74

Ravbar, M. in Kladnik, D. 2003. Členitev slovenskega podeželja. Ljubljana, Založba ZRC: 196 str.

Ribnikar, P. 1982. Zemljiški kataster kot vir za zgodovino. *Zgodovinski časopis*. 36, 4: 321 – 338.

Savnik, R., Planina, F., Šifrer, Ž. 1971. *Krajevni leksikon Slovenije*, 2.knjiga. Ljubljana, DZS: 705 str.

Siol. 2016. <http://siol.net/katastrofa-za-slovenske-kmete-402272> (Pridobljeno 31. 5 2016)

Sistory. 2016. <http://www.sistory.si/publikacije/prenos/?urn=SISTORY:ID:110> (Pridobljeno 10.6.2016)

SURS. 2016. <http://www.stat.si/> (Pridobljeno 11. 6. 2016)

Urbanc, M. 2002. *Kulturne pokrajine v Sloveniji*. Ljubljana, Založba ZRC: 224 str.

Verderber, D. 2013. Študija možnosti uporabe arhivskih gradiv franciscejskega katastra za analizo sprememb v prostoru. *Diplomska naloga*. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba D. Verderber): 86 str.

Vrišer, I. 2005. Velikost kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. *Geografski vestnik* 77-1, 9–25

PRILOGE

- Priloga A: Spisek naselij, omenjenih v Ilešičevi knjigi, kjer se pojavlja parcelni vzorec grude
- Priloga B: Spisek naselij, omenjenih v Ilešičevi knjigi, kjer je prišlo do preimenovanja naselij
- Priloga C: Spisek naselij, omenjenih v Ilešičevi knjigi, kjer je prišlo do združitve naselij
- Priloga D: Spisek naselij, ki jih nismo našli
- Priloga E: Spisek naselij, ki se nahajajo v Avstriji
- Priloga F: Primerjava rab med podatki franciscejskega katastra (Arhiv RS, 2016) in dejansko rabo (MKGP, 2016)
- Priloga G: Prostorska razporeditev parcelnega vzorca grude v Sloveniji
- Priloga H: Karte območja naselja Ihan
- Priloga H1: Franciscejski kataster območja naselja Ihan
 - Priloga H2: Franciscejski kataster območja naselja Ihan z zemljiškim katastrom
 - Priloga H3: Dejanska raba prostora naselja Ihan po podatkih Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
 - Priloga H4: Dejanska raba prostora naselja Ihan po podatkih franciscejskega katastra
 - Priloga H5: Lastniška struktura območja naselja Ihan po podatkih franciscejskega katastra
 - Priloga H6: Lastniška struktura območja naselja Ihan po podatkih zemljiškega katastra
- Priloga I: Karte območja naselja Buje
- Priloga I1: Franciscejski kataster območja naselja Buje
 - Priloga I2: Franciscejski kataster območja naselja Buje z zemljiškim katastrom
 - Priloga I3: Dejanska raba prostora naselja Buje po podatkih Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
 - Priloga I4: Dejanska raba prostora naselja Buje po podatkih franciscejskega katastra
 - Priloga I5: Lastniška struktura območja naselja Buje po podatkih franciscejskega katastra
 - Priloga I6: Lastniška struktura območja naselja Buje po podatkih zemljiškega katastra

Prevalje (Lukovica)	Osrednjeslovenska	prave ali prvotne grude
Slavina pri Dolah	Osrednjeslovenska	prave ali prvotne grude
Dobovec pod Kumom	Osrednjeslovenska	prave ali prvotne grude
Golo	Osrednjeslovenska	prave ali prvotne grude/posebne oblike
Zapotok	Osrednjeslovenska	prave ali prvotne grude
Visoko	Osrednjeslovenska	prave ali prvotne grude
Podtabor	Osrednjeslovenska	prave ali prvotne grude
Ambrus	Osrednjeslovenska	prave ali prvotne grude
Korenje		prave ali prvotne grude
Videm (Ptuj)	Podravska	prave ali prvotne grude
Biserjane	Podravska	prave ali prvotne grude
Gozd nad Kamnikom	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Ihan	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Črni Vrh nad Idrijo	Goriška	drugotne ali razdelitvene grude
Vrhovnica pri Bizeljskem	Spodnjeposavska	drugotne ali razdelitvene grude
Rute		drugotne ali razdelitvene grude
Selo (pri Robu)	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Jeranovo (pri Kamniku)	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Lovranovo	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Adamovo	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Krvava Peč nad Iško	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Rdeči Kal	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Hrastov Dol	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Lučarjev Kal	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Trnovca (Trnovica)		drugotne ali razdelitvene grude
Sela pri Šumberku	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Štatenberk	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Jordankal	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Srednji Globodol	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Sela pri Ajdovcu	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Kal	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Suhor nad Prečno (NM)	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Prečna (NM)	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Muljava (Ivančna Gorica)	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Ravni Dol nad Zgornjo Krko	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Bojanji Vrh	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Zgornja in Spodnja Jablanica pri Litiji	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Toško Čelo	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Osredek (pri Dobrovi)	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Belo	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Koreno (nad Horjulom)	Osrednjeslovenska	drugotne ali razdelitvene grude
Selevce		drugotne ali razdelitvene grude
Velikolaške Rute		drugotne ali razdelitvene grude
Ljubljansko Krakovo (Krakovsko predmestje)	Osrednjeslovenska	posebne oblike: vrtno grude
Jesenice	Gorenjska	posebne oblike: vrtno grude/nepravilni delci
Trbovlje	Zasavska	posebne oblike: vrtno grude
Slovenske Gorice		vinogradniške in sadovnjaške grude
Šavrinske Gorice		vinogradniške in sadovnjaške grude
Goriška Brda		vinogradniške in sadovnjaške grude
Vipavsko		vinogradniške in sadovnjaške grude
Območje Haloz		vinogradniške in sadovnjaške grude
Budanje	Goriška	posebne oblike: vinogradniške in sadovnjaške grude
Morsko	Goriška	posebne oblike: vinogradniške in sadovnjaške grude
Cerklje na Gorenjskem	Gorenjska	posebne oblike: stare farne vasi
Cerklje ob Krki	Dolenjska	posebne oblike: stare farne vasi
Cerkovska vas	Osrednjeslovenska	posebne oblike: stare farne vasi
Cerkno	Goriška	posebne oblike: stare farne vasi
Fara (Kostel)	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Fara (Bloke)	Primorsko-	
Pri Fari	notranjska	posebne oblike: stare farne vasi
Videm	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Šentpeter		posebne oblike: stare farne vasi
Šentvid		posebne oblike: stare farne vasi

Šmarje		posebne oblike: stare farne vasi
Šmartno		posebne oblike: stare farne vasi
Šentrupert na Dolenjskem	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Preddvor	Gorenjska	posebne oblike: stare farne vasi
Vodice	Osrednjeslovenska	posebne oblike: stare farne vasi
Smladnik	Osrednjeslovenska	posebne oblike: stare farne vasi
Komenda	Osrednjeslovenska	posebne oblike: stare farne vasi
Šentvid nad Ljubljano (pri Lukovici, pri Stični)	Osrednjeslovenska	posebne oblike: stare farne vasi
Videm ob Krki		posebne oblike: stare farne vasi
Šentvid pri Stični	Osrednjeslovenska	posebne oblike: stare farne vasi
Dobrnič	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Šentrupert	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Mokronog	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Trebnje	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Raka	Spodnjeposavska	posebne oblike: stare farne vasi
Videm pri Krškem	Spodnjeposavska	posebne oblike: stare farne vasi
Sveti Peter pod Svetimi Gorami (Bistrica ob Sotli)	Savinjska	posebne oblike: stare farne vasi
Šmartno pri Slovenj Gradcu	Koroška	posebne oblike: stare farne vasi
Videm pri Svetem Juriju ob Ščavnici (Sveti Jurij ob Ščavnici)	Pomurska	posebne oblike: stare farne vasi
Slivnica pri Mariboru	Podravska	posebne oblike: stare farne vasi
Šenčur pri Kranju	Gorenjska	posebne oblike: stare farne vasi
Šentpeter (Ljubljana)		posebne oblike: stare farne vasi
Trnovo pri Ilirski Bistrici		posebne oblike: stare farne vasi
Golo nad Igom	Osrednjeslovenska	posebne oblike: stare farne vasi/prave grude
Osilnica ob Kolpi	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Šmartno pri Cerkljah na Gorenjskem	Gorenjska	posebne oblike: stare farne vasi
Videm pri Dolu ob Savi	Osrednjeslovenska	posebne oblike: stare farne vasi
Stari trg pri Trebnjem	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Breg pri Ptujju	Podravska	posebne oblike: stare farne vasi
Prevoje	Osrednjeslovenska	posebne oblike: obcestna naselja
Dob pri Domžalah	Osrednjeslovenska	posebne oblike: obcestna naselja
Col nad Vipavo	Goriška	posebne oblike: obcestna naselja
Podkraj nad Vipavo	Goriška	posebne oblike: obcestna naselja
Razdrto	Goriška	posebne oblike: obcestna naselja
Gorenji in Dolenji Logatec	Osrednjeslovenska	posebne oblike: obcestna naselja
Medvode	Osrednjeslovenska	posebne oblike: obcestna naselja
Peščenik	Osrednjeslovenska	posebne oblike: obcestna naselja
Trebnje	Jugovzhodna	posebne oblike: obcestna naselja
Stari trg pri Trebnjem	Jugovzhodna	posebne oblike: obcestna naselja
Podboršt pri komendi	Osrednjeslovenska	posebne oblike: kajžarska naselja
Mlaka	Osrednjeslovenska	posebne oblike: kajžarska naselja
Gmajnica	Osrednjeslovenska	posebne oblike: kajžarska naselja
Gora pri Komendi	Osrednjeslovenska	Cerknica in Krško
Potok pri Komendi	Osrednjeslovenska	posebne oblike: kajžarska naselja
Založe	Savinjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Zalog	Savinjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Medlog	Savinjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Začret	Savinjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Mevkuž	Gorenjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Zabrezje	Gorenjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Krnica	Gorenjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Goričane pri Medvodah	Osrednjeslovenska	posebne oblike: kajžarska naselja
Martinj hrib pri Logatcu	Osrednjeslovenska	posebne oblike: kajžarska naselja
2. RAZDELITEV NA NEPRAVILNE ALI GRUDASTE DELCE		
Predoslje pri Kranju	Gorenjska	široki nepravilni delci
Podgorica pri Ljubljani	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Vrhopolje pri Vipavi	Goriška	nepravilni delci-široki
Buje pri Vremah	Goriška	ozki nepravilni delci
Butoraj v beli krajini	Jugovzhodna	ozki nepravilni delci
Morsko pri Kanalu	Goriška	mešani nepravilni delci
Breginj	Goriška	nepravilni delci-mešani
Modrej	Goriška	nepravilni delci
Bate	Goriška	nepravilni delci
Ravne	Goriška	nepravilni delci
Grgar	Goriška	nepravilni delci
Duplje	Goriška	nepravilni delci

Dolenja vas pri Senožečah	Obalno-kraška	nepravilni delci
Vremski Britof	Obalno-kraška	nepravilni delci
Vreme (Dolnje in Gornje)	Obalno-kraška	nepravilni delci
Zgornje Ležeče (Gornje Ležeče)	Obalno-kraška	nepravilni delci
Buje	Obalno-kraška	nepravilni delci
Rodik	Obalno-kraška	nepravilni delci
Brezovica pri Hrpeljah	Obalno-kraška	odprto polje v nepravilnih delcih
Misleče (Misliče)	Obalno-kraška	nepravilni delci
Ubeljsko (Malo in Veliko)	Obalno-kraška	kratki grudasti delci
Goriče	Primorsko-Notranjska	kratki grudasti delci
Hrenovice	Primorsko-Notranjska	kratki grudasti delci
Duplje-spodnje in zgornje	Gorenjska	nepravilni delci
Preddvor	Gorenjska	široki nepravilni delci/grude
Mače	Gorenjska	široki nepravilni delci
Zgornja Bela	Gorenjska	široki nepravilni delci
Spodnja Bela	Gorenjska	široki nepravilni delci
Breg	Gorenjska	široki nepravilni delci
Spodnji Brnik	Gorenjska	široki nepravilni delci
Olševsek	Gorenjska	široki nepravilni delci
Lahovče	Gorenjska	kratki nepravilni delci
Srednja vas	Gorenjska	kratki nepravilni delci
Šenčur	Gorenjska	kratki nepravilni delci/grude
Voglje	Gorenjska	kratki nepravilni delci
Šmartno	Gorenjska	nepravilni delci/grude
Stražišče	Gorenjska	nepravilni delci
Gorenja vas	Gorenjska	široki nepravilni delci
Pirniče-spodnje in zgornje	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Šmartno pod Šmarno Goro	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Gameljne (Zg, Sr, Sp)	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Črnuče	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Nadgorica	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Podgorica pri Ljubljani	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Savlje	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Ježica	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Koseze	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Zadobrova	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Štepanja vas	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Dolenja vas	Gorenjska	grudasti delci
Selca	Gorenjska	grudasti delci
Rudno	Gorenjska	grudasti delci
Log (nad Škofjo Loko)	Gorenjska	grudasti delci
Sestranska vas	Gorenjska	grudasti delci
Delnice	Gorenjska	grudasti delci
Lom (nad Volčo)	Gorenjska	grudasti delci
Dolenje Brdo	Gorenjska	grudasti delci
Hlavče njive	Gorenjska	grudasti delci
Horjul	Osrednjeslovenska	grudasti delci
Ljubgojna	Osrednjeslovenska	grudasti delci
Dob (pri Domžalah)	Osrednjeslovenska	grudasti delci/grude
Moravške Češnjice	Osrednjeslovenska	dokaj pravilni delci
Sap	Osrednjeslovenska	grudasti delci
Sela	Jugovzhodna	grudasti delci
Malo Mlačevo	Osrednjeslovenska	grudasti delci
Zagradec	Osrednjeslovenska	grudasti delci
Račna (Velika in Mala)	Osrednjeslovenska	grudasti delci
Vinice (sodražica)	Jugovzhodna	nepravilni delci
Sušje	Jugovzhodna	nepravilni delci
Gorenje Laze (Gorenji Lazi)	Jugovzhodna	nepravilni delci
Podgora pod Gorjanci	Jugovzhodna	nepravilni delci
Velike Kompolje pri Muljavi	Osrednjeslovenska	nepravilni delci
Krška vas (ivančna gorica)	Osrednjeslovenska	nepravilni delci
Sadinja vas (pri Dvoru)	Jugovzhodna	nepravilni delci
Trebča vas pri Dvoru	Jugovzhodna	lepi delci
Zgornji Globodol (Gorenji Globodol)	Jugovzhodna	široki delci
Volče njive	Jugovzhodna	široki delci

Zabrdje pri Mirni	Jugovzhodna	široki delci
Škrljevo	Jugovzhodna	ozki nepravilni delci
Draga pri Šentrupertu	Jugovzhodna	ozki pravilni jermeni
Martinja vas pri Mokronogu	Jugovzhodna	ozki nepravilni delci
Leskovec-dolenji in gorenji	Spodnjeposavska	manj regularna razporeditev delcev
Gorenja vas pri Leskovcu	Spodnjeposavska	manj regularna razporeditev delcev
Drnovo	Spodnjeposavska	manj regularna razporeditev delcev
Mrtvice (Leskovec)	Spodnjeposavska	manj regularna razporeditev delcev
Vihre	Spodnjeposavska	manj regularna razporeditev delcev
Gršeča vas (Gržeča vas)	Spodnjeposavska	široki nepravilni delci
Pristava pri Leskovcu	Spodnjeposavska	široki nepravilni delci
Šenčur	Gorenjska	nepravilni delci
Prebačevo	Gorenjska	nepravilni delci
Voklo	Gorenjska	nepravilni delci
Skoke	Podravska	nepravilni delci
Dobrovce	Podravska	nepravilni delci
Dragatuš	Jugovzhodna	vtis pravih delcev
Vinica	Jugovzhodna	vtis pravih delcev
Veliki Obrež	Spodnjeposavska	kratki široki nepravilni delci
Stara vas pri Vidmu (Krško)	Spodnjeposavska	kratki široki nepravilni delci
Rečica (ob Savinji)	Savinjska	precej pravilna razdelitev na delce
Bočna	Savinjska	široki delci
Stara vas (Velenje)	Savinjska	široki grudasti delci
Družmirje	Savinjska	široki grudasti delci
Bukovska vas	Koroška	široki grudasti delci
Pameče	Koroška	široki grudasti delci
Sekožen-danes Sveti Vid blizu Mute	Koroška	široki grudasti delci
Vuhred	Podravska	nepravilni delci
(Zgornje) Razvanje	Podravska	nepravilni delci
Radvanje-del MB	Podravska	nepravilni delci
Pobrežje (Videm)	Podravska	nepravilni delci
Sveti Miklavž (Miklavž na Dravskem polju)	Podravska	nepravilni delci
Bohova	Podravska	nepravilni delci
Rogoza	Podravska	nepravilni delci
Slivnica (pri Mariboru)	Podravska	nepravilni delci ali grude
Orehova vas	Podravska	nepravilni delci
Hotinja vas	Podravska	nepravilni delci
Skoke	Podravska	nepravilni delci
Sveta Kungota (Zgornja Kungota)	Podravska	nepravilni delci
Niverce (Njiverce)	Podravska	nepravilni delci
Draženci	Podravska	nepravilni delci
Hajdina-Zgornja in Spodnja	Podravska	nepravilni delci
Podvinci	Podravska	nepravilni delci
Dornava	Podravska	nepravilni delci
Moškanjci	Podravska	nepravilni delci
Tibovci (Tibolci)	Podravska	nepravilni delci
Pacinje	Podravska	kratki in široki delci pomešani z grudami
Sveče (Suetschach)	Avstrija	nepravilni delci
Bistrica (v Rožu) (Feistritz im Rosental)	Avstrija	nepravilni delci
Podslnja vas (Hundsorf)	Avstrija	nepravilni delci
Šentjanž (Sankt Johann im Rosental)	Avstrija	nepravilni delci
Svetna vas (Weizelsdorf)	Avstrija	nepravilni delci
Medborovnice (Unterferlach)	Avstrija	nepravilni delci
Glinje (Glainach)	Avstrija	nepravilni delci
Kočuha (Gotschuchen)	Avstrija	nepravilni delci
Rožek (Rosseg)	Avstrija	nepravilni delci
Želeče (Bled)	Gorenjska	majhni pravilni delci
Bistrica	Avstrija	pravilnejše progaste parcele
Ponikva	Avstrija	pravilnejše progaste parcele
Dob v Podjuni	Avstrija	pravilnejše progaste parcele
Libuče	Avstrija	razdelitev podobna delcem
Ponikva	Avstrija	razdelitev podobna delcem
Bistrica	Avstrija	razdelitev podobna delcem
Večna vas	Avstrija	razdelitev podobna delcem
Podjuna	Avstrija	progaste grude
Stara vas	Avstrija	progaste grude
Goriče	Avstrija	progaste grude

Klančec	Avstrija	progaste grude
Incelna vas	Avstrija	progaste grude
Rož (Rosental)	Avstrija	poseben primer
Čava	Avstrija	prehodne oblike bližje grudam
Rekarja vas=Rikarja vas (Rückersdorf)	Avstrija	prehodne oblike bližje grudam
Pod Turjo	Avstrija	prehodne oblike bližje grudam
Trnovo	Goriška	ozki nepravilno delci
Knežak	Primorsko-Notranjska	ozki nepravilno delci
Pivka	Primorsko-Notranjska	ozki nepravilno delci
Begunje pri Cerknici	Primorsko-Notranjska	manj pravilni delci
Dobec	Primorsko-Notranjska	manj pravilni delci
Goričice	Primorsko-Notranjska	manj pravilni delci
Kot pri Rakitnici	Jugovzhodna	kratki nepravilni delci
Rakitnica	Jugovzhodna	kratki nepravilni delci
3. DRUGE PREHODNE OBLIKE MED GRUDAMI IN DELCI		
Lanišče	Osrednjeslovenska	grude z delci
Široka set in Bukovje nad Litijo	Osrednjeslovenska	grude z delci
Šebaščan v Pečarovcih	Pomurska	grude z delci ali progaste grude
Dolga Poljana pri Ajdovščini	Goriška	grude z delci ali progaste grude
Log pod Mangartom	Goriška	grude z delci ali progaste grude
Kamno	Goriška	grude z delci ali progaste grude
Prešnica	Obalno-Kraška	grude z delci ali progaste grude
Črnotič (Črnotiče)	Obalno-Kraška	grude z delci ali progaste grude
Breg (Šavrini)		grude z delci ali progaste grude
Košana (Dolnja in Gornja)	Primorsko-Notranjska	grude z delci ali progaste grude
Bukovje	Primorsko-Notranjska	grude z delci ali progaste grude
Gorenje nad Postojno	Primorsko-Notranjska	grude z delci ali progaste grude
Dobec pri Cerknici	Primorsko-Notranjska	grude z delci
Predjama	Primorsko-Notranjska	grude z delci ali progaste grude
Bojanja vas	Jugovzhodna	grude z delci ali progaste grude
Suhor (Gornji Suhor pri Metliki)	Jugovzhodna	grude z delci ali progaste grude
Semič	Jugovzhodna	grude z delci ali progaste grude
Bukovica	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Češnjica pri Kropi	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Smoleva	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Studeno	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Bodovlje	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Zminec	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Gaberk	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Preserje		grude z delci ali progaste grude
Trbija=Trebija	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Pogara		grude z delci ali progaste grude
Podvrh	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Srednje Brdo	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Kopačnica	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Lajše	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Leskovicca (Gorenja vas)	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Dobrovo	Osrednjeslovenska	grude z delci ali progaste grude
Gabrje (Medvode)	Osrednjeslovenska	grude z delci ali progaste grude
Šujca (Šujica)	Osrednjeslovenska	grude z delci ali progaste grude
Dvor (Lj-Šentvid)	Osrednjeslovenska	grude z delci ali progaste grude
Dolenja vas (Selca)	Gorenjska	grude z delci
Jesenovo	Zasavska	dolge njive v terasah
Hotič-Spodnji in Zgornji	Osrednjeslovenska	grude okrog vasi
Gorenjske Njive		
Dolenjske Njive		

Brdce	Zasavska	razdelitev po progah
Turje	Zasavska	razdelitev po progah
Trojno	Savinjska	razdelitev po progah
Olešče	Savinjska	razdelitev po progah
Velika Breza	Savinjska	razdelitev po progah
Trata	Savinjska	razdelitev po progah
Grahovše-Velike in Male	Savinjska	razdelitev po progah
Lazišče=Laziše	Savinjska	razdelitev po progah
Čimerno nad Radečami	Zasavska	razdelitev po progah
Zavratec	Spodnjeposavska	vzporedne ozke in dolge njive
Rovišče pri Studencu	Spodnjeposavska	vzporedne ozke in dolge njive
Ponikve (jesenice na dolenskem)	Spodnjeposavska	vzporedne ozke in dolge njive
Studenc	Spodnjeposavska	vzporedne ozke in dolge njive
Brezje (Brusnice)	Jugovzhodna	vzporedne ozke in dolge njive
Poljčane (Iaporje)	Podravska	grude v kombinaciji z dolgimi njivami
Vrata (pri Dravogradu) (Muta)	Koroška	grude v kombinaciji z dolgimi njivami
Zgornja Vižingja	Koroška	grude v kombinaciji z dolgimi njivami
Bilčovs, Galicija, Podjuna, Stara vas, Goriče, Klanče,		niso jasni prehodi v nepravilne delce in v čiste
Incelna vas	Avstrija	grude
Pečarovci/Šebaščan	Pomurska	grude z delci
Suhi breg nad Tešanovci (Suhi Vrh)	Pomurska	med grudami so ozki vinogradni in njivski jermeni
Križevci (Repičin breg)	Pomurska	sistematična razporeditev nekakih kratkih delcev
Motovilec (Motovilci)	Pomurska	široke pravilne podolgovate grude
Poljčane	Podravska	ozke parcele s širokimi bloki
Vinski vrh pri Trebelnem (Vrh pri Trebelnem)	Jugovzhodna	vinogradniški delci
Trška Gora pri Novem mestu	Jugovzhodna	vinogradniški delci
Gabrška Gora pod Gorjanci		vinogradniški delci
Vinji Vrh	Jugovzhodna	vinogradniški delci
Bela Cerkev	Jugovzhodna	vinogradniški delci
Malkovec pri Mokronogu	Jugovzhodna	vinogradniški delci
Ljuben pri Uršnih selih	Jugovzhodna	vinogradniški delci
Boršt pri Lipovcu (Boršt pri Dvoru)	Jugovzhodna	vinogradniški delci
Reber nad Stražo (Brezova reber pri Dvoru)	Jugovzhodna	vinogradniški delci
Jugorje pri Novem mestu (Brusnice)	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Gabrje	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Brusnice-Velike in Male	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Smolenja vas	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Dolenja vas ob Krki (Otočec)	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Vavta vas	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Jablan (Mirna peč)	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Mirna peč	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Tomažja vas	Jugovzhodna	dolge njive brez reda
Ruhtnja vas		širše grude pomešane s kompleksi delcev
Biška vas	Jugovzhodna	širše grude pomešane s kompleksi delcev
Ivanja vas-del Mirne Peči	Jugovzhodna	nepravilni delci
Hlebce in Zapuže pri Radovljici	Jugovzhodna	nepravilni delci
Nova vas (Preddvor)	Gorenjska	pravokotne grude
Dvorska vas (Begunje)	Gorenjska	pravokotne grude
Otok-Spodnji in Zgornji	Gorenjska	pravokotne grude
Gorenja Dobrava (Gorenja vas)	Gorenjska	pravokotne grude
Dobro polje	Gorenjska	pravokotne grude
Ljubno (Podnart)	Gorenjska	nepravilni delci
Jesenice	Gorenjska	nepravilni delci
Javornik=Slovenski Javornik	Gorenjska	nepravilni delci
Koroška Bela	Gorenjska	nepravilni delci
Dovje	Gorenjska	nepravilni delci
Bohinjska Bela	Gorenjska	nepravilni delci
Brod (Boh.Bistrica)	Gorenjska	nepravilni delci
Savica	Gorenjska	nepravilni delci
Kamnje (Boh.Bistrica)	Gorenjska	nepravilni delci
Polje (Boh.Bistrica)	Gorenjska	nepravilni delci
Čajna	Avstrija	pravokotne grude
Bistrica	Avstrija	pravokotne grude
Marija na Zilji	Avstrija	pravokotne grude
Peravo	Avstrija	pravokotne grude

Podgorje (SG)	Koroška	pravokotne grude
Mala vas		pravokotne grude
Žabja vas		pravokotne grude
Lepa vas		pravokotne grude
Trebuška vas		pravokotne grude
Stara vas		pravokotne grude
Pesje		pravokotne grude
Zreče	Savinjska	pravokotne grude
Oplotnica	Podravska	pravokotne grude
Markočica		pravokotne grude
Žiče (Loče)	Savinjska	pravokotne grude
Dražja vas (Draža vas)	Savinjska	pravokotne grude
Stržišče (Tolmin)	Goriška	kratki delci
Nemški Rut (Rut)	Goriška	kratki delci
Spodnje Danje (Železniki)	Gorenjska	kratki delci
Prtovc	Gorenjska	kratki delci
Zgornje Danje	Gorenjska	kratki delci

PRILOGA B

SPISEK NASELIJ OMENJENIH V ILEŠIČEVI KNJIGI, KJER JE PO LETU 1950 PRIŠLO DO PREIMENOVANJA NASELIJ

IME NASELJA (1950)

Boršt pri Lipovcu
Brezje pri Horjulu
Črnotič
Dobrava pri Javorniku
Dražja vas
Gorenje Laze
Gorenji in Dolenji Logatec
Gradišče pri Jablanici
Gršeča vas
Misleče
Motovilec
Nemški Rut
Niverce
Ovsiše
Reber nad Stražo pri Novem mestu
Selo
Slavina pri Dolah
Stara vas
Stara vas pri Vidmu
Stenično
Suhi breg nad Tešanovci
Sveta Kungota
Sveti Miklavž
Sveti Peter pod Svetimi Gorami
Šmartno
Šujca
Tibovci
Trnovca
Videm pri Dolu ob Savi
Videm pri Svetem Juriju ob Ščavnici
Vinski vrh pri Trebelnem
Zgornje Ležeče
Zgornji Globodol

DANES

Boršt pri Dvoru
Brezje pri Dobrovi
Črnotiče
Blejska Dobrava
Dražja vas
Gorenji Lazi
Logatec
Gradišče pri Litiji
Gržeča vas
Misliče
Motovilci
Rut
Njiverce
Ovsiše
Brezova reber pri Dvoru
Selo pri Bledu
Slavina
Velenje
Krško
Senično
Suhi vrh?
Zgornja Kungota
Miklavž na Dravskem polju
Bistrica ob Sotli
Šmartno pri Litiji
Šujca
Tibolci
Trnovica
Videm
Sveti Jurij ob Ščavnici
Vrh pri Trebelnem
Gornje Ležeče
Gorenji Globodol

PRILOGA C

SPISEK NASELIJ OMENJENIH V ILEŠIČEVI KNJIGI, KJER JE PRIŠLO PO LETU 1950 DO ZDRUŽITVE NASELIJ

NASELJE

Perovo	del Kamnika
Preska pri Medvodah	del Medvod
Cerkovska vas	del Logatca
Martinj hrib	del Logatca
Stari trg	del Trebnja
Breg	del Ptuja
Stražišče	del Kranja
Sestranska vas	del Gorenje vasi
Radvanje	del Maribora
Ljuben	del Uršjih sel
Hotič	Spodnji in Zgornji Hotič
Stari Vič	del Ljubljane
Krakovo	del Ljubljane
Črnuče	del Ljubljane
Nadgorica	del Ljubljane
Podgorica pri Ljubljani	del Ljubljane
Savlje	del Ljubljane
Ježica	del Ljubljane
Koseze	del Ljubljane
Zadobrova	del Ljubljane
Štepanja vas	del Ljubljane

PRILOGA D

SPISEK NASELIJ OMENJENIH V ILEŠIČEVI KNJIGI, KI JIH NISMO NAŠLI

Breg		grude z delci ali progaste grude
Gaberk	Gorenjska	grude z delci ali progaste grude
Gabrška Gora pod Gorjanci		vinogradniški delci
Kal	Jugovzhodna	drugotne ali razdelitvene grude
Korenje		prave ali prvotne grude
Lepa vas		pravokotne grude
Mala vas		pravokotne grude
Markočica		pravokotne grude
Pesje		pravokotne grude
Podgora pod Gorjanci	Jugovzhodna	nepravilni delci
Pogara		grude z delci ali progaste grude
Pri Fari	Jugovzhodna	posebne oblike: stare farne vasi
Ruhtnja vas		širše grude pomešane s kompleksi delcev
Rute		drugotne ali razdelitvene grude
Sekožen	Koroška	široki grudasti delci
Selevce		drugotne ali razdelitvene grude
Stara vas		pravokotne grude
Stari trg pri Trebnjem	Jugovzhodna	posebne oblike: obcestna naselja
Šentpeter		posebne oblike: stare farne vasi
Šentvid		posebne oblike: stare farne vasi
Šmartno pod Šmarno Goro	Osrednjeslovenska	široki nepravilni delci
Trata	Savinjska	razdelitev po progah
Trebuška vas		pravokotne grude
Velika Breza	Savinjska	razdelitev po progah
Velikolaške Rute		drugotne ali razdelitvene grude
Videm		posebne oblike: stare farne vasi
Videm ob Krki		posebne oblike: stare farne vasi
Viševnica	Gorenjska	nepravilne grude
Vrhovnica pri Bizeljskem	Spodnjeposavska	drugotne ali razdelitvene grude
Zabrezje	Gorenjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Zalog	Savinjska	posebne oblike: kajžarska naselja
Žabja vas		pravokotne grude

PRILOGA E

SPISEK NASELIJ OMENJENIH V ILEŠIČEVI KNJIGI, KI SO NA AVSTRIJSKEM

Bilčovs	niso jasni prehodi v nepravilne delce in v čiste grude
Bistrica (v Rožu)	nepravilni delci
Bistrica	pravilnejše progaste parcele
Bistrica	razdelitev podobna delcem
Bistrica	pravokotne grude
Čajna	pravokotne grude
Čava	prehodne oblike bližje grudam
Dob v Podjuni	pravilnejše progaste parcele
Galicija	niso jasni prehodi v nepravilne delce in v čiste grude
Glinje	nepravilni delci
Goriče	progaste grude
Inclna vas	progaste grude
Klanče	progaste grude
Kočuha	nepravilni delci
Libuče	razdelitev podobna delcem
Marija na Zilji	pravokotne grude
Medborovnice	nepravilni delci
Peravo	pravokotne grude
Pod Turjo	prehodne oblike bližje grudam
Podjuna	progaste grude
Podsinja vas	nepravilni delci
Ponikva	razdelitev podobna delcem
Rekarja vas	prehodne oblike bližje grudam
Rož	poseben primer
Rožek	nepravilni delci
Stara vas	progaste grude
Sveče	nepravilni delci
Svetna vas	nepravilni delci
Šentjanž	nepravilni delci
Večna vas	razdelitev podobna delcem

PRILOGA F

PRIMERJAVA RAB MED PODATKI FRANCISCEJSKEGA KATASTRA (ARHIV RS, 2016) IN DEJANSKO RABO (MKGP, 2016)

	DEJANSKA RABA (MKGP, 2016)	FRANCISCEJSKI KATASTER S200A08, S200A07 (Arhiv RS, 2016)
NJIVA		25 njiva
	1100 njiva	26 žafran 27, 28 tobak, broč, brošč
INTENZIVNI SADOVNJAK	1221 intenzivni sadovnjak	
	1230 oljčnik	
	1240 ostali trajni nasadi	oljčnik, kostanjev nasad 50,51 zelenjavni vrt
EKSTENZIVNI SADOVNJAK	1190 rastlinjak	52 sadni vrt (sadoxnjak)
	1222 ekstenzivni sadovnjak	53 idealna sestav-razvrstitev
VINOGRAD	1212 matičnjak	30 vinograd
	1211 vinograd	31 njiva z vinsko trto 32 njiva z drevjem, posajena z vinsko trto
HMELJIŠČE	1160 hmeljišče	
	1300 trajni travnik	70 suhi travnik
	1800 kmet.zem. poraslo z gozdnim drevjem	71, 71 (GW) pašnik, skupni pašnik
TRAVNIK	1320 barjanski travnik	68, 69 šotišče, mokri travnik
	1420 plantaža gozdnega drevja	23 nasad (mlado drevje)
GOZD	2000 gozd	
	1410 kmet.zem. v zaraščanju	20, 21 ,22, 24 listnat, iglast, mešan gozd, gozdna poseka
	1500 drevesa in grmičevje	
POZIDANA IN SORODNA ZEMLJIŠČA		37, 38 zidana poslopja 40, 41 cerkev ali samostan, velika poslopja (grad, gosposka hiša) 39, 40 lesena poslopja
		46- 49 vodomet, vodnjak, lesen vodnjak, poljski vodnjak 45 pogorelo ali porušeno poslopje
		12-15 vozna vzdrževana, zgrajena, kamnita, trgovska ali deželna cesta 8-11 pešpot ali steza, pot za ježo, skrivna pot, gozdna ali poljska pot
	3000 pozidana in sorodna zem.	
VODA		92-95 glinokop, peskokop, kamnolom, peščena polja
		43, 44 krščansko pokopališče, druga pokopališča 89, 90 francoski park, angleški park
MOČVIRJA IN BARJA	7000 voda	20-63 vodotoki, jezera, ribniki, mrtvi rokavi, itd...
	4100 barje	65 barje z jarki za odvodnjavanje
	4220 ostala zamočvirjena zem.	64 močvirja
	4210 trstičje	

»Se nadaljuje...«

»...nadaljevanje priloge F.«

	5000 suho, odprto zemljišče s posebnim rastlinskim pokrovom	
DRUGO	6000 odprto zemljišče z nepomembnim rastlinskim pokrovom	
	1600 neobdelana kmetijska zemljišča	